Programmabegroting 2023

Gemeente Leusden

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Leeswijzer programmabegroting 2023 ..... **4**
Aanbieding **5**
Begrotingsresultaat 2023-2026 ..... **7**
Domein Bestuur **8**
1. Strategische raadsagenda 8
2. Dienstverlening 9
3. Veiligheid 10
Domein Leefomgeving **13**
1. Energie- en warmtetransitie 13
2. Duurzaamheid, klimaatadaptatie en versterking groene kwaliteit 16
3. Beleid maatschappelijk vastgoed 18
4. De Korf 19
5. Onderwijshuisvesting 20
6. Wet kwaliteitsborging voor het bouwen 21
Domein Samenleving **25**
1. Beleidskader Sociaal Domein 25
2. Opvang vluchtelingen en inburgering statushouders 26
3. Zorg en ondersteuning 28
4.Transformatie 29
Domein Ruimte **39**
1. Wonen 39
2. Leusden op de kaart 43
3. Handelingsperspectief Buitengebied Regio Amersfoort 44
Overhead **49**
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien **51**
Paragrafen **56**
Paragraaf A Lokale heffingen 57
Paragraaf B Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 62
Paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen 66
Paragraaf D Financiering 70
Paragraaf E Bedrijfsvoering 73
Paragraaf F Verbonden Partijen 76
Paragraaf G Grondbeleid 88
Financiële Begroting **93**
Uiteenzetting financiële positie 93
Overzicht baten en lasten 101
P&C-cyclus kaart **108**
BIJLAGEN **109**
Bijlage A Nieuw beleid 110
Bijlage B Financieel overzicht CUP 2022 – 2026 118

Bijlage C Meerjareninvesteringsprogramma 2023-2026 119
Bijlage D Subsidieplafonds 2023 122
Bijlage E Overzicht van baten en lasten 123

Leeswijzer programmabegroting 2023

In dit document treft u de begroting 2023 aan met de volgende onderdelen:

Aanbieding van de begroting
De officiële aanbieding door het college.

Begrotingsresultaat
In het onderdeel begrotingsresultaat vindt u de uitkomsten van de begroting 2023-2026.

Domeinen: Bestuur, Leefomgeving, Samenleving, Ruimte
De domeinen vormen het beleidsinhoudelijke deel van de begroting. Er zijn vier domeinen die allemaal op dezelfde manier zijn ingedeeld.
Per onderdeel/ambitie worden vermeld: de context en achtergrond, de gemeentelijke doelstellingen en de relevante beleidsnotities. Vervolgens ziet u de doelstellingen (wat willen we bereiken, met wie werken we samen?), de activiteiten (wat gaan we daarvoor doen?) en is in een tabel weergegeven met wie we samenwerken.
Ook is een overzicht opgenomen van de begrote inkomsten en uitgaven van het domein in meerjarenperspectief (wat mag het kosten?), de specificatie per taakveld en het saldo van de taakvelden, nieuw beleid dat het college voorstelt, en de (wettelijk verplichte) BBV- indicatoren. BBV staat voor Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Deze wettelijk verplichte indicatoren zijn opgenomen om een eenduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en om daarnaast ook de gemeenten onderling te kunnen vergelijken.

Overhead en Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
In het onderdeel ‘Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien’ worden financiële middelen geraamd die niet specifiek aan een domein zijn toe te rekenen, zoals de algemene uitkering en de OZB-opbrengst. Ook is hier de raming voor onvoorziene uitgaven opgenomen.
Het onderdeel ‘Overhead’ geeft een centraal overzicht van de overheadkosten. Onder overheadkosten vallen alle kosten voor het ondersteunen en aansturen van het primaire proces (beleid en uitvoering).

Paragrafen en Financiële begroting
De paragrafen en financiële begroting zijn ook onderdeel van de begroting. U vindt hier de paragrafen A t/m G en de financiële begroting die bestaat uit de uiteenzetting van de financiële positie en het overzicht van baten en lasten.

Bijlagen
Alle bijlagen zijn aan het eind van het document genoemd en opgenomen.

Afronding
Alle bedragen in de tabellen zijn afgerond op duizendtallen.

Aanbieding

Hierbij ontvangt u de Begroting 2023-2026 ter verdere behandeling en vaststelling door uw gemeenteraad.

Het College Uitvoeringsprogramma 2022-2026 (CUP) is beleidsmatig en financieel verwerkt in deze begroting. Naast de onderwerpen in het CUP wil het college de raad in de gelegenheid stellen extra strategische onderwerpen te benoemen, zijnde de strategische raadsagenda. De strategische raadsagenda is in deze begroting pro memorie opgenomen, omdat deze op het moment van schrijven nog onderhanden is.
Wij zien uit naar de strategische agenda van de raad! Deze zal in 2023 integraal worden verwerkt in de begroting 2024-2027.

Met raad en daad!

De komende drie jaar bieden wij u een sluitende begroting aan. Dankzij de extra Rijksmiddelen voor deze drie jaar worden wij in staat gesteld om voortvarend met de ambities en knelpunten in de ambtelijke organisatie aan de slag te gaan. Ondanks dat het jaar 2026 vooralsnog een veel slechtere verwachting laat zien, willen wij de komende drie jaar maximaal benutten om onze gemeente nog mooier te maken en zo veel als mogelijk prioriteit te geven aan onze gezamenlijke doelen.

Dat gaan wij doen door de energietransitie in onze gemeente verder te intensiveren. We wachten niet op het Rijk en behandelen deze opdracht structureel in deze begroting. We gaan steviger inzetten op duurzaamheid, klimaatadaptatie en versterking van de groene kwaliteit. In het ruimtelijk domein gaan we aan de slag met De Korf en het Burgemeester Buiningpark, maar ook met het beleidsmatig meer faciliteren van andere woonvormen. Binnen het sociaal domein zal de transformatie verder vorm krijgen met zoveel mogelijk behoud van het huidige voorzieningenniveau. Om deze ambities waar te maken is het nodig om de ambtelijke formatie uit te breiden. Het is belangrijk dat de ambtelijk organisatie weer op sterkte wordt gebracht zodat de basis op orde is om u, onze inwoners en ons voldoende van dienst te kunnen zijn. Met het uitbreiden van de ambtelijke organisatie willen wij een blijvend verschil maken voor Leusden, Achterveld en Stoutenburg. In de begroting duiden we dit aan met ‘robuuste en slagvaardige dienstverlening’.

Het risicoprofiel is toegenomen

Naast de hiervoor genoemde ambities hebben we ook te maken met toegenomen onzekerheden. Enerzijds komt dit vanuit het Rijk. De herijking van het gemeentefonds is nog niet afgerond – Leusden is nog steeds een nadeel gemeente, de opschalingskorting wordt formeel weer ingevoerd in 2026, maar misschien ook niet. De risico’s in het sociaal domein zijn niet verminderd, maar toegenomen. Ook de lasten van de in gang gezette energietransitie in Leusden bekostigen we nog steeds zelf. Er zijn wel Rijksbijdragen aangekondigd, maar nog steeds niet toegezegd.

Anderzijds hebben we ook te maken met maatschappelijke ontwikkelingen die veel impact kunnen hebben op onze bedrijfsvoering. Dit betreft vooral de arbeidsmarkt, de inflatie en daarbij in het bijzonder de hogere energieprijzen. Investeringen en onderhoud in gebouwen, civiel en infra zullen duurder worden. Door de huidige arbeidsmarkt vertrekken er medewerkers en is het lastiger nieuwe medewerkers te vinden. Hierdoor ontstaat er ook een nog hogere werkdruk bij de medewerkers. Dit kan een belemmering worden bij de uitvoering van deze begroting.

Aanvaardbare begroting

Het jaar 2026 is nog niet financieel sluitend. Door het einde van de regeerperiode dalen de rijksinkomsten in dat jaar sterk. Het is afwachten wat een nieuwe regering gaat doen vanaf 2026. Ondanks dit begrotingstekort in 2026 vinden wij de begrotingsuitkomst voor dit moment verantwoord en aanvaardbaar. Het alternatief van nu bezuinigingen voor 2026 vinden wij op dit moment te voorbarig en een te grote maatschappelijke impact hebben. Het jaar 2026 is niet morgen, dat geeft tijd en ruimte om hierop te anticiperen. We zullen deze ontwikkelingen scherp monitoren en indien nodig de ambities tijdig bijstellen, zodat gemeente Leusden een financieel gezonde gemeente blijft.

We werken graag met u aan een Leusden, Achterveld en Stoutenburg waarin het plezierig wonen, werken en recreëren is. Waar de stem van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners wordt gehoord en waarin onze kinderen, ouderen graag willen en kunnen wonen.

Het college van burgemeester en wethouders van Leusden

Begrotingsresultaat 2023-2026

In onderstaande tabel geven wij u de uitkomsten van de begroting 2023-2026 waarbij als startpositie de Voorjaarsnota 2022 is genomen.

bedragen afgerond op € 1.000

	2023	2024	2025	2026
Begrotingsresultaat na Voorjaarsnota	-258	-789	-593	-609
Budgettair effect meicirculaire 2022	2.557	3.755	4.356	375
Begrotingspositie na meicirculaire	2.299	2.966	3.763	-234
Ontwikkelingen na Voorjaarsnota:				
WMO en jeugd 75%	684	576	467	70
Aanname: opschalingskorting loopt door na 2025				854
Financieel technische mutaties	126	22	32	-21
Begrotingspositie na ontwikkelingen	3.109	3.564	4.262	669
Nieuw beleid 2023	-425	-386	-404	-384
Robuuste en slagvaardige dienstverlening	-755	-741	-741	-741
Politieke ambities vanuit Coalitieakkoord 2022-2026	-1.448	-1.693	-1.544	-1.446
Strategische raadsagenda	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Resultaat begroting	479	744	1.573	-1.903

Toelichting ontwikkelingen na opstellen Voorjaarsnota 2022

Na het opstellen van de Voorjaarsnota is een aantal ontwikkelingen verwerkt in de begroting 2023. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

- De verwachte middelen voor de jeugdzorg zijn meerjarig toegevoegd. Bij de meicirculaire 2022 is alleen het bedrag voor 2023 formeel toegezegd. De meerjarige toevoeging is in overeenstemming met het advies van de provincie. Bij deze meerjarige posten is rekening gehouden met een korting van 25% vanwege de hervormingsagenda. De extra korting vanaf 2025 uit het coalitieakkoord van de regering, zijnde 500 miljoen macro, is niet overgenomen. De reden is dat het rijk hier verantwoordelijkheid in neemt en de gemeente hiervan geen nadeel van ondervindt. Deze ramingen vormen echter geen budgettaire garantie.
- Wij hebben in de begroting de aanname verwerkt dat de opschalingskorting wordt afgeschaft in 2026.
- De financieel technische mutaties hebben voornamelijk betrekking op uitstel van geplande vervangingsinvesteringen in 2023. In de jaarschijf 2026 ontstaat een nadeel dat wordt verklaard door in deze begroting verwerkte vervangingsinvesteringen in 2025.
- Het CUP 2022-2026, het Nieuw beleid 2023 en de Strategische raadsagenda zijn verwerkt in het begrotingsresultaat. De Strategische raadsagenda is echter nog pro memorie verwerkt. Hoe we na de vaststelling van deze begroting omgaan met het proces van de Strategische raadsagenda wordt beschreven in het bijgaande raadsvoorstel. In het hoofdstuk “Bestuur” vindt u meer informatie over de doelstelling van de Strategische raadsagenda.

In hoofdstuk “Financiële begroting” vindt u een nadere uiteenzetting van de financiële positie.

Domein Bestuur

Ons bestaansrecht is inwoners, organisaties en bedrijven faciliteren in een goed in leven in de gemeente Leusden. De opgaven en vraagstukken waar we voor staan willen wij in verbinding, samenspraak en samenwerking met onze bewoners, organisaties en bedrijven oplossen. Wij werken samen aan een sterk en inclusief Leusden waarin inwoners met elkaar verbonden zijn, naar elkaar omkijken en waar iedereen van betekenis is.

Relevante beleidsnotities domein Bestuur

- Regionale veiligheidsstrategie 2019-2022
- PGA-convenant (2020)
- Integraal Veiligheidsplan

1. Strategische raadsagenda

Ambitie, context en achtergrond

In het coalitieakkoord hebben de 3 formerende partijen afgesproken slechts op een beperkt aantal onderwerpen politiek bindende afspraken met elkaar te maken. Ook hebben ze afgesproken dat alle overige zaken buiten de coalitieafspraken vallen en dat wat hen betreft daarover in de raad dus met wisselende meerderheden kaders en prioriteiten gesteld kunnen worden. De coalitiepartijen doen in het coalitieakkoord de raad de suggestie om dit proces vorm te geven met een z.g. Strategische Raadsagenda. Inmiddels heeft de raad besloten tot het instellen van een raadscommissie strategische raadsagenda met als opdracht om een proces vorm te geven om zo mogelijk tot een strategische raadsagenda te komen.

Wat willen we bereiken?

B.1 We versterken het dualisme door te werken met een strategische raadsagenda

De raad bepaalt de eigen agenda en op die manier wordt het dualisme versterkt. De koers die de gemeente vaart krijgt een brede democratische legimitatie. Ofwel, in de woorden van de formateur: ‘belangrijkste wens is om samen met de raad van Leusden als geheel, namens de inwoners van Leusden, de beste keuzes voor diezelfde inwoners te maken. Dit vraagt een raadsagenda voor de komende bestuursperiode.’

Wat gaan we daarvoor doen?

B.1.1. de raad stelt een strategische raadsagenda op

De raad stelt de strategische raadsagenda op. Het college maakt daarom, als de tijd dat toelaat, pas op de plaats met het doen van voorstellen op die terreinen die niet in het coalitieakkoord zijn benoemd. In deze programmabegroting wordt daarom alleen ingegaan op de onderwerpen vanuit het coalitieakkoord die in 2023 spelen en een aantal onvermijdelijke en onontkoombare onderwerpen (zoals bijvoorbeeld de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen, onderwijshuisvesting en de opvang van vluchtelingen). Voor alle andere onderwerpen wordt een pas op de plaats gemaakt zodat de raad de prioriteiten en de richting kan bepalen. Nadat de strategische raadsagenda is opgesteld zal dit verder worden uitgewerkt.

Portefeuillehouder: burgemeester Gerolf Bouwmeester

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	**De gemeente regelt het** Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	
Verbonden Partijen	n.v.t.
Bijdrage Verbonden Partij	n.v.t.

2. Dienstverlening

Ambitie, context en achtergrond

Dienstverlening is een belangrijke kerntaak van de gemeente. In alle interactie tussen gemeente en samenleving is sprake van dienstverlening. De vormen waarin dit gebeurt zijn heel divers van aard. Van informatie via het klantcontactcentrum tot het onderhoud van de buitenruimte, de aanvraag van ondersteuning in het sociaal domein of het ondersteunen van initiatieven in de fysieke ruimte. Kortom dienstverlening raakt de gehele organisatie.
De gemeente wil slagvaardig diensten verlenen aan de samenleving. Daarvoor is een robuuste en wendbare organisatie nodig. We hebben te maken met complexe vraagstukken in een voortdurend veranderende samenleving, denk daarbij bijvoorbeeld aan de coronacrisis en de vluchtelingencrisis. Dat is geen gemakkelijke context. Het is daarom belangrijk om samen te werken, zowel extern met de samenleving als intern met raad, college en ambtelijke organisatie. Samen te werken aan haalbare en uitvoerbare plannen. Om de wettelijke taken uit te voeren en de politieke ambities waar te maken is een kwalitatief en kwantitatief goed medewerkersbestand nodig. Om de dienstverlening aan inwoners, raad en college in stand te houden is het nodig de organisatie te versterken.

Wat willen we bereiken?

B.2.1. We willen komen tot een robuuste en slagvaardige organisatie

We willen een wendbare, slagvaardige en robuuste organisatie zijn die in staat is om veranderingen/ ontwikkelingen op tijd te signaleren en er adequaat op in te kunnen spelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

B.2.1.1 We versterken de organisatie met de benodigde formatie voor structurele taken

Om op korte termijn niet in serieuze problemen te komen en de organisatie robuuster te maken is op enkele taakvelden direct een structurele investering nodig. Dit betreft werkzaamheden die verricht moeten worden. Verder uitstel van deze investering leidt tot niet-invulling van taken en/of extra kosten voor externe inhuur. De betreffende (formatie)kosten zijn in deze begroting op de diverse taakvelden waar ze betrekking op hebben verwerkt. In de paragraaf “E bedrijfsvoering” wordt dit nader toegelicht.

B.2.1.2 We stellen een dienstverleningsvisie op

Met een visie op dienstverlening, die de verschillende vormen van dienstverlening stuurt, krijgt de samenleving een herkenbaar beeld van wat ze van de gemeentelijke dienstverlening kan verwachten. Dat geeft ook houvast bij het stellen van kaders en prioriteiten. De huidige visie is verouderd en vraagt om actualisering op basis van nieuwe inzichten, mogelijkheden en verwachtingen.

Portefeuillehouder: burgemeester Gerolf Bouwmeester

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	**De gemeente regelt het** Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	In het proces om te komen tot de dienstverleningsvisie zullen externe stakeholders worden betrokken.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

3. Veiligheid

Ambitie, context en achtergrond

De gemeente heeft meer verantwoordelijkheid gekregen op het gebied van veiligheid. Veiligheid is in toenemende mate een aspect om rekening mee te houden. Het gaat daarbij niet alleen om de fysieke omstandigheden maar ook om cybercriminaliteit en de verbinding van onder- en bovenwereld ofwel ondermijning. Leusden is weliswaar geen onveilige gemeente, maar ook in Leusden vindt er een significante verschuiving plaats van klassieke inbraken naar ondermijning en cybercriminaliteit. Er is daarbij sprake van een waterbedeffect: ondermijning en cybercriminaliteit richten zich op de zwakkere plekken in de samenleving.
In Leusden werken we ook met de Persoonsgerichte Aanpak (PGA). Personen die ernstige veiligheidsproblemen, of ernstige overlast veroorzaken, kunnen het beste worden aangepakt met integrale en op de persoon toegesneden maatregelen. Ketenpartners, als gemeente, politie, Openbaar Ministerie en hulpverlening, werken hierbij samen. Deze afspraken zijn in een convenant vastgelegd. Het doel is altijd om criminele, of overlast gevende gedrag te laten stoppen of terug te dringen en de levenssituatie rond de persoon duurzaam positief te beïnvloeden. Lokaal hebben we de afgelopen jaren een goede samenwerkingsstructuur opgebouwd, waarin partners elkaar snel kunnen bereiken. De PGA-casussen vraagt permanente aandacht om het aantal stabiel te houden en terug te kunnen dringen.

Wat willen we bereiken?

B.3.1. We creëren in de gemeente Leusden een klimaat waarbij criminelen worden ontmoedigd. In Leusden blijven we inzetten op de aanpak van ondermijning, criminaliteit, woonoverlast en crisisbeheersing. We anticiperen snel op maatschappelijke ontwikkelingen en vertalen deze naar de situatie van Leusden.

We pakken de georganiseerde ondermijnende criminaliteit zodanig aan dat de economische machtspositie van criminelen wordt weggenomen. In het veiligheidsbeleid worden de speerpunten voor de komende jaren bepaald. We willen meer samenwerking en kennisuitwisseling met omliggende gemeenten en het RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum).

Wat gaan we daarvoor doen?

B.3.1.1 We stellen de speerpunten van veiligheid vast in de regionale veiligheidsstrategie 2023- 2027

In het eerste kwartaal van 2023 wordt de regionale veiligheidsstrategie 2023-2027 vastgesteld waarin de gezamenlijke speerpunten op het gebied van veiligheid voor de regio worden opgenomen. Op basis van deze gedeelde prioriteiten zal in het tweede kwartaal van 2023 een gezamenlijk integraal veiligheidsbeleid met Zeist, Bunnik en Woudenberg (de gemeenten uit het politie basisteam) worden ontwikkeld. Dit beleid voor de periode 2024-2027, waarin ook gemeentelijke speerpunten zijn opgenomen, wordt aan de raad ter vaststelling aangeboden.

B.3.1.2 We werken aan een effectieve samenwerking tussen veiligheid en zorg

Personen die binnen de Persoonsgebonden Aanpak (PGA) vallen, hebben niet zelden te maken met meervoudige problematiek. Door dit in het PGA-overleg te bespreken, worden complexe casussen adequaat en in afstemming met zorg- en veiligheidspartners opgepakt.
De capaciteit voor veiligheid is, ook ten opzichte van gemeenten om ons heen, achtergebleven en knelt. Om die reden investeren wij in meer capaciteit. Wij zetten daarnaast in op faciliteren en lobbyen om ook de politiecapaciteit voor Leusden, Achterveld en Stoutenburg weer op niveau te krijgen.

Wat willen we bereiken?

B.3.2. We voorkomen en beperken gevolgen van branden, crises en rampen

Naast het voorkomen van branden, crises en rampen, willen we ook de eventuele gevolgen hiervan zoveel mogelijk beperken. De gemeente is verantwoordelijk voor het organiseren van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De Veiligheidsregio Utrecht voert deze taken uit voor de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

B.3.2.1 We gaan verder met het professionaliseren van de gemeentelijke crisisorganisatie

Het door Covid-19 aangepaste oefenprogramma vanuit de VRU zetten we door. Gemeenten en de Veiligheidsregio Utrecht willen in 2023 weer fysiek gaan oefenen om zo verder te professionaliseren.
Beschikbaarheid en geoefendheid van kernfunctionarissen (sleutelfunctionarissen) crisisbeheersing binnen de gemeente, zorgen ervoor dat de gemeente voorbereid is op de beheersing van crises en rampen. Gemeente Leusden gaat (wanneer fysieke bijeenkomsten mogelijk zijn) verder oefenen met de softwareapplicatie Crisissuite in onze lokale gemeentelijke crisisorganisatie. Zo zijn de kernfunctionarissen voldoende bekwaam ten tijde van een crisis.

Portefeuillehouder: burgemeester Gerolf Bouwmeester

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale Partners	Bij het bepalen van de speerpunten worden onze lokale partners zoals de politie, WSL, Lariks en GGZ centraal betrokken.
Verbonden Partijen	Veiligheidsregio Utrecht
Bijdrage Verbonden Partij	Kennis- en informatiedeling, training en voorlichting

Wat mag het Domein Bestuur kosten?

In onderstaande tabel worden alle uitgaven en inkomsten van alle taken die vallen onder dit domein inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MJR 2026
Lasten	-5.478	-5.434	-5.643	-5.826	-5.832	-5.824
Baten	731	338	308	581	574	574
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.746	-5.096	-5.335	-5.244	-5.258	-5.250
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	321	131	44	44	44	44
Mutaties reserves	321	131	44	44	44	44
Gerealiseerd resultaat	-4.425	-4.966	-5.291	-5.201	-5.214	-5.207

Saldo taakvelden

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MJR 2026
0.1	Bestuur	-1.486	-1.696	-1.779	-1.779	-1.779	-1.769
0.2	Burgerzaken	-763	-952	-939	-824	-837	-838
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	-1.842	-1.838	-1.947	-1.971	-1.971	-1.971
1.2	Openbare orde en veiligheid	-655	-610	-670	-671	-672	-672
0.10	Toevoeging/onttrekking reserves	321	131	44	44	44	44
Resultaat		-4.425	-4.966	-5.291	-5.201	-5.214	-5.207

CUP en Nieuw beleid

bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026
	Incidenteel				Structureel			
CUP 2022-2026:								
1.1 Veiligheid					109,0	109,0	109,0	109,0
1.2 robuuste en slagvaardige dienstverlening*	69,0				686,0	741,0	741,0	741,0
Nieuw beleid 2023:								
1.1 Software applicatie vergunningen					13,7	13,7	13,7	13,7
	69	0	0	0	809	864	864	864

*De (formatie)kosten zijn op de diverse bijbehorende taakvelden en domeinen geraamd.

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op de website waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

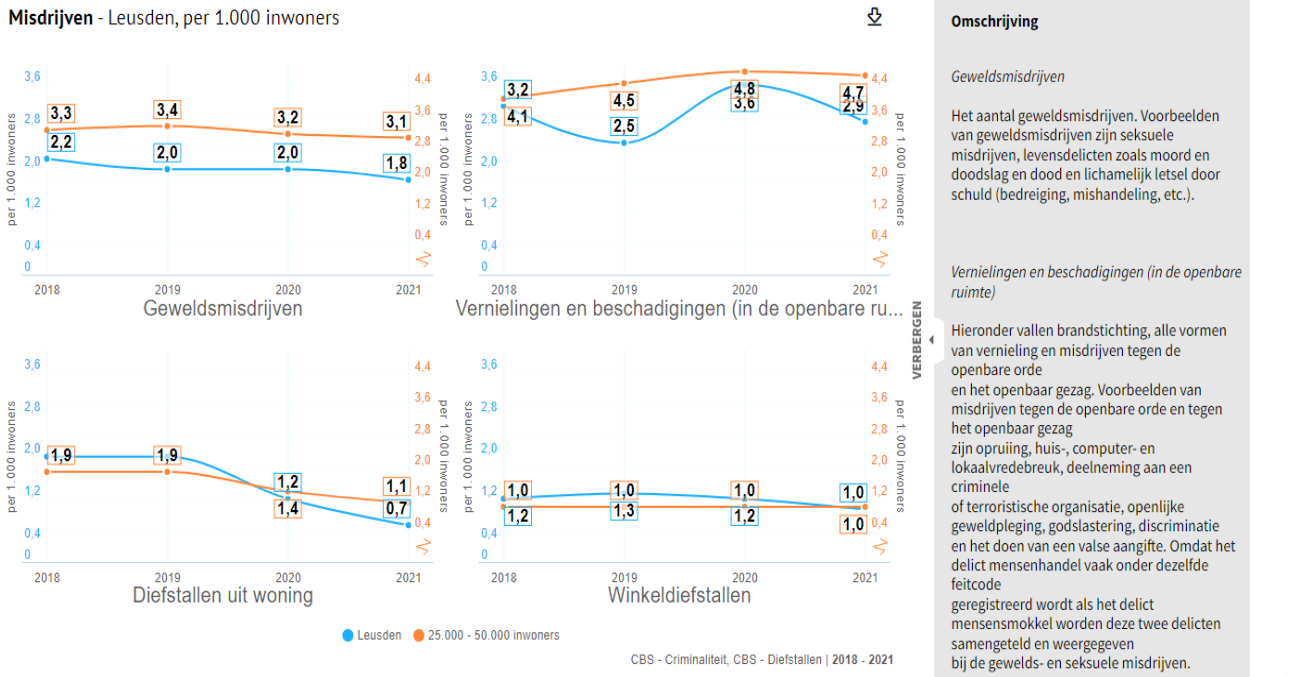

Domein Leefomgeving

In het Domein Leefomgeving zijn de volgende beleidsterreinen opgenomen: Energie en warmtetransitie, duurzaamheid, water, riolering en klimaatadaptie, versterking groene kwaliteit, maatschappelijk vastgoed inclusief onderwijshuisvesting, waaronder De Korf en Burgemeester Buiningpark en Jan Banninkpark, wegen en infrastructuur en onderhoud buitenruimte. Het domein Leefomgeving heeft op diverse onderdelen raakvlakken met het domein Ruimte en domein Samenleving, bijvoorbeeld waar het gaat om ecologie, gezondheid, de omgevingsvisie en ruimtelijke plannen of maatschappelijk vastgoed ten behoeve van culturele of sportvoorzieningen.

We zetten in Leusden in op een duurzame ontwikkeling en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Ons vastgoed gebruiken we om in maatschappelijke behoeften te voorzien. We werken toe naar een duurzamere samenleving, waarbij de ecologische voetprint van onze inwoners, bedrijven en organisaties wordt verkleind.

Relevante beleidsnotities domein Leefomgeving

- Grondstoffenbeleidsplan 2021-2025
- Regionale Energiestrategie 1.0
- Transitievisie Warmte
- GRP 2019-2023
- Nota integraal gemeentelijk vastgoed
- Strategisch Integraal Huisvestingsplan Leusden 2015-2030
- Sportaccommodatienota
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Leusden 2015
- Duurzaamheidsagenda
- Groenbeleidsplan
- Bomenbeleidsplan

1. Energie- en warmtetransitie

Ambitie, context en achtergrond

De energietransitie, de opgave om tot een fossielvrije energievoorziening voor de gebouwde omgeving te komen in 2050, is een grote opgave die veel vraagt van onze inwoners en bedrijven. De opgave wordt bovendien sterk beïnvloed door recente ontwikkelingen zoals de oorlog in Oekraïne en de daaruit volgende gestegen energieprijzen en de wens om minder afhankelijk te zijn van Russisch gas. Dit heeft als gevolg dat de business case van verduurzaming beter is geworden, maar tegelijk is de financiële ruimte om te investeren voor veel huishoudens slechter geworden. Wij kunnen het als gemeente Leusden niet alleen. Soms hebben wij de kennis (nog) niet in huis en soms gaan wij er niet over. Daarom zetten wij in op een constructieve en effectieve samenwerking met de logische samenwerkingspartners. Dit zijn bijvoorbeeld buurgemeenten, de Provincie en instellingen en bedrijven. Daarnaast gaan wij een actieve rol pakken op de beïnvloeding van landelijk beleid en versterken daarmee onze succesvolle inzet op het binnenhalen van cofinanciering bij Provincie, Rijk en Europa. Daarbij zetten we in op het -zoveel als mogelijk- wegnemen van barrières en drempels, zodat eigenaren de energie- en warmtetransitie van hun woningen, kantoren en bedrijven maximaal kunnen oppakken. Wij willen extra inzetten op het verleiden en belonen van inwoners die bijdragen aan de verduurzaming.
De energie- en warmtetransitie begint met bewustwording en beperken van gebruik. Wij zetten in op zon op dak én vlak. Er is nog veel ruimte in de versteende omgeving van de gemeente Leusden om te gebruiken voor energieopwekking. Denk aan op daken, aan muren, op geluidschermen, boven parkeerplaatsen en aan randen van bedrijfsterreinen. Wij willen innovatie de ruimte geven in onze gemeente. Wij denken dan bijvoorbeeld aan lokale energie- en warmteopslag en isolatie van woningen en bedrijven. De stevige inzet op de wijkwarmtetransitie wordt voortgezet.

Wat willen we bereiken?

L.1.1 We verminderen de vraag naar energie, we wekken innovatief op en we beschermen de waarden van het buitengebied

Een gerichte invulling van de energie-en warmtetransitie waarmee in de gebouwde omgeving zoveel mogelijk energie wordt bespaard en duurzaam wordt opgewekt en de waarden van het buitengebied beter worden beschermd. De omvang van de te realiseren doelstelling bepalen we op basis van het actieprogramma energie- en warmtetransitie.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.1.1.1: We stellen het actieprogramma energie- en warmtetransitie op

We stellen een actieprogramma energie- en warmtetransitie 2023 – 2030 op, gericht op energiebesparing, individueel en wijk- en werklocatiegericht voorbereiden op aardgasvrij verwarmen, duurzame opwek op dak en vlak, duurzame mobiliteit en de daaruit volgende energiemix voor 2030 en 2050. In dit actieprogramma brengen we integraal in beeld wat nodig is, wat kan en wat mogelijk wordt.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	**De gemeente regelt het** Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat willen we bereiken?

L. 1.2 We versnellen de energietransitie met een programmatische aanpak van de gebouwde omgeving

Met de programmatische aanpak pakken we de transitie naar een aardgasvrije gebouwde omgeving via een aantal sporen op, namelijk: een wijkgericht spoor, een individueel spoor, gebiedsgerichte aanpak werklocaties en ondersteuning van onder andere VVE's. Het tempo van de wijkaanpak en de te behalen resultaten in de gebouwde omgeving stellen we bij op basis van het actieprogramma energie- en warmtetransitie.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.1.2.1: We ondersteunen inwoners en bedrijven individueel en collectief bij de voorbereiding op een aardgasvrije toekomst en bij duurzame energie-opwek

We continueren de wijkaanpak in Rozendaal en Alandsbeek en starten daarnaast het wijkproces op in twee nieuwe wijken. Daarnaast breiden we de activiteiten voor individuele inwoners in energieloket IkWilWatt uit met collectief georganiseerd marktaanbod. Voor de energietransitie van bedrijventerreinen starten we een eerste pilot. De ondersteuning van VVE's wordt gecontinueerd. Ook wordt een plan van aanpak verduurzaming gemeentelijk vastgoed opgesteld.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Alle gebruikers en eigenaren van gebouwen, Woningstichting Leusden, De Groene Belevenis, IkWilWatt, werkgroep COOL, energiecoöperaties (i.o.), Bedrijvenkring Leusden.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat willen we bereiken?

L. 1.3 Bedrijven gebruiken minder energie en wekken meer energie duurzaam op en we verduurzamen mobiliteit binnen Leusden

Voor bedrijven is het doel om het energiegebruik te verminderen door besparing en verder zo veel mogelijk zelf duurzaam op te wekken op de daken en bijvoorbeeld boven parkeerplaatsen. Voor mobiliteit willen we de CO2-uitstoot door (auto-)mobiliteit binnen Leusden zo veel mogelijk verlagen. De omvang van de te realiseren doelstelling bepalen we op basis van het actieprogramma energie- en warmtetransitie.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.1.3.1: We voeren een informatie- en bewustwordingscampagne voor bedrijven en ondersteunen hen en daarnaast stellen we een visie op duurzame mobiliteit en laadpaalbeleid op.

In 2023 gaan we door met de informatie- en bewustwordingscampagne voor bedrijven en ondersteunen we bedrijven bij energiebesparing en zonne-energie met een onafhankelijke energie-adviseur. Zo helpen we bedrijven de vraag naar energie te verlagen en zelf duurzame energie op te wekken. Ook worden bedrijven geïnformeerd over de label C-verplichting voor kantoren. Voor mobiliteit stellen we in 2023 een visie op duurzame mobiliteit en laadpaalbeleid op.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Inwoners en bedrijven, Bedrijvenkring Leusden.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat willen we bereiken?

L. 1.4 We wekken duurzame energie op zonder de kwaliteit van het buitengebied te schaden

We wekken duurzame energie op en zetten daarbij in op innovaties voor opslag en opwek om zo het buitengebied te beschermen en de problemen van netcongestie te verminderen. De omvang van de te realiseren doelstelling bepalen we op basis van het actieprogramma energie- en warmtetransitie.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.1.4.1: We passen het uitnodigingskader zonne-energie aan

We passen het “uitnodigingskader zonne-energie en onderzoek windenergie” zo aan, dat de waarden van het buitengebied beter worden beschermd en we voeren een inventarisatie uit naar de mogelijkheden en voor- en nadelen van het voorzien in de Leusdense energiebehoefte met innovatieve/nieuwe vormen van duurzame opwek en opwek buiten Leusden.

Portefeuillehouder: wethouder Alexandra Kolkman

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	**De gemeente regelt het** Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Wordt nog nader uitgewerkt
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

2. Duurzaamheid, klimaatadaptatie en versterking groene kwaliteit

Ambitie, context en achtergrond

Duurzaamheid is een breed onderwerp en heeft een ecologisch (Planet), economisch (Profit) en sociaal (People) aspect dat beïnvloedt of een handeling duurzaam is.

Duurzaamheid zal in de breedte komende decennia actueel zijn. Naast de energietransitie zijn klimaatverandering, biodiversiteit en circulariteit thema's die een belangrijke stempel drukken op ons dagelijks leven en de directe realiteit in de gemeente.

Wij kunnen het verduurzamen als gemeente Leusden niet alleen. Daarom zetten wij in op een constructieve en effectieve samenwerking met de logische samenwerkingspartners.

Wat willen we bereiken?

L. 2.1 In Leusden willen we duurzaam doen stimuleren van onze inwoners en bedrijven

Bij de transitie naar een duurzamere samenleving kijken breder dan alleen de energietransitie. Duurzaam Doen Leusden zet in op bewustwording van inwoners en bedrijven, aanzetten tot een duurzame leefstijl en handelen en het ondersteunen en versterken van duurzame initiatieven in de samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.2.1.1: We geven een vervolg aan Duurzaam Doen Leusden met partijen uit de samenleving.

Met partijen uit de samenleving gaan we acties opzetten en uitvoeren voor onderwerpen, zoals voedsel, lokale en circulaire economie en het verkleinen van de ecologische voetprint.

Portefeuillehouder: wethouder Alexandra Kolkman

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	We werken samen met een groot aantal lokale stakeholders en andere overheden
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat willen we bereiken?

L. 2.2 In Leusden willen we ons voorbereiden op klimaatverandering

We gaan ons voorbereiden op de effecten van klimaatverandering die nu gaande is.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.2.2.1: We stellen een lokaal klimaatadaptatieplan op

In dit Klimaatadaptatieplan van Leusden legt de gemeente vast hoe zij omgaat met de gevolgen van klimaatverandering voor de onderwerpen hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen.

L.2.2.2: We stellen een lokaal hitteplan op

Hitte raakt aan de gezondheid van mens en dier, onze gebouwen en onze fysieke leefomgeving. In het hitteplan geeft de gemeente aan hoe we omgaan met extreme hitte, met name ook richting kwetsbare inwoners.

L.2.2.3: We gaan een pilot opstarten ter voorbereiding op een stimuleringsregeling voor een groen dak of groene gevel

Hitte is een belangrijk aspect van klimaatverandering. Met de pilot zetten we in op het koelen van met name de buitenschil van gebouwen. Hiervoor gaat de gemeente een pilot starten om ervaring op te doen met het stimuleren van onze inwoners en bedrijven voor het aanleggen van een groen dak of een koele gevel. Bij succes wordt dit opgenomen in het volgende Gemeentelijke Rioleringsplan.

Portefeuillehouder: wethouder Alexandra Kolkman

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	We werken samen met een groot aantal lokale stakeholders
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat willen we bereiken?

L. 2.3 We versterken het groen in Leusden

Groen heeft een positief effect op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en draagt bij aan het beperken van de effecten van klimaatverandering doordat het zorgt voor extra CO2-opslag en het tegengaan van hitte stres.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.2.3.1: We evalueren en actualiseren het bomen- en groenbeleid

In het bomen- en groenbeleid staat de visie van de gemeente hoe de groene openbare ruimte wordt beheerd en onderhouden. Dit beleid heeft invloed op de gemeentelijke kapverordening, het vervangen van bomen en de inrichting van de groene ruimte.

L.2.3.2: We planten extra groen en bomen aan

We zetten in op maatregelen om de fysieke leefomgeving te koelen door extra groen en het liefst bomen aan te planten. En wel op plaatsen waar de gemeente te veel verharding heeft liggen. Met een innovatieve kijk op de inrichting van de openbare ruimte pakken we het anders, groener en koeler aan. Kortom, stenen eruit, groen erin.

L.2.3.3: We gaan een pilot opstarten ter voorbereiding op een stimuleringsregeling voor een groen dak of groene gevel

Bij het versterken van groen kunnen we ook denken aan het realiseren van groene gevels en daken in bebouwd gebied. Met deze pilot willen we ervaring opdoen met het stimuleren van onze inwoners en bedrijven voor het aanleggen van een groen dak of gevel.

L.2.3.4 We geven invulling aan het Groen Groeit Mee Pact

De gemeente spant zich in om het (recreatief) groen te laten meegroeien met rode ontwikkelingen (zoals woningbouw). Dit is vastgelegd in het Groen Groeit Mee Pact dat de gemeente begin 2022 heeft ondertekend. In 2023 wordt dit opgepakt in de plannen voor de twee uitleggebieden voor woningbouw, Tabaksteeg zuid en noordoostzijde van Achterveld.

L.2.3.5: We versterken de Groene Bufferzone langs het Valleikanaal

In de plannen van de gemeente wordt een strook langs het Valleikanaal opgenomen waarbinnen niet mag worden gebouwd voor de toekomstige woningbouwbehoefte. Deze strook zal voor een groot deel uit waterbergingsgebieden en het schootsveld van de Grebbelinie bestaan wat de mogelijkheden voor omvangrijke woningbouw al sterk beperkt. Opname van de strook in de plannen wordt voorafgegaan door de begrenzing hiervan bij de actualisatie van de omgevingsvisies van Leusden (2023/2024). Een mogelijk toekomstige groene en landschappelijke versterking binnen deze strook is afhankelijk van draagvlak onder de eigenaren die vaak boer of landgoedeigenaar zijn en de beschikbaarheid van financiering.

Portefeuillehouder: wethouders Wim Vos en Alexandra Kolkman

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	We werken samen met een groot aantal lokale stakeholders
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

3. Beleid maatschappelijk vastgoed

Ambitie, context en achtergrond

De gemeente heeft een bescheiden maar gevarieerde portefeuille maatschappelijk vastgoed. Dit vastgoed dient voor de uitvoering van functies en taken van de gemeente of maatschappelijke organisaties die niet op andere wijze kunnen worden gehuisvest. Kosten en financiële en maatschappelijke opbrengsten zijn daarbij met elkaar in verhouding.

We streven naar verdere verduurzaming en kostenbesparing, al dan niet met aanpassing en herschikking van de portefeuille. Om in de komende jaren hierin de juiste keuzes te maken is een up to date, toekomstbestendige vastgoedstrategie nodig. De lange termijn visies op cultuur, sport en vastgoed vormen hiervan het fundament.

Wat willen we bereiken?

L.3.1. Vastgoed goed gefundeerd

We streven naar een toekomstbestendig vastgoedbeleidskader rekening houdend met de vastgestelde beleidsdoelen van het sociaal domein, cultuur en sport.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.3.1.1: Weten wat we hebben en kunnen

Om een plan van aanpak voor vastgoedbeleid te kunnen opstellen -de eerste stap die we willen zetten- is het nodig om eerst de huidige stand van zaken op vastgoed te inventariseren. Dit geldt voor zowel de vastgoeddata als voor informatie over en van de gebruikers. Daarnaast is van belang om in kaart te brengen welke algemene ontwikkelingen er zijn, zodat kansen en bedreigingen zichtbaar worden.

Portefeuillehouder: wethouder Wim Vos

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Voor het opstellen van het beleid werken we samen met een breed scala aan lokale stakeholders, die betrokken zijn bij ons maatschappelijk vastgoed en de onderwijsaccommodaties. Het gaat daarbij onder meer om de scholenorganisaties (Voilá, schoolbesturen) maar ook gebruikers en exploitanten, sportclubs, maatschappelijke organisaties, zorginstellingen etc.)
Verbonden Partijen	n.v.t.
Bijdrage Verbonden Partij	n.v.t.

4. De Korf

Ambitie, context en achtergrond

De Korf herbergt een aantal functies die de samenleving in grote mate waardeert. In de afgelopen jaren hebben diverse onderzoeken naar de toekomst van De Korf plaatsgevonden, variërend van grootschalige en duurzame renovatie tot herontwikkeling. Op basis hiervan hebben we in het groot onderhoud van De Korf geïnvesteerd, zodat deze nog een aantal jaren in stand kan blijven. Tevens hebben we besloten De Korf te herontwikkelen. De voorzieningen die nu in De Korf gehuisvest zijn, willen wij voor onze gemeente behouden. Daarom maken wij een plan voor De Korf en zal de volgende fase van de uitvoering van dat plan voor het eind van deze bestuursperiode starten.

Wat willen we bereiken?

L.4.1. Een herontwikkeling van De Korf waardoor deze een duurzaam goede bijdrage levert aan de voorzieningen en het centrum in Leusden

De herontwikkeling van De Korf levert een positieve bijdrage aan de ontwikkelingen op basis van beleid voor cultuur, sport, wonen en vastgoed en andere aspecten die door de herontwikkeling van De Korf geraakt worden. We behouden daarbij de voorzieningen die nu in De Korf zijn gehuisvest voor Leusden.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.4.1.1: we gaan kaders die nodig zijn voor de herontwikkeling van De Korf opstellen

In samenhang stellen we de benodigde onderliggende beleidsinhoudelijke en financiële kaders (vastgoed, sport, cultuur, horeca & leisure) én de ruimtelijke kaders (economisch, parkeren, stedenbouw, Hamershof, woningbouw) op. Ook een nog nader op te stellen participatietraject met belanghebbenden en samenleving behoort hiertoe.

Portefeuillehouder: wethouder Alexandra Kolkman

Met wie werken we samen?	
Rol van de gemeente	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Belanghebbenden rondom De Korf zoals de exploitant/beheerder, Stichting Theater De Tuin, Zonnecoöperatie De Korf, sportverenigingen, cultureel-maatschappelijke instellingen (onder meer bibliotheek, Fort33, SidK), omwonenden, ondernemers en vastgoedeigenaren van de Hamershof, marktpartijen/ontwikkelaar
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

5. Onderwijshuisvesting

Ambitie, context en achtergrond

Om klaar te zijn voor de toekomst en in te kunnen spelen op veranderingen willen we een actueel Strategisch Integraal Huisvestingsplan 2015-2030 (SIHPL) met onze visie op onderwijshuisvesting in Leusden en Achterveld.
We willen weten welke investeringen in schoolgebouwen de komende jaren prioriteit krijgen en welke maatregelen nodig zijn op de langere termijn.

Wat willen we bereiken?

L 5.1. Meten is weten

We willen een toekomstbestendig accommodatiebeleid voor onze scholen opstellen. Actuele leerlingprognoses en de aanwezigheid van onderliggend beleid vormen de fundamenten voor adequate beleidsvorming op onderwijsaccommodaties.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.5.1.1: Prognoses omzetten in beleid, oplossingen en een verordening

Het onderzoek naar de actuele leerling prognoses wordt naar verwachting eind 2022 afgerond. Hierna starten we het opstellen van een actueel beleidskader (SIHPL) waarbij we integrale afstemming met de Nota Integraal Gemeentelijk Vastgoedbeleid 2016-2030 zoeken. We actualiseren de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Leusden 2015.
Voor de definitieve oplossing van de ruimteproblemen van MFC Atlas maken we een business case t.b.v. realisatie voor het schooljaar 2024-2025.

Portefeuillehouder: wethouder Patrick Kiel

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	belanghebbenden in Achterveld en Leusden zoals de scholen, sportverenigingen, cultureel-maatschappelijke instellingen, omwonenden, marktpartijen/ontwikkelaar
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partijen	

6. Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Ambitie, context en achtergrond

De ambitie van de Wet kwaliteitsborging (Wkb) is om de bouwkwaliteit te verbeteren. Dit door de positie van de bouwconsument te versterken ten opzichte van bouwende partijen en het introduceren van kwaliteitsborging bij bouwactiviteiten.

Met het nieuwe stelsel van kwaliteitsborging voor het bouwen vervalt de preventieve toetsing voor de technische bouwactiviteit door de gemeente bij de beoordeling van de aanvraag om een omgevingsvergunning. De verantwoordelijkheid wordt meer belegd bij de bouwende partijen. Het gaat er niet meer om dat de bouwplannen op papier voldoen, maar dat het gerealiseerde bouwwerk bij oplevering voldoet aan de regels en gemaakte afspraken. Dit moet gebeuren aan de hand van een beoordelingsinstrument. De beoordeling gebeurt door een kwaliteitsborger.

De invoering van de Wkb is gekoppeld aan de invoering van de Omgevingswet. In oktober 2022 beslist de Eerste Kamer of het Rijk vasthoudt aan de beoogde invoeringsdatum van 1 januari 2023.

Wat willen we bereiken?

L.6.1 Adequate voorbereiding invoering Wkb

We streven naar een soepele inwerkingtreding van de Wkb. Dit vraagt een goede voorbereiding en implementatie voor de gemeente en de andere betrokkenen (initiatiefnemers, aannemers en kwaliteitsborgers), zowel kwalitatief als organisatorisch.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.6.1.1 Projectgroep implementatie Wkb bereidt de organisatie voor op de invoering.

Voor de implementatie van de Wkb is een aparte projectgroep ingesteld. Gezien de grote samenhang met het Programma Invoering Omgevingswet wordt dit met elkaar afgestemd. Het project betreft het aanpassen van de processen, regelgeving en beleid, het in kaart brengen van de veranderingen in formatie, kosten en tijd en digitalisering en veranderingen omtrent de basisregistraties.

L.6.1.2 Proefproject/pilot om ervaring op te doen

We voeren pilot uit met een (externe) kwaliteitsborger om ervaringen op te doen met het nieuwe stelsel. Het betreft 17 woningen aan de Larikslaan met Woningborg als kwaliteitsborger.

Portefeuillehouder: wethouder Wim Vos

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	kwaliteitsborgers, initiatiefnemers, andere gemeenten
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat mag het Domein Leefomgeving kosten?

In onderstaande tabel worden alle uitgaven en inkomsten van alle taken die vallen onder dit domein inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MJR 2026
Lasten	-17.452	-17.614	-18.879	-18.648	-18.787	-18.881
Baten	16.595	9.774	8.778	8.672	8.598	8.598
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-857	-7.841	-10.101	-9.975	-10.190	-10.283
Toevoeging aan reserves	-11.753	-3.413	-2.980	-2.311	-1.788	-1.788
Onttrekking aan reserves	5.374	3.578	3.851	2.563	2.082	2.098
Mutaties reserves	-6.379	165	871	252	294	311
Gerealiseerd resultaat	-7.236	-7.676	-9.230	-9.723	-9.895	-9.972

Saldo taakvelden

Bedragen X € 1.000

Exploitatie		Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MJR 2026
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-173	748	-411	-280	-276	-255
2.1	Verkeer en vervoer	-91	-3.701	-3.947	-4.202	-4.395	-4.513
4.2	Onderwijshuisvesting	-1.311	-1.362	-1.234	-1.184	-1.183	-1.171
5.2	Sportaccomodaties	1.298	-1.576	-1.878	-1.804	-1.776	-1.776
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -particip	16	18	18	18	18	18
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-151	-1.499	-1.692	-1.743	-1.823	-1.844
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	27	25	24	24	24	24
7.2	Riolering	330	398	358	398	398	398
7.3	Afval	853	855	911	909	911	904
7.4	Milieubeheer	-1.512	-1.707	-2.183	-2.068	-2.045	-2.025
7.5	Begraafplaatsen	-143	-40	-67	-42	-42	-42
0.10	Toevoeging/onttrekking reserves	-6.379	165	871	252	294	311
Resultaat		-7.236	-7.676	-9.230	-9.723	-9.895	-9.972

CUP en Nieuw beleid

bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026
	Incidenteel				Structureel			
CUP 2022-2026:								
2.1 Energie- en warmtetransitie	187,0	172,0	182,0	162,0	650,0	730,0	730,0	730,0
Dekking: Klimaatmiddelen Meicirculaire 2022					-228,0			
2.2 Duurzaamheid, klimaatadaptatie en versterking groene kwaliteit	67,0				61,0	76,0	76,0	76,0
2.3 Beleid vastgoed	31,0	25,0	21,0					
2.4 Beleid sport	33,0	26,0						
2.5 De Korf	185,0	176,0	125,0	125,0				
2.6 Visie Banningpark (incl. fort 33 en scholen in de kunst)		30,0	57,0	5,0				
2.7 Toekomst zwembad Octopus		15,0	15,0	10,0				
Nieuw beleid 2023:								
2.1 Milieubeleid	25,0							
2.2 Aanschaf elektrische auto buitendienst en milieustraat					5,0	5,0	5,0	5,0
Dekking: verhoging afvalstoffenheffing					-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
2.3 Aanschaf rollpacker					2,6	2,6	2,6	2,6
Dekking: verhoging afvalstoffenheffing					-2,6	-2,6	-2,6	-2,6
2.4 Zwerfafvalbudget 2023	30,0							
Dekking: egalisatiereserve reiniging	-30,0							
2.5 bijdrage regionale aanpak digitaliseringsopgave mobiliteit					5,0	5,0	5,0	5,0
2.6 Onderzoek exploitatie en beheer begrafaplaats Oud Leusden	25,0							
2.7 Reinigen natuursteen Hamershof					35,0	35,0	35,0	35,0
2.8 Vastgoed applicatie					6,5	6,5	6,5	6,5
	553,0	444,0	400,0	302,0	532,0	855,0	855,0	855,0

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op de website waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

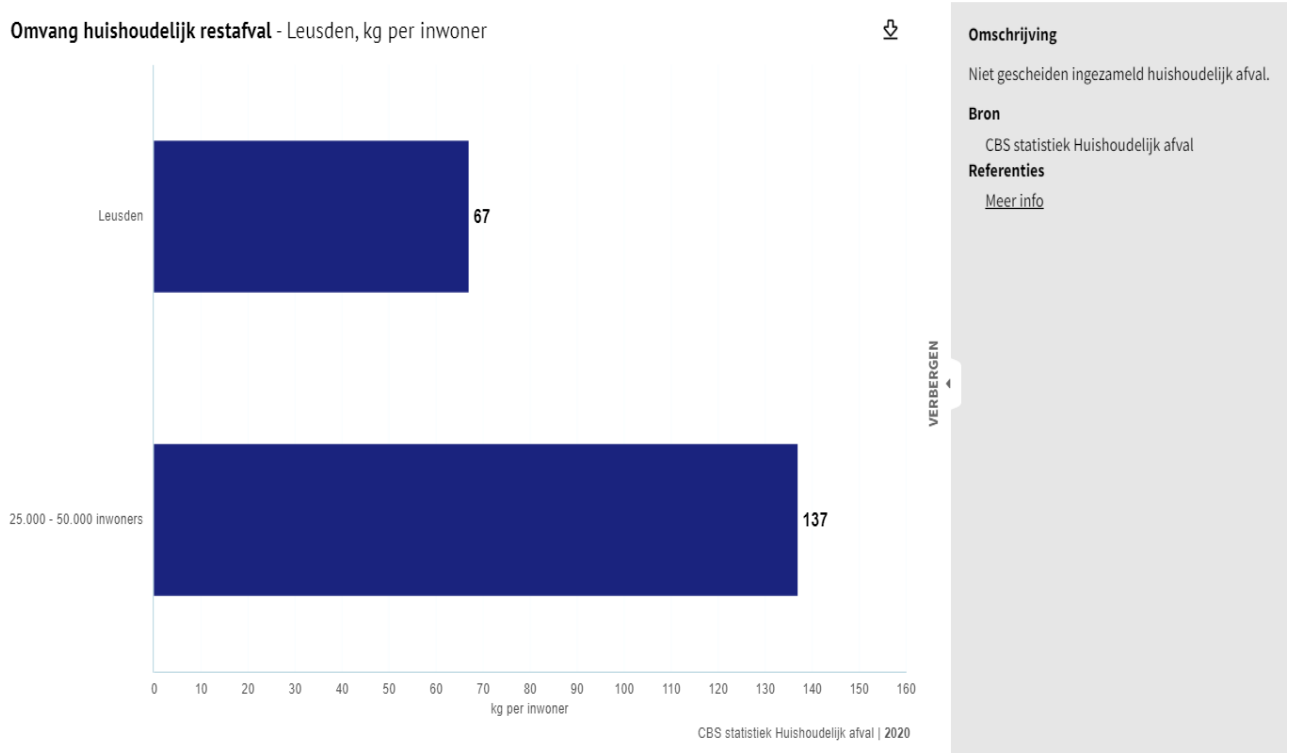

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit - Leusden, %

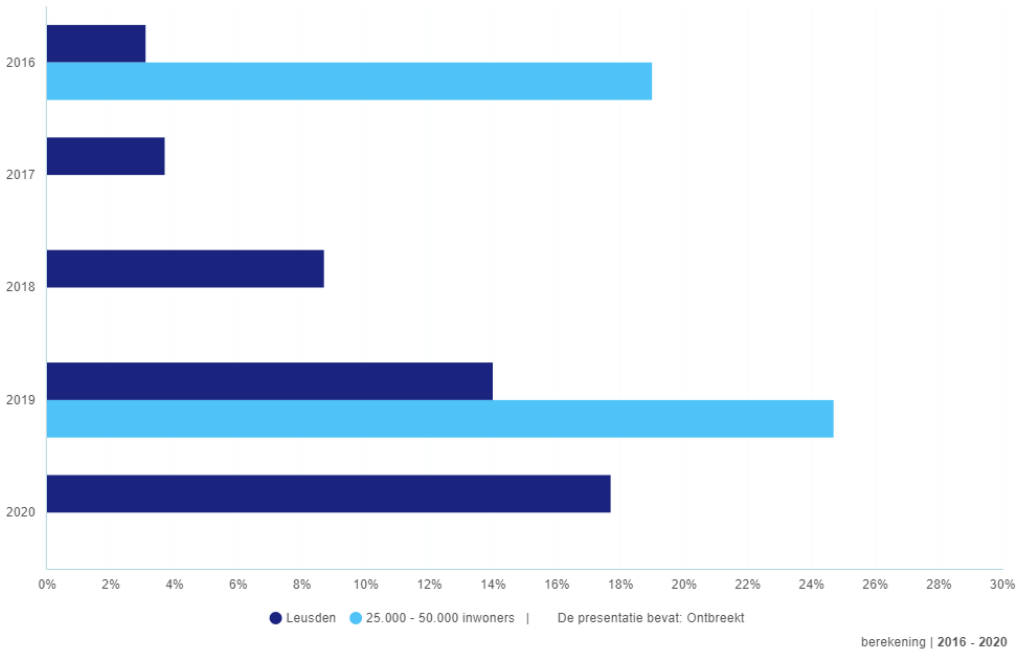

VERBERGEN

Bron

berekening

Domein Samenleving

In de Leusdense samenleving gebeurt veel. Er zijn veel verenigingen en vrijwilligers actief, er vinden veel activiteiten plaats en inwoners staan klaar voor elkaar. We zijn trots op wat er goed gaat, maar tegelijkertijd zien we graag dat inwoners, op basis van het gedachtegoed van positieve gezondheid, nog meer kunnen uitgaan van eigen kracht en die van de samenleving, en dat de duurdere of intensieve zorg kan afnemen.

Binnen het Sociaal Domein in Leusden is een goede basis gelegd voor de ondersteuning van inwoners die dat nodig hebben. Tegelijkertijd is het Sociaal Domein nog steeds in beweging en op zoek naar een gezonde balans. In het coalitieakkoord is ervoor gekozen om nog geen specifieke speerpunten in het beleid vastleggen. Experts, maatschappelijke partners en samenleving zijn medebepalend in die keuzes. Op basis van hun inbreng betrekken wij vervolgens de hele raad bij verdere keuzes en kaderstelling binnen het Sociaal Domein. We werken toe naar een beleidskader Sociaal Domein dat in het voorjaar van 2023 in de raad wordt behandeld.

Hiermee is deze programmabegroting beleidsarm en beknopt. We beperken ons hier tot de (hoofdlijnen van)

1. Beleidskader Sociaal Domein
2. Vluchtelingen en nieuwkomers
3. Zorg en ondersteuning
4. Transformatie

Relevante beleidsnotities domein Samenleving

- Beleidskader Sociaal Domein, Focus en transparantie, 2019-2023
- Verordening Jeugdhulp Leusden 2022
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Leusden 2022
- Verordening Participatieraad 2018
- Algemene subsidieverordening 2017
- Criteria fonds samenlevingsinitiatieven 2019
- Verordening Maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ 2018
- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Leusden 2015
- Verordening re-integratie Participatiewet Leusden 2015
- Verordening Individuele inkomenstoeslag Leusden 2015
- Verordening Individuele studietoeslag Leusden 2015
- Verordening tegenprestatie 2015
- Verordening Cliëntenparticipatie Wet sociale werkvoorziening Leusden 2017
- Verordening Persoonsgebonden budget begeleid werken Wet sociale werkvoorziening 2008
- Verordening beslistermijn schuldhulpverlening 2022
- Beleid Peuteropvang en vve 2023
- Leusdens Sport- en beweegakkoord
- Leefstijlakkoord LeusdenFit 2022- 2023
- Visie op (overdekt) zwemmen in Leusden

1. Beleidskader Sociaal Domein

Ambitie, context en achtergrond

Het Sociaal Domein is nog steeds in beweging en op zoek naar een gezonde balans. Wij vinden het belangrijk dat experts, maatschappelijke partners en samenleving medebepalend zijn in die keuzes. Mede op basis van hun inbreng zal vervolgens de keuzes en kaderstelling binnen het Sociaal Domein vastgelegd worden in een nieuw beleidskader voor het sociaal domein.

Wat willen we bereiken?

S.1.1 Een nieuw beleidskader Sociaal Domein voor de periode 2023 en verder

De keuzes en kaderstelling binnen het Sociaal Domein werken we uit in een nieuw Beleidskader Sociaal Domein. Het huidige beleidskader loopt eind 2022 af. Het nieuwe beleidskader wordt voor de jaren 2023 en verder de basis van onze inzet binnen het Sociaal Domein. Het nieuwe beleidskader betreft de kaders voor het Sociaal Domein in brede zin, waaronder o.a. Wmo, Volksgezondheid, Jeugd en Onderwijs, Werk en Inkomen en Integratie, Sport en Cultuur. Naast de wettelijke taken die wij hierin als gemeente hebben, zal ook een (politieke) keuze moeten worden gemaakt voor waar we als gemeente de komende jaren met name op zullen inzetten.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.1.1.1: Opstellen, vaststellen en implementeren nieuw beleidskader Sociaal Domein

Het beleidskader wordt in (voorjaar) 2023 voorgelegd aan de gemeenteraad. Na vaststelling zal uitvoering gegeven worden aan het kader.

Portefeuillehouder: wethouder Patrick Kiel

Met wie werken we samen?	
Beleidskader Sociaal Domein	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Toelichting	De gemeente neemt de regie in het ontwikkelen van het nieuwe kader. Als gemeente werken we hierin samen met Lariks als grootste uitvoeringsorganisatie. Input voor het nieuwe kader wordt opgehaald bij inwoners, specifiek ervaringsdeskundigen, en bij maatschappelijk partners. Ook Participatieraad en Cliëntenraad worden betrokken. Na vaststelling van het beleidskader door de gemeenteraad, werkt de gemeente in de uitvoering samen met onze uitvoeringsorganisaties, vele maatschappelijk partners en vrijwilligers(groepen).
Inbreng inwoners	Zie boven.

2. Opvang vluchtelingen en inburgering statushouders

Ambitie, context en achtergrond

Op 24 februari 2022 is het Poetin-regime in Rusland Oekraïne binnengevallen met de bedoeling het land in haar macht te krijgen. Door deze aanvalsoorlog zijn ruim 4 miljoen inwoners uit de Oekraïne op de vlucht geslagen naar veiliger oorden; ook naar Nederland. Deze vluchtelingen hebben een beschermde status en kunnen vrij Nederland binnenkomen. Gemeente hebben daardoor de verantwoordelijkheid deze vluchtelingen van onderdak, zorg en bestaanszekerheid te voorzien.

De nieuwe Wet Inburgering is per 1 januari 2022 ingaan. Hiermee is de gemeente verantwoordelijk voor de inburgering van statushouders. De gemeente moet in ieder geval een aanbod beschikbaar stellen voor taalonderwijs, begeleiding naar werk en maatschappelijke begeleiding. Met dit aanbod moet de statushouder in staat worden gesteld om binnen een periode van 3 jaar te slagen voor zijn inburgering.

Wat willen we bereiken?

S.2.1 Wij dragen bij aan het opvangen van vluchtelingen/ asielzoekers binnen onze gemeentegrenzen.

Wij leveren onze bijdrage aan opvang gelet op de vluchtelingencrisis.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.2.1.1: We bieden opvang voor vluchtelingen uit Oekraïne

De gemeentelijke opvanglocatie aan de Storkstraat biedt plaats aan 240 vluchtelingen, en ook elders in Leusden – al dan niet in gastgezinnen – verblijven vluchtelingen waar we onze verantwoordelijkheid voor nemen. Naast het verblijf betekent dit het bieden van leefgeld, onderwijs, toeleiding naar werk, een zorgstructuur en samen met vrijwilligers de mogelijkheid om deel te nemen aan onze samenleving.

S.2.1.2: We werken mee aan het opvangen van minderjarige asielzoekers

Binnen de mogelijkheden die wij hebben als Leusden werken we mee met het COA en het Rijk om asielzoekers op te vangen, zoals in 2022 is gebeurd is in het ISWV en in van der Valk hotel in Leusden. Hierbij is het COA de eerstverantwoordelijke voor de opvang.

Portefeuillehouder: burgemeester Gerolf Bouwmeester

Wat willen we bereiken?

S.2.2 Inburgeringsplichtige statushouders ronden met succes hun inburgeringstraject af, voelen zich thuis in Leusden en zijn actief in Leusden.

Statushouders die in Leusden wonen worden in staat gesteld om binnen een periode van 3 jaar te slagen voor de inburgering.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.2.2.1: We zorgen ervoor dat inburgeringsplichtige statushouders met succes hun inburgeringstraject afronden en deel gaan uitmaken van de samenleving van Leusden

De inburgering vindt onder regie van gemeente plaats. Na een brede intake en het opstellen van een plan, begeleiden we de statushouder in het traject gericht op taalverwerving en werk. Statushouders hebben drie jaar de tijd om hun traject af te ronden. In deze drie jaar willen we ervoor zorgen dat de statushouders – op ten minste A2-niveau – het Nederlands beheersen en betaald werk of in ieder geval vrijwilligerswerk verrichten. Daarbij voelen de statushouders zich thuis in Leusden en zijn actief in Leusden

Portefeuillehouder: wethouder Patrick Kiel

Met wie werken we samen?	
Opvang vluchtelingen	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Toelichting	De gemeente is verantwoordelijk voor de opvang van de Oekraïense vluchtelingen. Voor de asielzoekers is het COA de eerstverantwoordelijk voor de opvang. Voor de inburgering van statushouders werken we samen met Integratiewerk en Lariks en andere maatschappelijke partners.

Inbreng inwoners	Vrijwilligers zijn zeer belangrijk bij het realiseren van de opvang van vluchtelingen en de inburgering van statushouders in Leusden.

3. Zorg en ondersteuning

Ambitie, context en achtergrond

We geven lokaal uitvoering aan de wettelijke taken binnen het sociaal domein. We organiseren de benodigde zorg en ondersteuning op het gebied van Wmo, Jeugd, Werk en Inkomen en Schulddienstverlening. Hierbij hebben we vanzelfsprekend extra aandacht voor (financiële) problemen die ontstaan door de hogere inflatie en energiekosten.

Wat willen we bereiken?

S.3.1 Inwoners uit Leusden krijgen de benodigde zorg en ondersteuning.

We gaan we uit van wat iemand zelf kan. Soms kan de omgeving van meer betekenis zijn. Ondersteuning is daarmee altijd aanvullend en waar mogelijk tijdelijk. Uitgaande van de regie van de inwoner, zoeken we naar een passende en adequate manier van ondersteunen. De ondersteuning is gericht op het behoud of herpakken van de eigen regie op het eigen leven.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.3.1.1: We organiseren de benodigde zorg en ondersteuning op het gebied van Wmo, jeugd, Werk en Inkomen en schulddienstverlening

Dat doen we deels

1. in regionaal verband door taakgerichte inkoop op een aantal percelen in het kader van jeugdhulp
2. in regionaal verband door inkoop op basis van productiebekostiging (PxQ)
3. lokaal door eigen begeleiding te bieden, uitgevoerd door Lariks. De komende jaren intensiveren we dit middels ‘Minder beschikken, meer eigen begeleiding’
4. lokaal door inkoop op van diensten in het kader van algemene- en maatwerkvoorzieningen Hulp bij het Huishouden en (leerlingen)vervoer
5. door via uitvoeringsorganisaties als de Sociale Dienst en Stadsring51 de trajecten en ondersteuning op het gebied van Werk en Inkomen en schulddienstverlening uit te voeren.

S.3.1.2: We bieden informatie en advies en zorgen voor toegang tot ondersteuning of specialistische zorg

Inwoners kunnen voor informatie en advies terecht bij Lariks, die ook de toegang verzorgt tot ondersteuning of specialistische zorg. Ook partijen als de Sociale Dienst (werk en inkomen), Stadsring51 (schuldhulpverlening) en Integratiewerk (inburgering) geven uitvoering aan onze wettelijke taken.

S.3.1.3: We bereiden de (meerjarige) contractering voor de inkoop van de benodigde zorg voor op het gebied van Wmo en jeugd voor het kalenderjaar 2024

In regionaal verband worden contracten in april 2023 in het kader van taakgerichte inkoop afgesloten voor de percelen Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang, Wmo ambulante begeleiding / Beschermd Thuis en Beschermd Wonen, en Specialistische Jeugdhulp. Aan deze inkoop is ook een transformatieopgave verbonden. De wijze van monitoring zal voortdurend punt van aandacht zijn voor gemeenten en contractpartners. Hierbij is ons uitgangspunt de administratieve lasten te beperken, wat betekent dat we ook grenzen stellen aan de mate van detaillering van de te leveren data en/of informatie.

Portefeuillehouder: wethouder Patrick Kiel

Met wie werken we samen?	
Zorg en ondersteuning	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Toelichting	De gemeente is wettelijk verantwoordelijk, de uitvoering is belegd bij diverse uitvoeringspartners
Inbreng inwoners	De participatieraad en cliëntenraad geven gevraagd en ongevraagd advies aan het college.

4.Transformatie

Ambitie, context en achtergrond

We voeren de transformatie binnen het sociaal domein verder door. We hebben de ambitie om elke inwoner passende ondersteuning te bieden zodat zij zoveel mogelijk zelfredzaam kunnen zijn. Wij willen zorg en ondersteuning daarom nog dichter bij de inwoners organiseren. Hierdoor wordt de signalerings- en preventiefunctie lokaal versterkt en kan er sneller op veranderingen worden ingespeeld. Er bestaat geen blauwdruk voor hoe de transformatie in het sociaal domein kan of moet worden aangepakt. Uit het recente verleden blijkt ook wel dat er op voorhand geen einddatum te geven wanneer de transformatie in het sociaal domein 'klaar' is. Het gaat nadrukkelijk om een ontwikkelproces, waarin ruimte moet zijn voor leren, evalueren en bijstellen. Dit geldt zowel voor ons als gemeente als voor inwoners en betrokken (maatschappelijk) partners.

Wat willen we bereiken?

S.4.1 Clientgericht met preventie als basis

Een vraaggerichte benadering van inwoners cliënten met inzet op preventie draagt bij aan efficiëntie en aan de resultaten van de zorg en ondersteuning.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.4.1.1: Bij een hulpvraag gaan we uit van de vraag en de mogelijkheden van een inwoner en zijn/haar netwerk

Niet regels zijn het uitgangspunt, maar de mate waarin de ondersteuning duurzaam bijdraagt aan de (economische) zelfredzaamheid en participatie van inwoners, hun gezondheid en het veilig opgroeien.
We werken preventief om (grotere) problematiek waar mogelijk te voorkomen. Hier zijn ook leefstijl en sport/bewegen onderdeel van.

Wat willen we bereiken?

S.4.2 Een stevige basisinfrastructuur

Er is een geheel van organisaties, diensten, voorzieningen en betrekkingen die het mogelijk maken dat mensen in redelijkheid in sociale verbanden (buurten, groepen, netwerken, gezinnen) samen kunnen leven en kunnen participeren in Leusden.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.4.2.1: We zorgen voor voldoende algemene/voorliggende voorzieningen en lokale (laagdrempelige) begeleiding

Onze inwoners worden meer en meer eigenaar van hun eigen ondersteuningsvraag en hebben daarmee zelf de regie in handen tijdens de zoektocht naar een oplossing mét hun netwerk of, als dat nodig is, één van onze maatschappelijk partners.
Met een sterke basis aan voorzieningen zorgen we er voor dat inwoners zo zelfstandig mogelijk gebruik maken van de (laagdrempelige) ontmoeting, advisering of ondersteuning die ze nodig hebben. Waar mogelijk kan hiermee de inzet van zwaardere vormen van zorg voorkomen of verkort worden.

Wat willen we bereiken?

S.4.3 Adequate ondersteuning voor vrijwilligers(organisaties) en mantelzorgers

Vrijwilligers(organisaties) en mantelzorgers hebben behoefte aan informatie, (persoonlijk) advies en begeleiding met praktische- of soms financiële ondersteuning.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.4.3.1: We ondersteunen waar mogelijk initiatiefnemers, vrijwilligers en mantelzorgers

We geven (nieuwe) vrijwilligersorganisaties, bijvoorbeeld wijkverenigingen, de ruimte om activiteiten te organiseren die sociale netwerken ondersteunen en zo mogelijk zorgvragen voorkomen of uitstellen.
Via ondersteuning door Lariks, de mogelijkheden van het Fonds Samenlevingsinitiatieven, en andere vormen van samenwerking, trekken we samen met deze inwoners op om in Leusden voor elkaar klaar te staan.

Portefeuillehouder: wethouder Patrick Kiel

Met wie werken we samen?	
Transformatie	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Toelichting	De gemeente is wettelijk verantwoordelijk, de uitvoering is belegd bij diverse uitvoeringspartners
Inbreng inwoners	De inzet van vrijwilligers en mantelzorgers in Leusden is groot en onmisbaar.

Wat mag het Domein Samenleving kosten?

In onderstaande tabel worden alle uitgaven en inkomsten van alle taken die vallen onder dit domein inzichtelijk gemaakt.

bedragen afgerond op € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MJR 2026
Lasten	-30.665	-31.194	-31.959	-32.063	-31.985	-32.012
Baten	6.679	5.633	5.448	5.339	5.339	5.339
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-23.986	-25.561	-26.511	-26.724	-26.646	-26.673
Toevoeging aan reserves	-167	-63	-103	-103	-103	-116
Onttrekking aan reserves	1.408	767	278	172	172	64
Mutaties reserves	1.241	705	174	68	68	-51
Gerealiseerd resultaat	-22.745	-24.856	-26.337	-26.655	-26.577	-26.725

Saldo taakvelden

bedragen afgerond op € 1.000

Exploitatie		Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MJR 2026
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-915	-976	-1.038	-1.038	-1.036	-1.038
5.1	Sportbeleid en activering	-348	-364	-436	-474	-475	-418
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -particip	-267	-414	-350	-343	-317	-317
5.6	Media	-464	-468	-492	-504	-515	-515
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-1.242	-1.521	-1.467	-1.419	-1.419	-1.304
6.2	Wijkteams	-3.053	-3.458	-4.051	-4.291	-4.451	-4.451
6.3	Inkomensregelingen	-1.603	-1.659	-1.450	-1.449	-1.449	-1.449
6.4	Begeleide participatie	-1.552	-1.579	-1.528	-1.522	-1.474	-1.453
6.5	Arbeidsparticipatie	-258	-310	-312	-310	-306	-306
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-489	-610	-713	-713	-713	-713
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-4.462	-4.788	-5.094	-5.088	-5.077	-5.057
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-6.748	-6.735	-6.876	-6.867	-6.707	-6.947
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-65	-96	-83	-83	-83	-83
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-1.282	-1.355	-1.420	-1.420	-1.420	-1.420
7.1	Volksgezondheid	-1.236	-1.227	-1.203	-1.204	-1.204	-1.204
0.10	Toevoeging/onttrekking reserves	1.241	705	174	68	68	-51
Resultaat		-22.745	-24.856	-26.337	-26.655	-26.577	-26.725

CUP en Nieuw beleid

bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026
	Incidenteel				Structureel			
CUP 2022-2026:								
3.1 Beleidskader Sociaal Domein	150,0	150,0	150,0	35,0				
Dekking: Bestemmingsreserve jeugdmiddelen	-150,0	-150,0	-150,0	-35,0				
Nieuw beleid 2023:								
3.1 continueren praktijkondersteuning huisartsen					65,0	65,0	65,0	65,0
3.2 Subsidie De Bron					26,0	26,0	26,0	26,0
3.3 Wijk en buurtverenigingen					40,0	40,0	40,0	40,0
3.4 Poortwachter dyslexie						10,0	10,0	10,0
3.5 Geldloket					25,0	25,0	25,0	25,0
3.6 Uitvoering wet schuldhulpverlening					25,0	25,0	25,0	25,0
3.7 Coördinatie buurtbemiddeling Welzin							18,0	18,0
3.8 Actualisatie subsidie zwemvereniging De Haaien					5,0	5,0	5,0	5,0
3.9 Get stronger					12,0	12,0	12,0	12,0
Dekking: Begroting Lariks					-12,0	-12,0	-12,0	-12,0
3.10 Herijking Integraal Huisvestingsplan	50,0							
Dekking: Reserve Onderwijshuisvesting	-50,0							
3.11 Minder beschikken, meer zelf begeleiden					240,0	480,0	640,0	640,0
Dekking: Business case					-240,0	-480,0	-640,0	-640,0
3.12 Algemene voorziening ouderen					16,3	31,0	20,0	
3.13 Herfinanciering bibliotheekwerk					12,0	24,0	35,0	35,0
3.14 Werkbudget nieuw beleidskader SD						28,5	28,5	28,5
3.15 Sport en beweegakkoord					20,0	20,0	20,0	20,0
Dekking: Rijk beweegakkoord 2023-2026					-20,0	-20,0	-20,0	-20,0
3.16 Swim Experience					20,0	20,0	20,0	20,0
3.17 Actualisatie bijdrage buurtsportcoaches					23,4	23,4	23,4	23,4
	0,0	0,0	0,0	0,0	257,7	322,9	340,9	320,9

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op de website waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

Banen - Leusden, per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

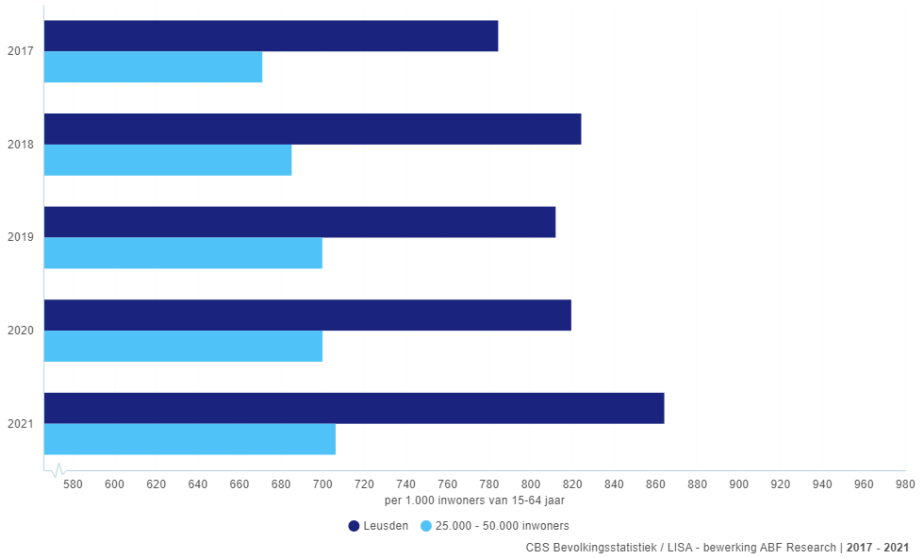

CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research | **2017 - 2021**

VERBERGEN

Omschrijving

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

Bron

CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research

Achterstand onder jeugd - Leusden, %

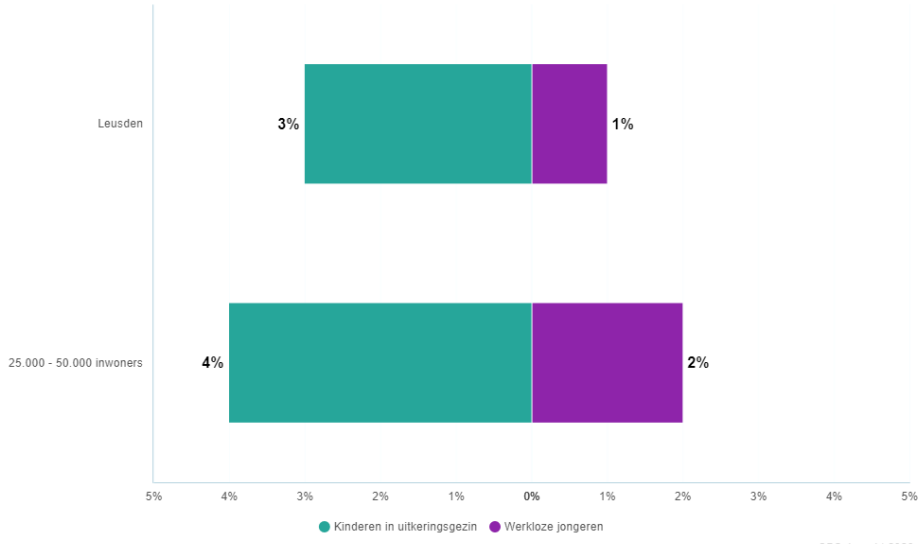

CBS Jeugd | **2020**

VERBERGEN

Omschrijving

Kinderen in uitkeringsgezin

Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Absoluut verzuim - Leusden, per 1.000 leerlingen

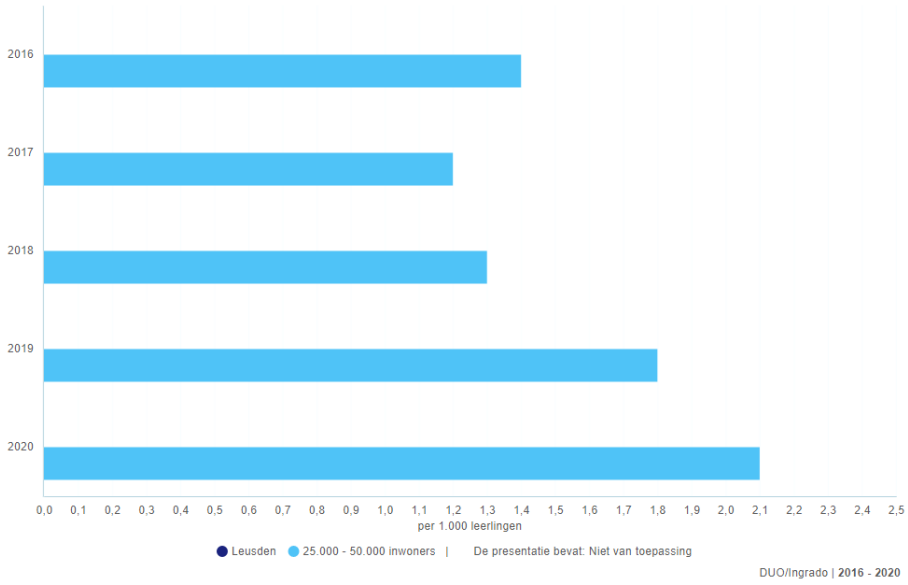

DUO/Ingrado | **2016 - 2020**

VERBERGEN

Omschrijving

Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling.

De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.

Bron

DUO/Ingrado

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) - Leusden, %

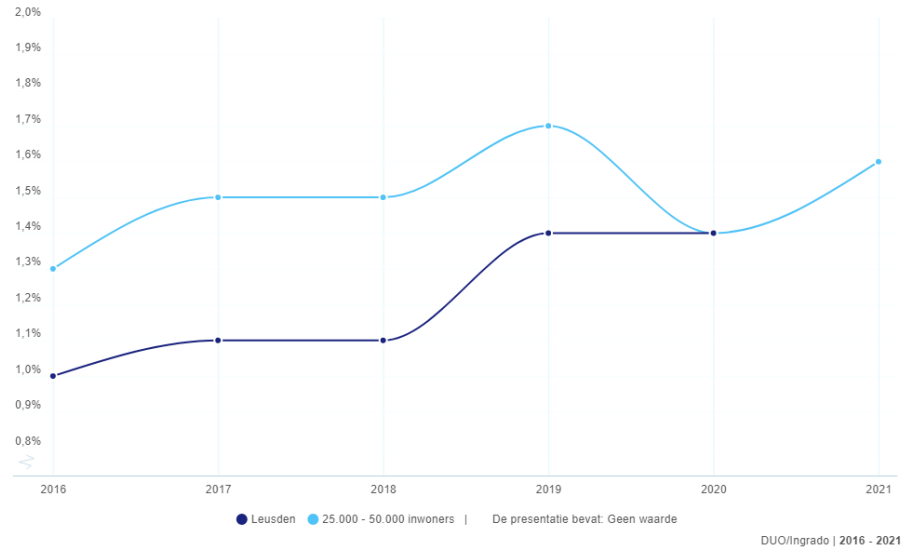

DUO/Ingrado | **2016 - 2021**

VERBERGEN

Omschrijving

Vsv'ers zijn jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma. Het vsv-percentage staat voor het aantal vsv'ers als percentage van het aantal onderwijsdeelnemers die aan het begin van het schooljaar ingeschreven staan.

De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.

Toelichting

Het percentage is uitgedrukt in deelnemers aan het VO en MBO.

Bron

DUO/Ingrado

Referenties

Meer info

Verwijzingen Halt - Leusden, per 1.000 jongeren

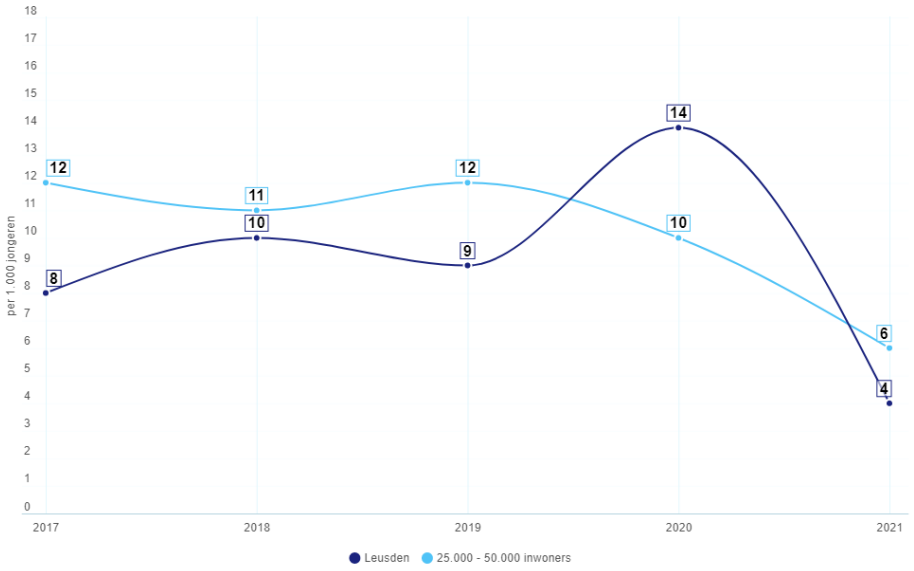

Stichting Halt | **2017 - 2021**

VERBERGEN

Omschrijving

Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Bron

Stichting Halt

Relatief verzuim - Leusden, per 1.000 leerlingen

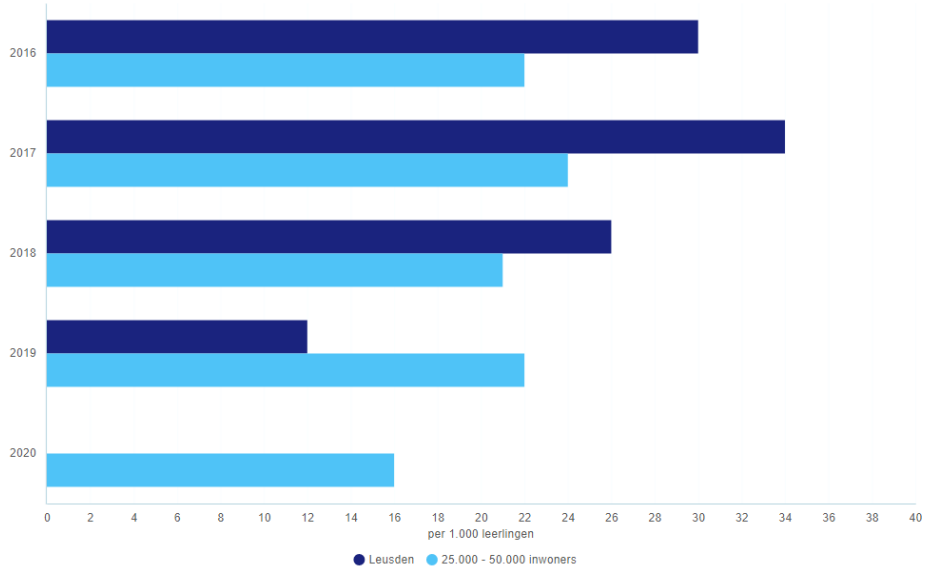

DUO/Ingrado | **2016 - 2020**

VERBERGEN

Omschrijving

Het relatieve aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren zonder vrijstelling dat langer dan 4 opeenvolgende weken niet ingeschreven was op school.

De periodeaanduiding '2021' staat voor schooljaar '2020/2021'.

Bron

DUO/Ingrado

Personen met een bijstandsuitkering - Leusden, per 10.000 inwoners

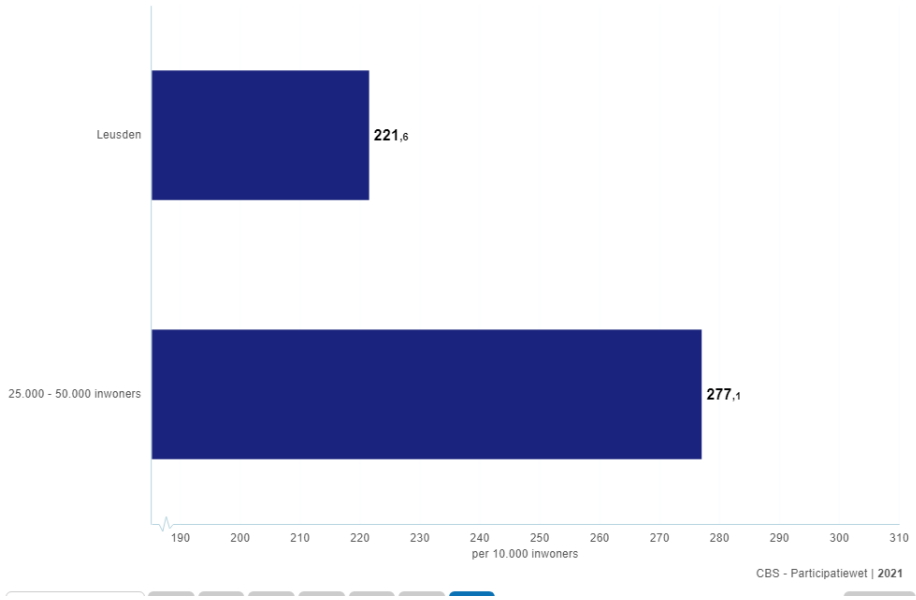

CBS - Participatiewet | **2021**

VERBERGEN

Omschrijving

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Bron

CBS - Participatiewet

Niet-sporters - Leusden, %

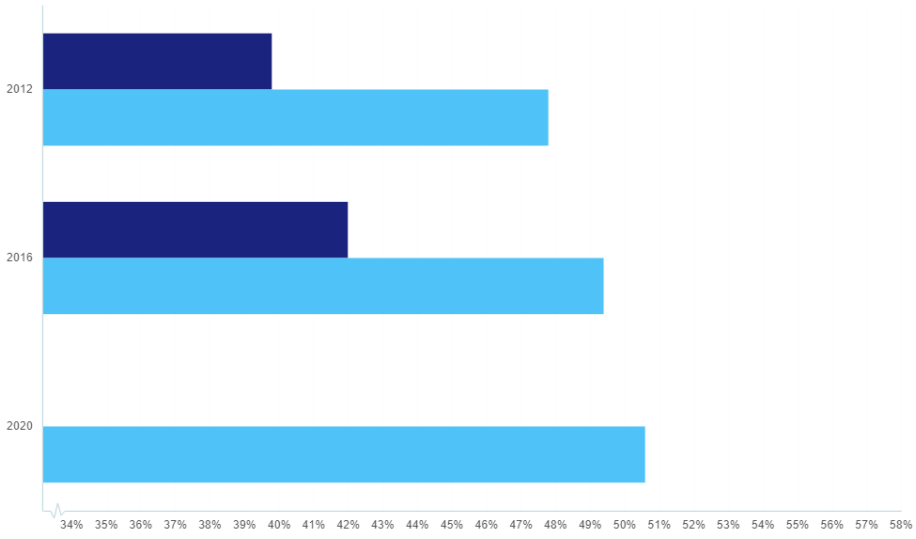

Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM | **2012 - 2020**

VERBERGEN

Omschrijving

Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Bron

Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM : Elke vier jaar organiseren de GGD'en samenwerking met het RIVM en het CBS een gezamenlijke Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen. Deze bestaat uit een landelijke basisvragenlijst. Iedere GGD kan deze basisvragenlijst aanvullen met extra vragen, afgestemd met de eigen regio en de eigen gemeenten.

Netto arbeidsparticipatie - Leusden, %

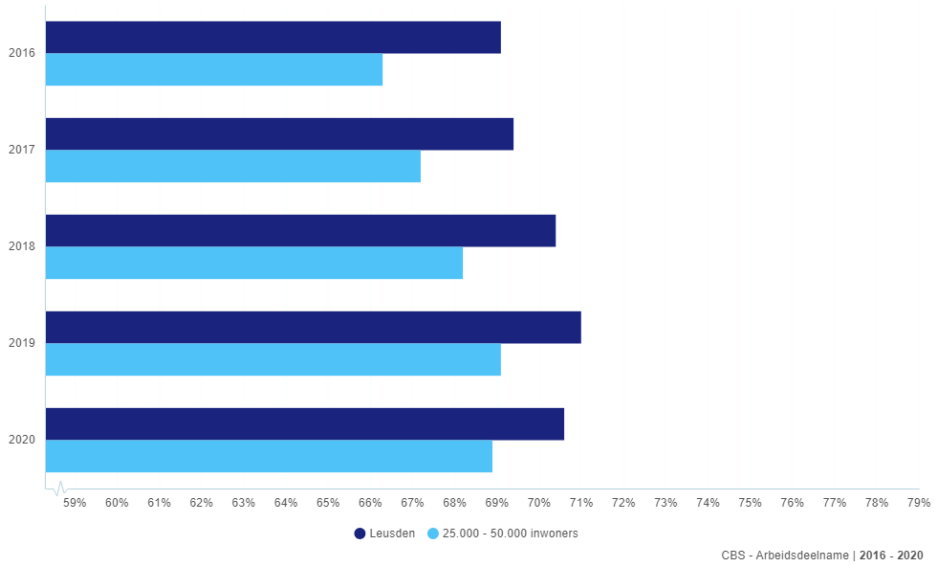

CBS - Arbeidsdeelname | **2016 - 2020**

VERBERGEN

Omschrijving

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Bron

CBS - Arbeidsdeelname

Lopende re-integratievoorzieningen - Leusden, per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

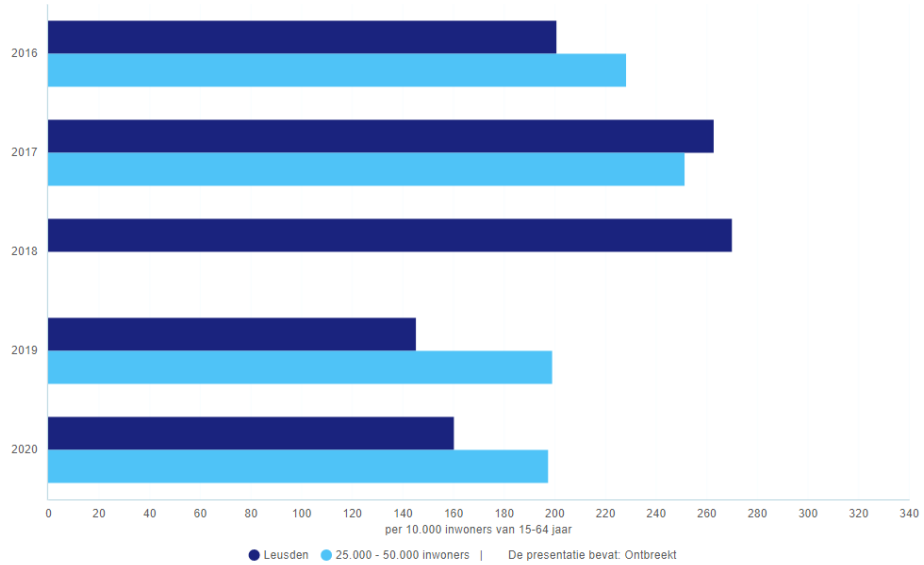

CBS - Participatiewet | **2016 - 2020**

VERBERGEN

Omschrijving

Het aantal reintegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Toelichting

Rapport Gemeentelijk Monitor Sociaal Domein
Wijkprofiel Gemeentelijk Monitor Sociaal Domein

Bron

CBS - Participatiewet

Referenties

Meer info

Jongeren met jeugdhulp - Leusden, % van alle jongeren tot 18 jaar

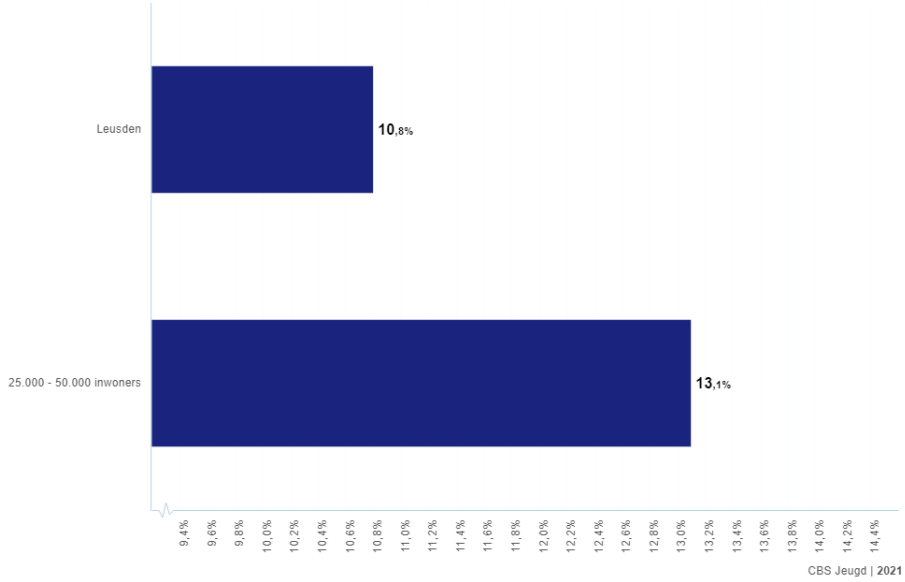

VERBERGEN

Omschrijving

in % van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari

Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014), en in natura door de zorgaanbieder is geleverd. PGB gefinancierde hulp en zorg valt hier dus buiten. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Zorg in Natura wordt direct vergoed aan de zorgverlener zonder tussenkomst van de zorggebruiker. In het kader van de jeugdzorg betekent dit dat de hulp rechtstreeks door de gemeente wordt vergoed.

Persoonsgebonden budget (PGB)is een geldbedrag waarmee de zorggebruiker zelf zorg, begeleiding, hulp, hulpmiddelen of voorzieningen in kan kopen. Deze wordt verstrekt via de Sociale verzekeringsbank (SVB) maar is ook afkomstig van de gemeente.

Bron

CBS Jeugd

Voetnoot

Toelichting trendbreuk

Jongeren met jeugdbescherming - Leusden, %

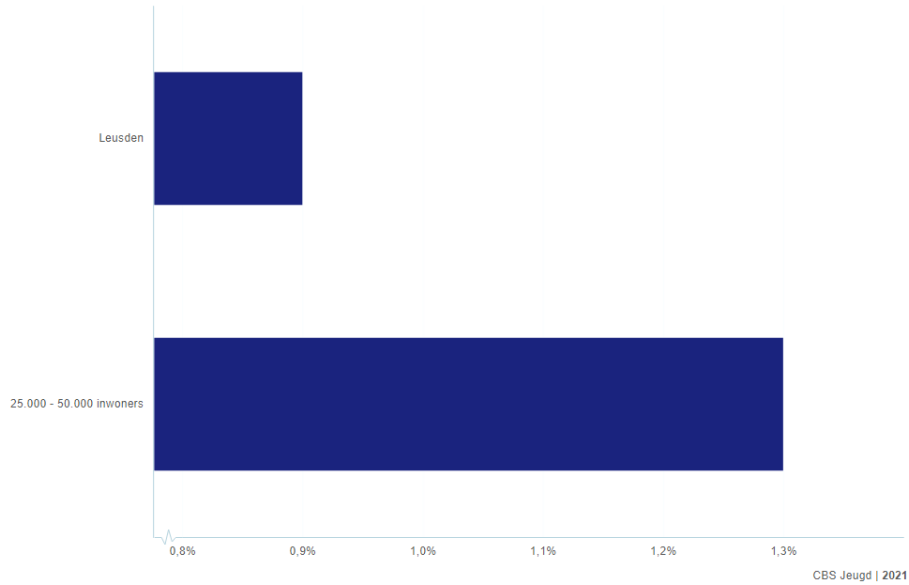

VERBERGEN

Omschrijving

in % van alle jongeren tot 18 jaar, per 1 januari

Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'.

Toelichting

Rapport Gemeentelijk Monitor Sociaal Domein
Wijkprofiel Gemeentelijk Monitor Sociaal Domein

Bron

CBS Jeugd

Voetnoot

Toelichting trendbreuk

Jongeren met een delict voor de rechter - Leusden, %

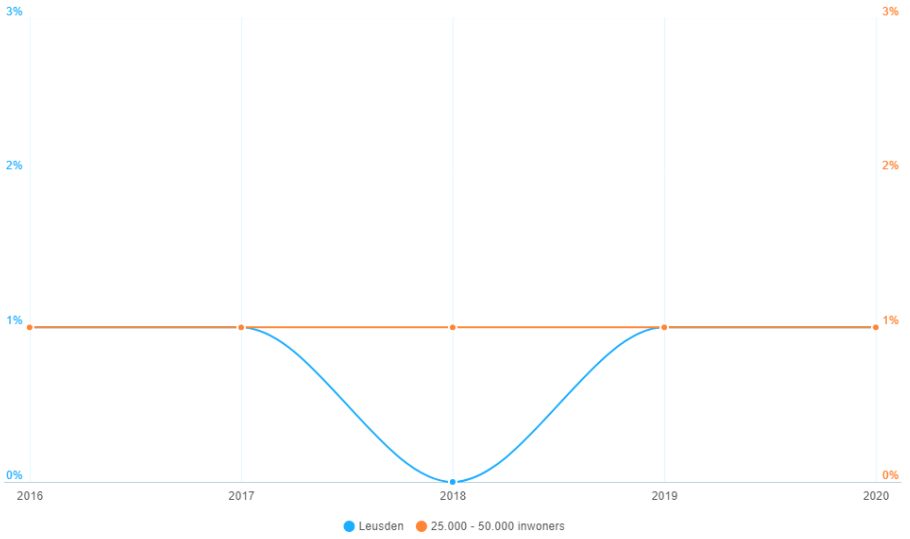

CBS Jeugd | **2016** - **2020**

VERBERGEN

Omschrijving

Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Toelichting

Rapport Kinderen in tel
Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel

Bron

CBS Jeugd

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo - Leusden, per 10.000 inwoners

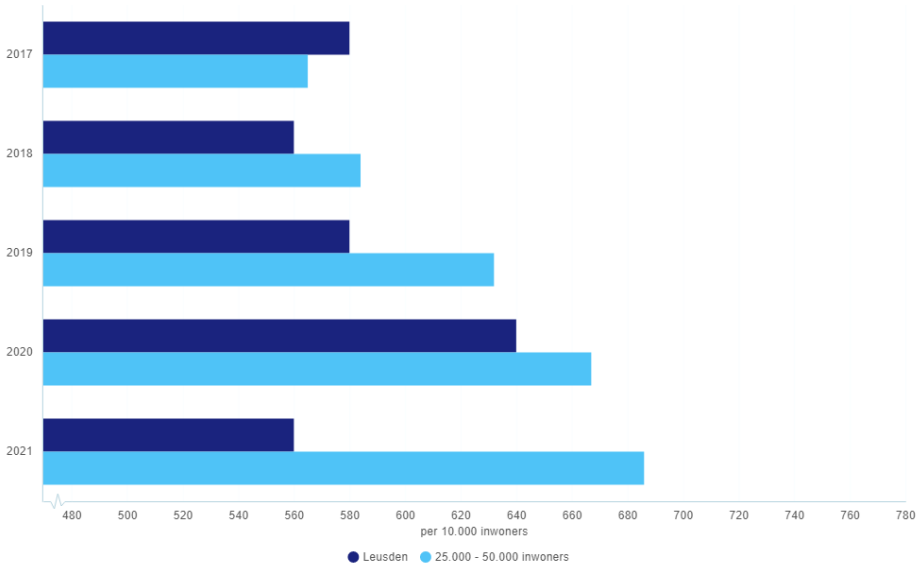

CBS - Monitor Sociaal Domein WMO | **2017** - **2021**

VERBERGEN

Omschrijving

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeen

Toelichting

Rapport gemeentelijke monitor Sociaal Domein
Wijkprofiel Gemeentelijk Monitor Sociaal Domein

Bron

CBS - Monitor Sociaal Domein WMO

Domein Ruimte

Leusden is een vitale, dynamische en groene gemeente die, met behoud van haar identiteit, ruimte biedt aan nieuwe opgaven en initiatieven. We willen dat de gemeente een interessante plek blijft om te wonen, werken en recreëren, waarbij ook een ruimtelijke oplossing wordt gevonden voor klimaatadaptatie en duurzaamheid. De gemeente bepaalt niet geheel zelf haar ruimtelijk beleid, maar dit gebeurt (in toenemende mate) binnen de door Rijk en provincie geschetste ruimtelijke kaders. In het Ontwikkelbeeld 2030 – 2040 regio Amersfoort zijn de hoofdlijnen van het regionaal beleid vastgelegd.

In het domein Ruimte zijn de beleidsterreinen Wonen, Economische Zaken, Buitengebied, Verkeer en vervoer, Cultureel Erfgoed en Omgevingswet opgenomen.

Het domein Ruimte is niet los te zien van de andere domeinen. Er bestaan over en weer raakvlakken. Bijvoorbeeld met het domein Leefomgeving, waar duurzaamheid raakt aan de energietransitie. Of met het Domein Samenleving, waar de inzet op welzijn en zorg raakt aan wonen (woonzorgvisie).

Relevante beleidsnotities domein Ruimte

- Omgevingsvisie stedelijk gebied en Omgevingsvisie landelijk gebied
- Uitvoeringsprogramma omgevingsvisie landelijk gebied
- Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie
- Update Woonvisie
- Ontwikkelbeeld regio Amersfoort 2030-2040
- Provinciale Omgevingsvisie c.a.
- Mobiliteitsprogramma provincie Utrecht 2019-2023
- Mobiliteitsplan ‘Leusden kijkt vooruit’ (2021)
- Visie werklocaties Leusden 2030 (2014)
- Thematische structuurvisie kantoren, provincie Utrecht (2015)
- Nota detailhandel (2015)
- Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en Provinciale Ruimtelijke Verordening (2016)
- Retail Visie, provincie Utrecht (2018)
- Regionaal Economische Agenda (2020-2027)
- Afwegingskader transformatie kantoorlocaties (2021)
- Urgentieverordening Huisvesting Leusden 2016.
- Bestemmingsplan Buitengebied 2009
- Landschapsontwikkelingsplan Gelderse Vallei gemeenten Leusden, aangepaste versie 2017
- Omgevingsvisie en Interim Omgevingsverordening van de provincie Utrecht van 1 april 2021
- Intentieverklaring Green & Social Deal voor Defensieterreinen
- Erfgoedverordening 2018
- Welstandsnota 2018
- Beleidsnota Archeologie 2018
- Beleidsregels Subsidieregeling gemeentelijke monumenten Leusden 2015
- Paraplubestemmingsplan Cultureel Erfgoed 2020

1. Wonen

Ambitie, context en achtergrond

In de Omgevingsvisies stedelijk en landelijke gebied en de (update van de) Woonvisie 2016 is aangegeven dat Leusden de bestaande groene, dorpse kwaliteiten koestert en wil uitbouwen. In deze context willen we gemiddeld 105 woningen per jaar toevoegen om tegemoet te komen aan de Leusdense woningvraag.

Wat willen we bereiken?

R 1.1 Alle Leusdense woningzoekenden kunnen de voor hen passende woning in Leusden vinden.

Met het toevoegen van woningen binnenstedelijk en in de zoekgebieden voor woningbouw spelen we in aantal en soort te bouwen woningen maximaal in op de vraag uit Leusden zelf. We willen dat kwetsbare inwoners niet alleen passend gehuisvest worden maar ook de juiste zorgondersteuning krijgen, zodat ze zich welbevinden.

Wat gaan we daarvoor doen?

R.1.1.1: Onderzoek naar de woonbehoeften van Leusdense ouderen en kwetsbare groepen.

Met het woononderzoek wordt de vraag naar de specifieke woningbehoefte van ouderen zichtbaar. We actualiseren daarnaast de Woonvisie voor de huisvesting van kwetsbare groepen zoals mensen met een beperking, mensen met een zorgvraag, statushouders, mensen in een relatiebreuk.

R 1.1.2: Vertalen uitkomsten onderzoek naar een woonzorgvisie en update van de Woonvisie.

We vertalen de uitkomsten van het in R 1.1.1. beschreven onderzoek samen met het nog vast te stellen beleidskader Sociaal Domein naar een woonzorgvisie. In deze visie worden de huisvestingskant en de sociale kant van dit vraagstuk in samenhang opgepakt, zodat effectieve en efficiënte hulp en ondersteuning bij ‘woonproblematiek’ c.q. hulpvragen van inwoners kan worden geboden. Doelstelling is dat mensen zich welbevinden in hun woning. De oplossing van de woonproblematiek kan worden gevonden in zowel de nieuwbouw, doorstroom naar passende woningen als aanpassen van de huidige woning. De inzet is mede gericht op het voorkomen en/of zo snel, eenvoudig en duurzaam mogelijk oplossen van meervoudige problemen.
Waar nodig worden de uitkomsten van het onderzoek ook benut voor een nieuwe update van de Woonvisie

Portefeuillehouder: wethouder Patrick Kiel

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Woningstichting Leusden, Lariks, Duwgroep/SOL/HuiskamervanLeusden, HVLE, projectontwikkelaars, zorgaanbieders, initiatiefnemers in het kader van het versterken van wonen met zorg.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partijen	

Wat willen we bereiken?

R 1.2. Visie op de gebieden waarop de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) is gevestigd.

Op drie zoekgebieden voor woningbouw is in 2020 de Wvg gevestigd. Deze gebieden zijn nodig om na 2025 in de woningbehoefte te kunnen voorzien. Om het voorkeursrecht te bestendigen moet voor oktober 2023 een visie door de raad zijn vastgesteld.

Wat gaan we daarvoor doen?

R 1.2.1 Borgen voorkeursrecht en woningbouwontwikkeling

Een visie op de aangewezen zoekgebieden voor woningbouw wordt voor oktober 2023 aan de raad voorgelegd, zodat de voortduring van de Wvg is geborgd.

Portefeuillehouder: wethouder Wim Vos

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	**De gemeente regelt het** Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale Partijen	Stakeholders als woningstichting Leusden, grondeigenaren
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partijen	

Wat willen we bereiken?

R 1.3 Nieuwe woonconcepten mogelijk maken

Wij willen zowel bouwen voor iedereen die zich sociaal of economisch verbonden weet met Leusden, Achterveld en Stoutenburg als ook en bijdrage leveren aan de regionale woonbehoefte. Ook willen we hierbij inspelen op woningen voor starters en woonzorgconcepten. Om starters extra te helpen denken wij bijvoorbeeld aan instrumenten zoals Koopgarant of de premie-A woningen van vroeger.
Wij willen de bouw van kangoeroe-wonen en zorgwonen ondersteunen en deze woningtypen ook bereikbaar maken om jongvolwassenen de gelegenheid te bieden (deels) op zichzelf te gaan wonen.
Daarnaast willen wij diversiteit en bijzondere woonvormen faciliteren. Voorbeelden zijn: Collectief Particulier Opdrachtgeverschap, Tiny Houses en Knarrenhofjes. Randvoorwaarde is dat wij de groene kwaliteit van het buitengebied behouden.

Wat gaan we daarvoor doen?

R 1.3.1: Ontdekken wat nodig is en stimuleren wat kan.

Onderzoeken hoe betaalbaar wonen te ondersteunen. Welke instrumenten zijn er, hoe effectief zijn ze en welke zetten we in?
Onderzoeken van passende instrumenten om starters te ondersteunen bij de koop van hun woning.
Verdiepend onderzoek doen naar de kwalitatieve behoefte aan woningen, inclusief de vraag naar bijzondere woonvormen als CPO, tiny houses en knarrenhofjes).
Initiatieven voor bijzondere woonvormen ondersteunen we actief in de zoektocht naar mogelijkheden en naar realisatie van projecten.

Portefeuillehouder: wethouder Patrick Kiel

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale Partijen	(vertegenwoordigers) van de verschillenden doelgroepen
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partijen	

Wat willen we bereiken?

R 1.4. Optoppen en splitsen van woningen in bestaande wijken en kernen

Met verdichten in de bestaande kernen willen we inspelen op de veranderende vraag naar woningen. Hierdoor kunnen we beter inspelen op de vraag van kleinere huishoudens. De dorpse kwaliteit van Leusden in het algemeen en de betreffende wijk in het bijzonder mag daarmee geen geweld worden aangedaan.

Wat gaan we daarvoor doen?

R 1.4.1: Onderzoeken en aanpassen regels

Op basis van een stedenbouwkundige analyse wordt beleid geformuleerd voor optoppen en splitsen van woningen. De uitkomsten verwerken we in de Omgevingsvisie en maken we actief bekend bij de inwoners. Initiatiefnemers voor verdichtingsplannen begeleiden we actief.

Portefeuillehouder**:** wethouder Wim Vos

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	WSL en een klankbordgroep van woningeigenaren.
Verbonden Partijen	
Inbreng Verbonden Partijen	

Wat willen we bereiken?

R 1.5. Meer woningen beschikbaar krijgen door het transformeren kantoren/bedrijven naar woningen

Wij willen op basis van inzicht in kansrijke objecten een actieve rol voor de gemeente bij de transformatie van kantoren en bedrijven naar woningen.

Wat gaan we daarvoor doen?

R 1.5.1: Inventariseren mogelijkheden kansrijke locaties en stimuleren eigenaren

Voor nader te identificeren kansrijke objecten en locaties worden de stedenbouwkundige en programmatische mogelijkheden voor herbouw aangegeven. De gemeente gaat op basis hiervan proactief met de eigenaren om de tafel en kijken wat losgetrokken kan worden. De inspanningen betreffen de hiervoor genoemde locaties en zijn incidenteel van aard.

Portefeuillehouder: wethouder Patrick Kiel

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale Partijen	Eigenaren en omwonenden van de herontwikkelingslocaties.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partijen	

2. Leusden op de kaart

Ambitie, context en achtergrond

Een belangrijke kwaliteit van Leusden is het Buitengebied. Samen met de ligging midden in Nederland biedt dit kansen om Leusden meer bekendheid te geven en beter op de kaart te zetten. De kwaliteit van het buitengebied echter is geen constant gegeven. De transformatie van de agrarische sector samen met de stikstofproblematiek, de zoektocht naar nieuwe woningbouwlocaties en de wens om uitbreiding van wonen en werken samen te laten gaan met versterking van het groen zullen de komende jaren hun effect op het buitengebied gaan hebben. In deze ontwikkelingen zijn er kansen en bedreigingen voor het versterken van recreatie en toerisme. De voorwaarden hiervoor willen we creëren en kansen om Leusden nog beter op de kaart te zetten verzilveren.

Wat willen we bereiken?

R 2.1. We willen de kwaliteiten van Leusden nadrukkelijker op de kaart zetten

We vergroten de kennis van Leusden als aantrekkelijke (verblijf)plaats om te wonen, recreëren en/of meerdere dagen te verblijven. Onderdeel hiervan vormt citymarketing door ons te ontwikkelen als een serieuze gesprekspartner binnen het toerisme en recreatieveld op lokaal, regionaal en landelijk niveau en Initiatieven. Verder willen we evenementen die bijdragen aan de (regionale of nationale) bekendheid van Leusden, haalbaar maken of aanjagen door cofinanciering beschikbaar te stellen. Het is voor initiatiefnemers duidelijk waarvoor cofinanciering wordt ingezet. Dit alles biedt ook meerwaarde voor onze eigen inwoners doordat voorzieningen een beter draagvlak krijgen en evenementen ook voor eigen inwoners interessant zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

R 2.1.1: We stimuleren, vergemakkelijken en co financieren

Hiervoor voeren we de visie op Recreatie en Toerisme verder uit met bijzonder aandacht voor:

- Stimuleren en ontwikkelen van extra verblijfsaccommodatie, waaronder vakantiewoningen en camperplaatsen
- Onderzoek naar alternatieve wijze van inning toeristenbelasting
- We maken duidelijk onder welke voorwaarden we cofinanciering beschikbaar stellen en we nemen inkomende vragen voor cofinanciering in behandeling.

Portefeuillehouder: burgemeester Gerolf Bouwmeester

Met wie werken we samen?	
Leusden op de kaart	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale Partijen	Leusden Natuurlijk, Horeca en winkeliersverenigingen Leusden, recreatieondernemers
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partijen	

3. Handelingsperspectief Buitengebied Regio Amersfoort

Ambitie, context en achtergrond

De verschillende functies in het buitengebied vragen in totaal meer ruimte dan beschikbaar is. We maken keuzes en bieden perspectief voor het behoud van een mooi en vitaal buitengebied.

Het initiatief voor een Handelingsperspectief vraagt om afstemming met het provinciale initiatief voor een Integraal Gebiedsprogramma dat op 1 juli 2023 klaar moet zijn. Dit Gebiedsprogramma moet aantonen hoe de provincie gaat voldoen aan de opgaven van het Rijk op het gebied van stikstof, water, bodem en klimaat. De provincie zal hiervoor bij het Rijk aanspraak maken op transitiegelden voor het landelijk gebied.

Het opstellen van dit Handelingsperspectief Buitengebied is opgenomen in het uitvoeringsprogramma van het Ontwikkelbeeld 2030-2040 van de Regio Amersfoort. Dit initiatief kent een relatie met de gemeentelijke inzet om de beide omgevingsvisies van de gemeente Leusden (voor stedelijk en buitengebied) te actualiseren en om te zetten naar 1 visie voor het totale grondgebied.

Wat willen we bereiken?

R 3.1. Een Handelingsperspectief Buitengebied voor een toekomstbestendig mooi en vitaal Leusdens buitengebied.

Dit Handelingsperspectief Buitengebied Regio Amersfoort biedt zicht op de ruimte en het perspectief voor verschillende functies in het buitengebied, bijvoorbeeld voor de landbouw, natuur en landschap, recreatie, klimaatadaptatie en water.

Wat gaan we daarvoor doen?

R 3.1.1: Opstellen Handelingsperspectief Buitengebied Regio Amersfoort

Het Handelingsperspectief wordt via een gebiedsgerichte aanpak en met lokale en regionale partijen opgesteld.
De landbouwsector is een belangrijke partij voor het beheer en onderhoud van ons waardevolle buitengebied en het leveren van groene diensten. Alle onrust en onzekerheid die de brieven van het Ministerie van LNV en de stikstofkaart van 10 juni 2022 hebben opgeleverd zetten het proces onder druk. Boerenorganisaties schuiven mogelijk voorlopig niet aan voor gebiedsgerichte aanpak.

Portefeuillehouder: wethouder Alexandra Kolkman

Met wie werken we samen?	
Leusden op de kaart	De gemeente regelt het **Partner en gemeente staan samen aan de lat** De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale Partijen	De gemeenten binnen de Regio Amersfoort en de provincie Utrecht zijn opdrachtgever voor het opstellen van het Handelingsperspectief Buitengebied. Hiervoor wordt een interactieve aanpak met veel partijen ingezet
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partijen	

Wat mag het Domein Ruimte kosten?

In onderstaande tabel worden alle uitgaven en inkomsten van alle taken die vallen onder dit domein inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MJR 2026
Lasten	-4.795	-5.525	-4.874	-5.002	-4.409	-4.530
Baten	3.388	2.647	2.399	2.921	1.670	3.219
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.407	-2.878	-2.475	-2.081	-2.739	-1.310
Toevoeging aan reserves	-1.055	-666	-721	-627	0	-1.821
Onttrekking aan reserves	576	1.265	660	263	178	547
Mutaties reserves	-479	599	-60	-364	178	-1.275
Gerealiseerd resultaat	-1.886	-2.279	-2.535	-2.445	-2.561	-2.585

Saldo taakvelden

bedragen x € 1.000

Exploitatie		Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MJR 2026
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	16	0	0	0	0	0
2.1	Verkeer en vervoer	-232	-317	-290	-328	-445	-445
2.2	Parkeren	-79	-80	-86	-85	-83	-82
2.5	Openbaar vervoer	-29	-30	-30	-30	-30	-30
3.1	Economische ontwikkelingen	-21	-21	-21	-21	-21	-21
3.2	Fysieke bedrijfs - infrastructuur	1.542	265	-21	-21	-21	-21
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	-79	-86	-106	-106	-106	-106
3.4	Economische promotie	51	-48	-8	32	11	-5
5.4	Musea	-9	-20	-20	-20	-20	-20
5.5	Cultureel erfgoed	-71	-85	-86	-86	-86	-86
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-404	-637	-552	-500	-500	-500
8.1	Ruimtelijke ordening	-514	-1.048	-1.035	-910	-1.034	-1.069
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	-1.508	-226	284	477	-26	1.463
8.3	Wonen en bouwen	-70	-546	-504	-483	-378	-387
0.10	Toevoeging/onttrekking reserves	-479	599	-60	-364	178	-1.275
Resultaat		-1.886	-2.279	-2.535	-2.445	-2.561	-2.585

CUP en Nieuw beleid

bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026
	Incidenteel				Structureel			
CUP 2022-2026:								
4.1 Programma Bouwen en wonen								
4.1.1 Woonzorgvisie	20,0	20,0	20,0	20,0	50,0	50,0	50,0	50,0
Dekking: Alg.reserve aangewezen best. volkshuisvesting	-20,0	-20,0	-20,0	-20,0				
4.1.2 Wooninnovatie	50,0	50,0			8,0	8,0	8,0	8,0
4.1.3 Optoppen en splitsen bestaande woningen	75,0	55,0			20,0	20,0	20,0	20,0
4.1.4 Transformeren kantoren/bedrijven naar woningen	105,0	80,0	80,0	80,0				
Dekking: Alg.reserve aangewezen best. volkshuisvesting	-25,0							
4.1.5 Visie WVG gebieden	20,0							
Dekking: Budget Omgevingsvisie	-20,0							
4.2 Leusden op de kaart					71,0	71,0	71,0	71,0
Nieuw beleid 2023:								
4.1 Herziening Landschapsontwikkelingsplan	15,0							
4.2 Intensivering ruimtegebruik bedrijventerreinen	25,0							
4.3 Werkbudget ondernemersloket	15,0							
	260,0	185,0	80,0	80,0	149,0	149,0	149,0	149,0

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op de website waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. In onderstaande indicatoren wordt Leusden vergeleken met gemeenten van 25.000-50.000 inwoners. Op de website kunnen ook andere vergelijkingen worden gemaakt.

Demografische druk - Leusden, %

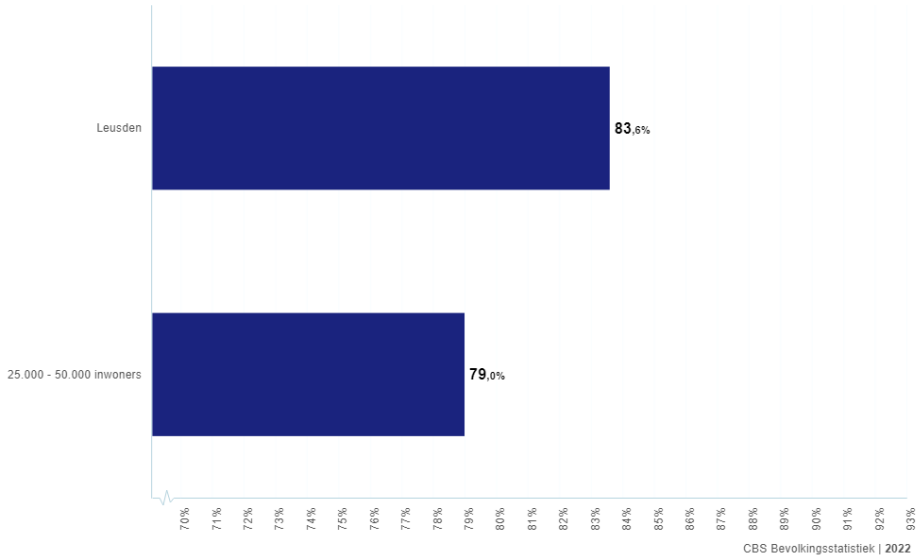

VERBERGEN

Omschrijving

Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.

Bron

CBS Bevolkingsstatistiek

Vestigingen (van bedrijven) - Leusden, per 1.000 inw.15 t/m 64jr

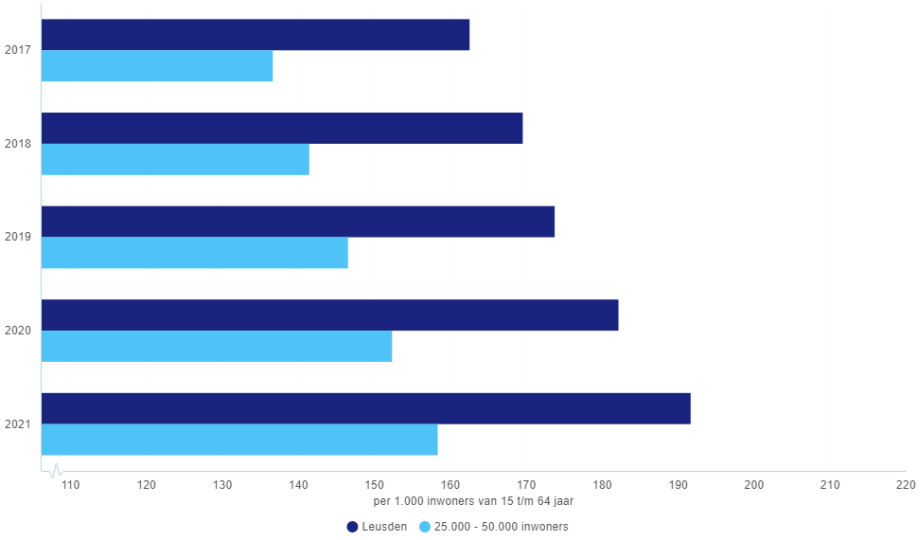

VERBERGEN

Omschrijving

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Toelichting

Rapport Werkgelegenheidsregister (LISA)
Site LISA organisatie

Bron

LISA

Nieuw gebouwde woningen - Leusden, per 1.000 woningen

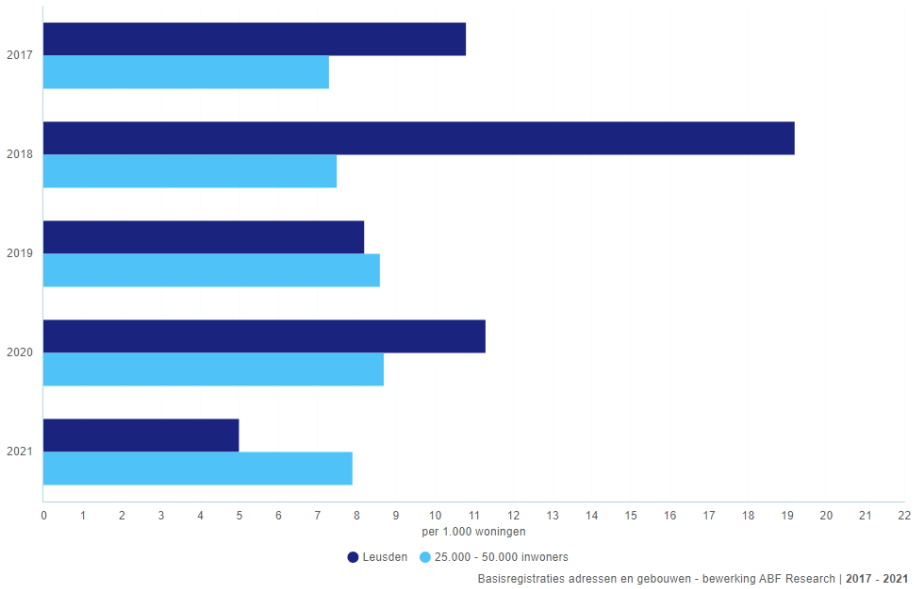

VERBERGEN

Omschrijving

Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.

Bron

Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research : Bewerking ABF ABF betrekt van diverse leveranciers gegevens. Vaak worden deze gegevens nog bewerkt. Deze bewerkingen kunnen uit diverse handelingen bestaan, namelijk:

■ Aanmaken van gebiedsniveaus
Verkregen gegevens die betrekking hebben op één gebied (recordgegevens) voorzien van bovenliggende gebiedsniveaus, mits de afzonderlijke gegevens verantwoord kunnen worden samengevoegd. Zo kunnen bij voorbeeld gegevens op individueel niveau worden opgeteld en vervolgens gepresenteerd op buurt-, wijk- of gemeenteniveau of gegevens op gemeenteniveau worden samengevoegd en daarna gepresenteerd op provinciaal niveau.

■ Grenswijzigen van gegevens
Het corrigeren van gegevens van voorgaande jaren op basis van de meest recente gebiedsindeling (buurt-, wijk- en/of gemeente-indeling). Door te doen alsof de huidige gebiedsindeling ook al in het startjaar gold en sindsdien niet meer is veranderd, verbetert de vergelijkbaarheid van cijfers in de betreffende periode en zijn

Functiemenging - Leusden, %

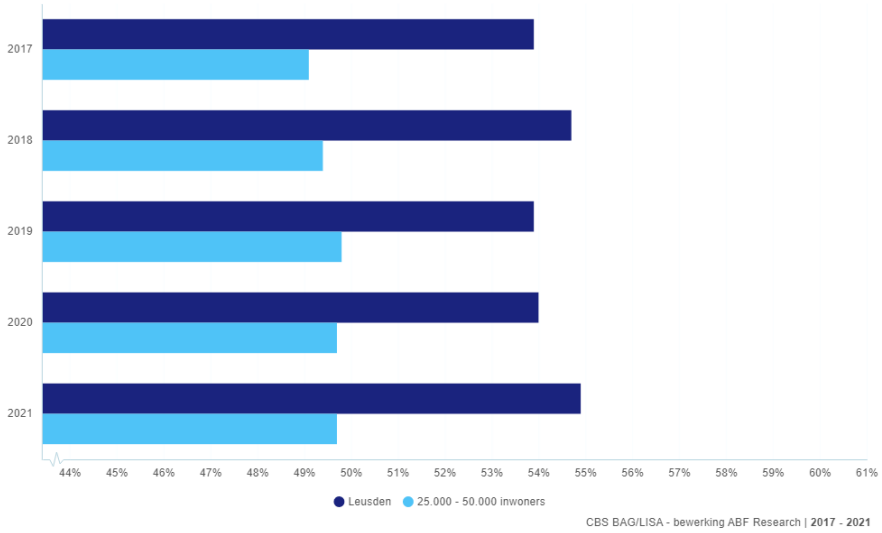

VERBERGEN

Omschrijving

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Bron

CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research

Overhead

Binnen het onderdeel overhead geven we inzicht in de kosten van de bedrijfsvoering. In de paragraaf Bedrijfsvoering geven we inzicht in de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Het BBV geeft de volgende definitie van overhead die de gemeenten moeten hanteren: *'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'*. Door deze definitie is er een betere vergelijking te maken met andere gemeenten en kan de raad beter sturen op de kosten van de overhead. Tot de overhead behoren de volgende taken en functies:

- Leidinggevenden primaire proces
- Financiën, toezicht en controle gericht op eigen organisatie
- P&O/HRM
- Inkoop
- Interne en externe communicatie
- Juridische zaken
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning
- Informatievoorziening en automatisering (ICT)
- Facilitaire zaken, Wagenpark en Huisvesting
- Document informatievoorziening (DIV)

Deze kosten worden verantwoord op het taakveld overhead. De kosten van taken en functies in het primaire proces worden rechtstreeks doorberekend aan de betreffende taakvelden.

Wat mag het Programma Overhead kosten?

In onderstaande tabel worden alle uitgaven en inkomsten van alle taken die vallen onder dit domein inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MJR 2026
Lasten	-8.600	-8.875	-8.943	-8.922	-8.931	-8.956
Baten	756	342	319	319	319	319
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-7.844	-8.533	-8.624	-8.603	-8.612	-8.637
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	317	387	135	0	0	0
Mutaties reserves	317	387	135	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-7.527	-8.146	-8.489	-8.603	-8.612	-8.637

Toerekening grondexploitaties en investeringen

In het BBV is voor de grondexploitaties en investeringen een uitzondering gemaakt voor wat betreft het centraal begroten en verantwoorden. Deze uitzondering is gemaakt omdat het niet toerekenen van de overhead zou leiden tot een nadelig resultaat. De jaarlijkse last zou dan namelijk ineens ten laste van het begrotingsresultaat moeten worden gebracht in plaats van deze toe te rekenen aan het grondbedrijf, de onderhoudsvoorzieningen en de investeringen. De overhead die wordt doorberekend aan deze externe kostendragers bedraagt in 2023 € 0,46 miljoen. Ten opzichte van de begroting 2022 (€ 0,49 miljoen) is dit een daling van € 0,03 miljoen.

Toerekening percentage overheadskosten

Aan de leges en tarieven worden op de taakvelden geen overheadkosten toegerekend. Wel worden de overheadkosten extracomptabel toegerekend ten behoeve van de tariefstelling en om aan te tonen dat de gemeente met deze heffingen geen winst maakt. Hierbij wordt hetzelfde overheadpercentage gebruikt als voor de toerekening aan grondexploitaties en investeringen. Voor de toerekening wordt hetzelfde overheadpercentage als in de primitieve begroting 2022 (101,3%) toegepast.

Apparaatskosten begroting	Leusden Begroting 2022	Leusden Begroting 2023	Verschil
Primair proces	€ 7.932.400	€ 9.501.100	€ -1.568.700
Overhead	€ 8.036.300	€ 8.623.900	€ -587.600
Totaal apparaatskosten	**€ 15.968.700**	**€ 18.125.000**	**€ -2.156.300**

De totale apparaatskosten zijn per saldo gestegen met € 2.156.300 ten opzichte van de primitieve begroting 2022. De stijging wordt grotendeels veroorzaakt door de ambities van het College Uitvoeringsprogramma 2022-2026 (CUP) en nieuw beleid (€ 1.772.300).

De overheadkosten zijn per saldo gestegen met € 587.600.
De stijging wordt voor € 184.000 veroorzaakt door uitvoering van het CUP onderdeel Basis op orde. Een aantal budgetten is geïndexeerd (waaronder energie) wat leidt tot een stijging van € 65.300. Door upgrades, hogere abonnementskosten en extra benodigde audits zijn de budgetten voor software en privacy met € 42.000 gestegen. Als gevolg van de CAO ontwikkeling zijn de salariskosten gestegen met € 194.300. Het overige saldo van € 102.000 betreft een budget neutrale verschuiving van een stelpost gerealiseerde taakstelling externe kostendragers vanuit het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien naar de flexibele schil.

De apparaatskosten toe te rekenen aan het primaire proces zijn per saldo gestegen met € 1.568.700, dit wordt met name veroorzaakt door ambities vanuit het College Uitvoeringsprogramma 2022-2026.

BBV indicatoren

De verplichte op te nemen beleidsindicatoren komen voor de programma's van de bron waarstaatjegemeente.nl. Voor het onderdeel bestuur en organisatie zijn ook vijf indicatoren ontwikkeld die echter door de gemeente uit de eigen gegevens of de eigen begroting overgenomen moeten worden, omdat er geen landelijke bron beschikbaar is Omdat het gaat om indicatoren betreffende de organisatie nemen wij ze op bij het onderdeel overhead.

Indicator	Eenheid	Leusden Begroting 2022	Leusden Begroting 2023
Formatie	fte per 1.000 inwoners	4,9 fte	5,4 fte
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	4,9 fte	4,7 fte
Apparaatskosten	kosten per inwoner	€ 520	€ 578
Externe inhuur	kosten externe inhuur als % van totale loonsom	3,6%	4,2%
Overhead	Overhead in % van totale kosten	12,2%	11,7%

In bovenstaande tabel is de bezetting van de fte’s de te verwachten stand van zaken per 1-1-2023.
Het externe inhuurpercentage is gestegen met 0,6% ten opzicht van de primitieve begroting 2022. Dit wordt veroorzaakt door incidenteel benodigde externe inhuur van € 114.000 voor een aantal CUP onderdelen. Zonder deze mutaties zou het percentage met 0,2% zijn gedaald.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Algemeen

In de vier programma's van deze begroting zijn de specifieke lasten en baten per programma opgenomen. Daarnaast heeft de gemeente ook lasten en baten die niet aan een programma zijn toe te rekenen. Het betreft de algemene uitkering, de algemene belastingen, de financiering, de onvoorziene uitgaven, de stelposten en de vennootschapsbelasting. Deze nemen we op bij de Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien. Onderstaand geven wij een toelichting per taakveld.

0.5 Treasury

bedragen afgerond op € 1.000

	2023	2024	2025	2026
Rente inkomsten uitgezette leningen duurzaamheid scholen	20	19	18	18
Rente inkomsten overig	12	12	12	11
Rente lasten aangetrokken leningen duurzaamheid scholen	-8	-7	-7	-7
	24	24	23	22
Dividenduitkering Vitens	0	63	63	63
Resultaat begroting	24	87	86	85

0.61 en 0.62 Onroerende zaakbelastingen

De opbrengst van de OZB stijgt in 2023 met 3% inflatiecorrectie.
Ook stijgt de opbrengst als gevolg van de maatregel om de opbrengst in 2023 met € 60.000 extra te verhogen, als derde en laatste stap van de gefaseerde verhoging in de jaren 2021 t/m 2023. Deze maatregel vloeit voort uit de begroting 2020 (drie stappen van € 60.000 - € 120.000 - € 180.000).
Verder heeft de raad bij het vaststellen van de begroting 2022 bij amendement twee OZB-stijgingen geschrapt, te weten € 60.000 van de gefaseerde extra verhoging (de tweede stap in 2022), en € 180.000 als compensatie voor de afgeschafte hondenbelasting. Deze besluitvorming was eenmalig van toepassing op 2022. De € 60.000 en € 180.000 komen vanaf 2023 terug als nog door te voeren OZB-stijgingen. In totaal bedragen de opbrengststijgingen € 300.000 (60.000 + 60.000 + 180.000).

0.64 Overige belastingen

De tarieven van de precariobelasting stijgen met 3% inflatieverhoging.

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Algemeen

De algemene uitkering vormt de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. De totale omzet in deze begroting wordt geraamd op € 73 miljoen. Het aandeel van de algemene uitkering hierin is circa 60%. Ter vergelijking: de algemene belastingen zorgen voor circa 13% van de inkomsten. Deze verhoudingen geven aan dat de afhankelijkheid van gemeenten van de algemene uitkering groot is. Op taakveld 0.7 "Algemene Uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds" wordt voor 2023 een bedrag geraamd van € 45.124.000. Dit bedrag bestaat uit de algemene uitkering van € 43.914.000, de Integratie-Uitkering Participatie van € 1.356.000, overige decentralisatie- en Integratie-Uitkeringen € 361.000 en een stelpost aan de uitgavenkant van € 507.000 voor onder andere taakmutaties en het rekentarief WOZ.

Meerjarenperspectief algemene uitkering

De algemene uitkering voor 2023 wordt geraamd op € 43.914.000. Het meerjarenperspectief over de periode 2023-2026 laat zien dat de algemene uitkering stijgt tot € 44.535.000 in 2025 en vanaf 2026 terugvalt naar € 40.960.000. De stijging in 2023 t/m 2025 wordt veroorzaakt door een toename van het accres als gevolg van de hogere verwachte rijksuitgaven op basis van het regeerakkoord en de vastgestelde voorjaarsnota. De toename van het accres ligt voor deze jaarschijven hoger dan de korting op het gemeentefonds als gevolg van de herijking. Per saldo neemt de Algemene Uitkering hierdoor toe.
Omdat wij vanaf 2022 tegen constante prijzen ramen wordt het jaarlijks cumulerende effect van de loon- en prijsstijgingen alleen voor 2023 meegenomen en heeft dit in meerjarenperspectief voor 2024 en verder geen invloed

op de hoogte van de Algemene Uitkering, Vanaf 2026 daalt de Algemene uitkering als gevolg van het vervallen van de tijdelijke opschorting van de opschalingskorting en een daling van het accres.

Middelen jeugdzorg

Voor 2023 ontvangen wij via de Algemene Uitkering een incidenteel budget van circa € 1,494 miljoen ter compensatie van de tekorten op de jeugdzorg. Voor de jaren 2024 en verder zijn deze middelen nog niet zeker en zijn deze mede afhankelijk van de vorderingen van de hervormingsagenda Jeugd. De financiële verwerking van de middelen Jeugdzorg zijn als volgt verwerkt in de voorliggende meerjarenbegroting:

Extra jeugdmiddelen	2023	2024	2025	2026
Extra middelen jeugd 100%	1.969	1.848	1.703	1.173
Maatregelen hervormingsagenda Jeugd:				
Korting dossiers met overeenstemming	-475	-462	-426	-293
Korting dossiers zonder overeenstemming	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Eigen bijdragen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Sub-totaal netto extra middelen	**1494**	**1386**	**1277**	**880**
Af: stelpost Jeugdzorg (300 mln.) uit 2018	-415	-415	-415	-415
Af: effect regeerakkoord stelpost WMO HH uit 2018	-180	-180	-180	-180
Af: stelpost WMO/Jeugdzorg (kadernota 2022)	-215	-215	-215	-215
Sub-totaal eerdere mutaties begroting	**-810**	**-810**	**-810**	**-810**
Verwacht budgettair effect	**684**	**576**	**467**	**70**
Al verwerkt in de begroting				
Nieuw beleid: investeringsplan Lariks (raad nov. 2021)	*-515*	*-515*	*-515*	*-515*
Restbedrag extra middelen jeugdzorg	**169**	**61**	**-48**	**-445**

Bovenstaande bedragen zijn indicatief en kunnen nog wijzigen als gevolg van nieuwe afspraken tussen Rijk en VNG in het kader van de hervormingsagenda Jeugd. Inmiddels hebben VNG, provincies en IPO overeenstemming bereikt over hoe gemeenten in hun meerjarige begroting mogen omgaan met het ramen van de jeugdmiddelen. Gelet op de grote onzekerheden over de daadwerkelijk te ontvangen jeugdmiddelen vanaf 2024, en mogelijke wijzigingen in het verdeelmodel Jeugd, zullen wij bij de eerstvolgende actualisatie van de begroting i.c. de voorjaarsnota 2023 komen met een actualisatie.

Herijking Gemeentefonds

Vanaf 2023 worden de nieuwe verdeelmodellen van het Gemeentefonds ingevoerd. De daarmee gepaard gaande herverdeeleffecten zijn opgenomen in de meicirculaire 2022. Op basis van de laatste gegevens gaat het voor Leusden om een totaal nadelig herverdeeleffect van € 74,70 per inwoner i.c. € 2,28 mln.
Het rijk heeft, mede onder druk van de gemeenten, besloten om de herverdeeleffecten af te toppen op een maximum van € 37,50 per inwoner waarbij een ingroei pad wordt gehanteerd van € 7,50 per inwoner in 2023 en € 15 per inwoner voor 2024 in 2025. Het aftoppen van het herverdeeleffect tot maximaal € 37,50 per inwoner betekend een korting op het Gemeentefonds voor Leusden van € 1.145 mln. structureel vanaf 2025. Begin 2025 zal een evaluatie plaatsvinden van de doorgevoerde herijking. Daarnaast zal het Rijk middels een onderhoudsagenda de komende tijd uitvoering geven aan de aanbevelingen van de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB). Het gaat daarbij onder andere om nader onderzoek naar de door het Rijk gehanteerde uitgangspunten, kenmerken en maatstaven van de nieuwe modellen (o.a. centrum functie, overige eigen middelen). Mogelijke wijzigingen in de verdeelmodellen hebben directe gevolgen voor de omvang van de Algemene Uitkering voor Leusden.

Meicirculaire 2022

De raming van de algemene uitkering in deze begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2022. De meicirculaire verscheen na het opstellen van de Voorjaarsnota 2022. Vlak voor het afronden van deze begroting is de septembercirculaire 2022 verschenen. De financiële gevolgen van deze circulaire worden verwerkt in de voorjaarsnota 2023 en hierover wordt separaat gerapporteerd via de raadsinformatiebrief.

In de memo meicirculaire 2022 is het budgettaire resultaat van de meicirculaire weergegeven:

bedragen afgerond op € 1.000

	2023	2024	2025	2026
Bijstelling accressen	2.282	3.765	4.647	1.520
Herijking Gemeentefonds (tot max € 37,5 per inw.)	-229	-687	-1.145	-1.145
Schrappen opschalingskorting	504	677	854	0
Resultaat begroting	**2.557**	**3.755**	**4.356**	**375**

Accres ontwikkeling

Het accres neemt de in de periode 2023 tot en met 2025 toe als gevolg van de verwachte toenemende rijksuitgaven op het gebied van defensie, klimaat en woningbouw. Vanaf 2026 ontstaat er veel onduidelijkheid voor de gemeenten omdat vanaf dan de reguliere normeringssystematiek van samen ”trap op trap af” wordt losgelaten. Het risico van mogelijke onderbestedingen van het Rijk en de nadelige gevolgen daarvan voor het accres is ondervangen doordat met het rijk is afgesproken het volumedeel van het accres tot en met 2025 vast te zetten op het niveau van de meicirculaire.
Ten opzichte van de meicirculaire 2022 verwacht het Centraal Planbureau dat het accres als gevolg van de toenemende inflatie verder zal stijgen met 0,8% . Aan de andere kant zien we dat de bevolking harder groeit dan voorzien bij de meicirculaire waardoor de uitkeringsfactor daalt. Het saldo van deze twee ontwikkelingen en de gevolgen daarvan voor onze Algemene Uitkering zijn nog ongewis.

Financiële verhoudingen Gemeente - Rijk

Vanaf 2026 ontstaat er grote financiële onzekerheid voor gemeenten over de te verwachten middelen vanuit het Rijk. De correctie op het accres voor alleen de inflatie blijkt in de praktijk ontoereikend te zijn voor gemeenten onder andere door de verdere bevolkingsgroei en vergrijzing. De minister heeft aangegeven dat zij in september met een richtinggevende oplossing voor de gemeenten zal komen. Er moet op korte termijn stabiliteit komen in de financiële afspraken tussen Rijk en gemeenten voor de lange termijn. Daarbij zal de mogelijkheid voor gemeenten worden bekeken om een groter eigen belastinggebied te creëren. Tot die tijd adviseert het Rijk gemeenten om vanuit de tijdelijk hogere accressen een financiële buffer op te bouwen die kan worden ingezet vanaf 2026. Ook stelt de minister dat de door het Rijk gestelde ambities wellicht opnieuw moeten worden afgewogen om passend te kunnen zijn voor de daarbij behorende financiële middelen en capaciteit bij gemeenten.

0.8 Overige baten en lasten

Onder dit taakveld vallen de stelposten, waaronder loon- en prijsstijgingen en het Centraal knelpuntenbudget, de post onvoorziene uitgaven algemeen en de incidentele baten en lasten. Hieronder geven wij een totaaloverzicht.

bedragen afgerond op € 1.000

	2023	2024	2025	2026
Stelposten	-1.309	-1.367	-1.436	-1.495
Onvoorziene uitgaven algemeen	-63	-63	-64	-64
Incidentele baten en lasten	7	7	7	7
Totaal	-1.365	-1.423	-1.493	-1.552

Stelposten

In de begroting is een aantal stelposten opgenomen. Onderstaand geven wij u een totaaloverzicht.

bedragen afgerond op € 1.000

	2023	2024	2025	2026
1. Loon- en prijsstijgingen	-1.017	-1.011	-1.016	-1.010
2. Centraal knelpuntenbudget (personeelslasten)	-250	-250	-250	-250
3. 0,5% buffer (personeelslasten)	-42	-106	-170	-235
Totaal stelposten	-1.309	-1.367	-1.436	-1.495

De belangrijkste stelposten lichten wij kort toe:

ad 1. Op deze stelpost is een buffer voor te verwachte loon- en prijsstijgingen opgenomen die nog niet functioneel (op de betreffende budgetten) kan worden geraamd.
ad 2./3. Het betreft hier in de begroting opgenomen stelposten voor het opvangen van personele knelpunten als gevolg van vacatures, ziekte of capaciteitstekort (centraal knelpuntenbudget) en het opvangen van autonome loonstijgingen (periodieken) e.d.

Onvoorziene uitgaven algemeen
Deze stelpost is bedoeld voor incidentele aanwending gedurende het begrotingsjaar. De raming 2023 is gebaseerd op een bedrag van € 2 per inwoner en bedraagt afgerond € 63.000 (31.349 inwoners x € 2).

Incidentele baten en lasten
Dit zijn baten en lasten die niet aan een specifiek taakveld zijn toe te rekenen.

0.9 Vennootschapsbelasting
Onder dit taakveld worden de geraamde lasten vennootschapsbelasting opgenomen naar aanleiding van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht voor overheden per 1 januari 2016. De raming die is opgenomen is de verwachte vennootschapsbelasting. Vrijwel het grootste gedeelte hiervan heeft betrekking op de opbrengsten van de grondexploitaties. Zie hiervoor ook de paragraaf ‘Grondbeleid’ opgenomen in deze begroting.

3.4 Economische promotie
Tot dit taakveld behoort de toeristenbelasting. De tarieven van de toeristenbelasting 2023 worden aangepast met 3% inflatiecorrectie.

6.3 Inkomensregelingen
Het betreft de kosten voor kwijtschelding van gemeentelijke heffingen.

Wat mag het Programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien kosten?

In onderstaande tabel worden alle uitgaven en inkomsten van alle taken die vallen onder dit domein inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MJR 2026
Lasten	-1.092	-888	-2.613	-2.695	-2.600	-1.827
Baten	49.438	49.814	55.036	56.129	57.097	53.114
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	48.347	48.926	52.424	53.434	54.497	51.287
Toevoeging aan reserves	-7.933	-1.526	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	6.426	1.975	0	0	0	0
Mutaties reserves	-1.508	449	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	46.839	49.375	52.424	53.434	54.497	51.287

Saldo taakvelden

bedragen afgerond op € 1.000

Exploitatie		Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MJR 2026
0.5	Treasury	10	11	24	87	86	85
0.61	OZB woningen	4.470	4.604	5.037	5.076	5.189	5.193
0.62	OZB niet-woningen	3.246	3.314	3.575	3.576	3.576	3.576
0.64	Belastingen overig	182	24	24	24	24	24
0.7	Alg. uitk. en overige uitk. gemeentefonds	40.430	41.037	45.124	46.104	47.037	43.884
0.8	Overige baten en lasten	107	-205	-1.302	-1.360	-1.427	-1.488
0.9	Vennootschapsbelasting	-48	0	-71	-85	0	0
3.4	Economische promotie	98	143	147	147	147	147
6.3	Inkomensregelingen	-148	0	-135	-135	-135	-135
0.10	Mutaties reserves	-1.508	449	0	0	0	0
Resultaat		46.839	49.375	52.424	53.434	54.497	51.287

Paragrafen

Paragraaf A Lokale heffingen

Kader

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan de inwoners en bedrijven mag opleggen. Leusden kent de volgende heffingen, op basis van door de raad vastgestelde verordeningen:

- Belastingen waarvan de opbrengst vrij besteedbaar is: OZB, toeristenbelasting, precariobelasting;
- Belastingen om kosten mee te verhalen: de bestemmingsheffingen en rechten. De opbrengst is niet vrij besteedbaar maar is gerelateerd aan een gemeentelijke zorgplicht of aan specifieke dienstverlening. Hiertoe behoren de afvalstoffenheffing + reinigingsrechten, rioolheffing, rioolaansluitrecht, leges, en lijkbezorgingsrechten.

In het Coalitieakkoord 2022-2026 is vastgelegd dat we bij het zoeken naar oplossingen voor tegenvallers pas in laatste instantie kijken naar lastenverzwaring door bijvoorbeeld verhoging van de OZB. Eerst wordt gekeken naar oplossingen binnen het beleidsterrein of domein waar een tekort ontstaat, vervolgens naar oplossingen binnen de hele begroting, pas daarna naar lastenverzwaring.
Voor gemeentelijke dienstverlening en activiteiten waar dat van toepassing is blijft het principe van het streven naar kostendekkendheid uitgangspunt.

Bestuurlijke samenvatting

De tarieven stijgen met 3% inflatie.
Bij de OZB wordt daarnaast een opbrengststijging met € 300.000 doorgevoerd. Het tarief van de afvalstoffenheffing (vaste deel) daalt eenmalig met € 10,00. Het rioolheffing tarief stijgt met € 7,30.
Bij elkaar genomen verwachten we voor Leusdense huishoudens met eigen woning een woonlastentoename van gemiddeld 2,9%. Daarmee blijven de lokale woonlasten in 2023 ruim beneden het landelijk en provinciaal gemiddelde.

Uitgangspunten tarieven 2023

De volgende uitgangspunten zijn toegepast:

- Inflatie: aanpassing van tarieven van belastingen en heffingen met 3%;
- OZB:
  1) doorvoeren van de gefaseerde extra OZB-verhoging waartoe bij de begroting 2020 is besloten voor de jaren 2021 t/m 2023. In 2023 betreft het de derde en laatste stap van € 60.000;
  2) bij het vaststellen van de begroting 2022 is bij amendement besloten om twee OZB-stijgingen te schrappen, te weten € 60.000 van de gefaseerde extra verhoging (tweede stap), en € 180.000 als compensatie voor de afgeschafte hondenbelasting. Dit besluit was eenmalig van toepassing op 2022. De € 60.000 en € 180.000 zijn structureel in de begroting geraamd en komen per 2023 terug als nog door te voeren OZB-stijgingen;
- Afvalstoffenheffing: in de egalisatievoorziening is een overschot van € 326.000 beschikbaar om aan de inwoners terug te geven via verlaging van het tarief. In 2022 bedroeg de teruggaaf € 181.000. Het verschil tussen beide bedragen levert voor 2023 een eenmalige tariefdaling op van € 10,00 per huishouden.
- Rioolheffing: op grond van het CUP 2022-2026 worden kosten van 0,5 fte beleidsadviseur klimaatadaptatie ad € 46.000 gedekt door de rioolheffing te verhogen.

Kwijtschelding

Voor inwoners met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding is mogelijk voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing. De gemeente voert een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid. Daar waar de wetgever verruimingen toestaat, zoals bijvoorbeeld voor kleine ondernemers/ZZP-ers, passen we dat toe.

Afvalstoffenheffing

In de reinigingsbegroting 2023 zijn de budgetten bijgesteld als gevolg van diverse ontwikkelingen. Per saldo blijven de kosten van de afvalinzameling en -verwerking nagenoeg gelijk. De structurele tarieven van de afvalstoffenheffing, zowel het

vaste tarief als de variabele tarieven per aanbieding, blijven hierdoor in 2023 ongewijzigd ten opzichte van 2022. Het tarief van het vaste deel van de afvalstoffenheffing bedraagt € 217. Er wordt eenmalig een korting van € 24 toegepast dankzij de € 326.000 teruggaaf uit de egalisatievoorziening. Het vaste tarief 2023 komt hiermee op € 193. In 2022 werd eenmalig € 181.000 teruggeven wat een korting van € 14 betekende. Per saldo daalt het tarief ten opzichte van 2022 met € 10. Bij een variabel tarief van € 1,60 voor een 60 liter afvalzak betaalt een huishouden naar verwachting in 2023 gemiddeld € 220,20 aan afvalstoffenheffing: gemiddeld 17 aanbiedingen x 1,60 = € 27,20 + € 193.

Opbrengst

	Begroting 2023:	Beleidsmatige aanpassing:	Kwijtschelding:	Opbrengst inclusief kwijtschelding:
Belastingen:				
- OZB	8.672.800	300.000		8.972.800
- Toeristenbelasting	147.000			147.000
- Precariobelasting	24.200			24.200
Heffingen en rechten:				
- Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht	3.308.500	- 326.000	- 80.000	2.902.500
- Rioolheffing	2.036.000	46.000	- 55.000	2.027.000
- Rioolaansluitrecht	5.000			5.000
- Lijkbezorgingsrechten	37.500			37.500
- Leges	737.300			737.300
Totaal:				**14.853.300**

Procentuele verdeling lokale heffingen

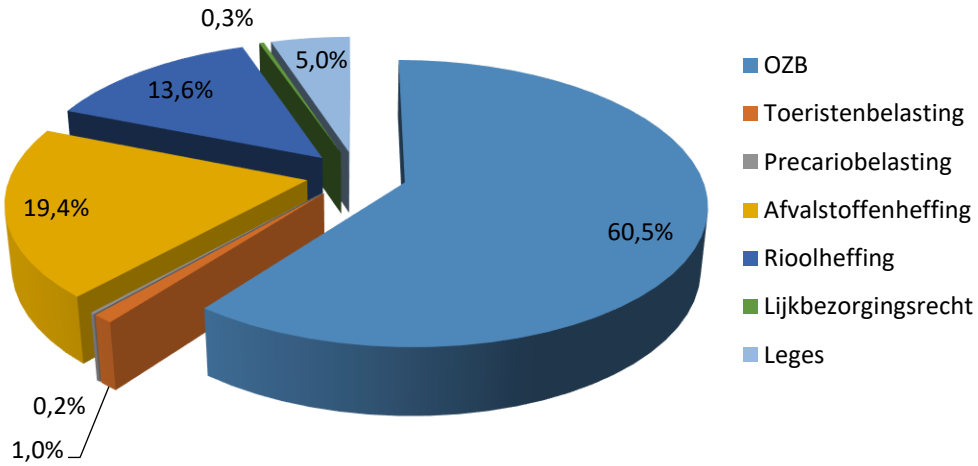

Ontwikkeling lokale lastendruk

Tot de gemeentelijke woonlasten worden gerekend de bedragen die huishoudens betalen aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. In de tabel hierna is aangegeven hoe de ontwikkelingen voor een gemiddeld Leusdens huishouden uitwerken op basis van de genoemde uitgangspunten. Het gaat om eigenaren/bewoners van een woning met gemiddelde Woz-waarde en om woninggebruikers/huurders. Voor elk afzonderlijk huishouden zal de feitelijke lastenontwikkeling anders kunnen zijn dan in het overzicht hierna vermeld. Dat is afhankelijk van de waarde van de eigen woning ten opzichte van het gemiddelde, van het aanbiedgedrag van restafval, en van de vraag of men in aanmerking komt voor kwijtschelding. Met de voornoemde kanttekeningen ontstaat het volgende beeld van de ontwikkeling van de woonlastendruk.

Woonlastendruk	2022	2023	%
OZB, gemiddelde WOZ-waarde € 389.400 *)			
- woningeigenaren:	€ 366,81	€ 390,96	+6,5%
Afvalstoffenheffing			
- gemiddeld per huishouden:	€ 230,20	€ 220,20	- 4,3%
Rioolheffing:	€ 140,20	€ 147,50	+5,2%
Totaal:			
1. Woninggebruikers/huurders:	€ 370,40	€ 367,70	- 0,7%
2. Woningeigenaren/-gebruikers:	€ 737,21	€ 758,66	+ 2,9%

*) per 1-1-2021, opgave GBLT

Op basis van deze cijfers stijgen de woonlasten voor huishoudens met eigen woning gemiddeld met 2,9%. Voor huurders dalen de aan de gemeente te betalen woonlasten met gemiddeld 0,7%.
Onderzoeken en publicaties bevestigen dat Leusden qua woonlasten zowel op landelijk als op provinciaal niveau tot de goedkopere gemeenten behoort. Bureau Coelo van de Rijksuniversiteit Groningen houdt hier een landelijke ranglijst van bij.
Op deze lijst neemt Leusden in 2022 de 42e positie in van in totaal 345 gemeenten. De gemiddelde woonlasten van Leusden liggen in 2022 respectievelijk € 145 en € 207 beneden het landelijk en provinciaal gemiddelde. Met de in deze paragraaf geschetste ontwikkeling van de tarieven zal de lokale lastendruk ook in 2023 beneden gemiddeld zijn.

Kostenonderbouwingen heffingen

Het BBV schrijft voor dat in deze paragraaf een overzicht van baten en lasten wordt opgenomen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. De overzichten treft u hierna aan (alle bedragen zijn x € 1.000).

1. Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht		
Kosten taakvelden:		
2.1 Verkeer en vervoer (vegen)	83	
6.3 Inkomensregelingen (kwijtschelding)	80	
7.3 Afval	2.906	
Baten taakvelden:		
7.3 Afval	-/- 640	
Netto kosten	2.429	
Overig toe te rekenen kosten:		
Overhead	325	
Rente	12	
BTW	542	
Totale kosten	3.308	
Opbrengst heffingen:	2.982	
Bijdrage uit egalisatievoorziening:	326	
	3.308	
Dekking		100%

Beleidsuitgangspunten reinigingsheffingen:

- De gemeente streeft naar kostendekkendheid op begrotingsbasis.
- Overschotten en tekorten die jaarlijks bij de jaarrekening ontstaan worden verrekend met de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing. De buffer van deze voorziening is vastgesteld op € 100.000. Dit is de norm voor de ondergrens.
  Als in de voorziening een overschot ontstaat ten opzichte van deze norm dan wordt dit bij de tariefstelling in het eerstvolgende jaar betrokken. In 2023 wordt € 326.000 aan de inwoners teruggegeven ten laste van de voorziening.
- Veegkosten worden voor 25% toegerekend.

2. Rioolheffing		
Kosten taakvelden:		
2.1 Verkeer en vervoer (vegen)	167	
6.3 Inkomensregelingen (kwijtschelding)	55	
7.2 Riolering	1.318	
	1.540	
Overig toe te rekenen kosten:		
Overhead	257	
BTW	290	
Totale kosten	2.087	
Opbrengst heffingen:	2.087	
Dekking		100%

Beleidsuitgangspunten rioolheffing:

- De gemeente streeft naar kostendekkendheid over de totale looptijd van de riolering.
- De kostendekkendheid van de riool- en waterzorgtaken wordt periodiek bepaald en cijfermatig onderbouwd in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). De saldi worden jaarlijks toegevoegd dan wel onttrokken aan de voorziening egalisatie rioolbeheer.
- Veegkosten worden voor 50% toegerekend.

3. Lijkbezorgingsrechten		
Kosten taakveld:		
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	79	
Overig toe te rekenen kosten:		
Overhead	24	
BTW	13	
Totale kosten	116	
Opbrengst heffingen:	37	
Dekking		32%

4. Leges	Kosten taakvelden	Overhead	BTW	Totale kosten	Opbrengst leges	Dekking %
Hoofdstuk 1						
1. burgerlijke stand	29	9	2	40	36	90%
2. reisdocumenten	169	114		283	65	23%
3. rijbewijzen	110	50		160	119	74%
4. verstrekkingen BRP	7	6		13	10	77%
5. overige publiekszaken	33	13		46	30	65%
6. alg. en juridische zaken	56	30		86	20	23%
7. telecommunicatie	36	36		72	50	69%
8. verkeer en vervoer	-				-	
9. diversen	-				-	
Hoofdstuk 2						
omgevingsvergunningen bouwact.	288	166	20	474	463	98%
overige activiteiten	44	37		81	25	31%
Hoofdstuk 3						
1. horeca	16	17		33	4	12%
2. seksbedrijven	-				-	
3. evenementen	26	26		52	3	6%
4. kinderopvang	3			3	3	100%
5. winkeltijdenwet	-				-	
Totaal	817	504	22	1.343	828	62%

Beleidsuitgangspunten leges:

De gemeente streeft naar kostendekkendheid van de leges op verordening niveau, met de mogelijkheid van kruissubsidiëring tussen onderdelen van de tarieventabel. Ten aanzien van dit streven wordt opgemerkt dat het in een aantal gevallen niet opportuun is om dekkende tarieven te rekenen uit oogpunt van maatschappelijke aanvaardbaarheid of doelstellingen die de gemeente met bepaalde vergunningen nastreeft. Voorbeelden zijn het

verlenen van APV-vergunning zoals voor een collecte waarvan de opbrengst bestemd is voor een ideëel doel, het verlenen van een kapvergunning. In deze gevallen ligt voor de hand om tarieven beneden de kostprijs vast te stellen, ook ter beperking van het risico dat de betreffende vergunning niet meer zal worden aangevraagd.
Voor de tariefstelling van reisdocumenten en rijbewijzen wordt aangesloten bij de wettelijke voorschriften voor maximaal toegestane tarieven. Dit vormt eveneens een beperking om dekkende tarieven vast te stellen.
De leges omgevingsvergunningen (bouwactiviteit) zijn geraamd o.b.v. een meerjarig gemiddelde. Overschotten en tekorten die op jaarrekeningbasis in de opbrengst ontstaan worden verrekend met de egalisatiereserve.

Paragraaf B Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is te omschrijven als ‘de mate waarin de gemeente Leusden in staat is middelen vrij te maken om (incidentele) financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid inzake de gemeentelijke dienstverlening’. Het weerstandsvermogen is een financieel vangnet voor optredende gevolgen van risico’s die niet goed kunnen worden afgedekt op basis van het gevoerde risicomanagement. In deze paragraaf geven wij u inzicht in risico’s van de gemeente, het beschikbare en het benodigde weerstandsvermogen.

Beleidskader

Het beleid is vastgelegd in de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2010. Er wordt onderscheid gemaakt in risico’s van de Algemene dienst en die van het Grondbedrijf.

Risico’s en benodigd weerstandsvermogen Algemene dienst

Het benodigde weerstandsvermogen is genormeerd op 10% van de omzet van de algemene dienst (exclusief sociaal domein).
Voor 2023 is het benodigde weerstandsvermogen hiermee in eerste instantie genormeerd op € 5.740.000, tenzij de financiële kwantificering van de risico’s hoger is dan dit bedrag. Zie onderstaande tabel.
De belangrijkste risico’s zijn in beeld gebracht aan de hand van een drietal scenario’s, namelijk het optimistische scenario, het pessimistisch scenario en het midden scenario.
De norm zetten wij af tegen de geïnventariseerde risico’s aan de hand van het midden scenario om te bepalen of de norm niet te laag gesteld. Dit jaar is de norm van 10% lager dan de uitkomst uit de financiële kwantificering van de risico’s . Hiervoor zijn de belangrijkste risico’s van de algemene dienst meerjarig in beeld gebracht en wordt in relatie gebracht met het berekende benodigde weerstandsvermogen op basis van onderstaande financiële kwantificering.

bedragen x € 1.000

	Risico	2023	2024	2025	2026
1	Algemene uitkering	350	350	350	1.954
2	Jeugdzorg	467	762	1.065	1.481
3	Verbonden en gerelateerde partijen	375	375	375	375
4	WMO	230	310	340	370
5	Bedrijfsvoeringrisico's	360	360	360	360
6	Grote projecten en onderhoud kapitaalgoederen	230	250	250	250
7	Werk, inkomen & participatie	210	210	210	210
8	Pensioenen & wachtgelden wethouders	180	180	180	180
9	Fiscale risico's	150	150	150	150
10	Leningen en garanties	100	100	100	100
	Overige risico’s	100	100	100	100
Totaal		2.752	3.147	3.480	5.530

Ontwikkeling risicoprofiel

Het risicoprofiel in de deze begroting is hoger dan de voorgaande begrotingen. Enerzijds komt dit door onzekerheden vanuit het Rijk. Vooral bij de Algemene Uitkering en de herijking daarvan, maatregelen en inmenging van het Rijk binnen het Sociaal domein en nog steeds de onzekerheid over de Rijksbijdrage voor de energietransitie die wel is aangekondigd, maar niet is toegezegd.

Anderzijds hebben we te maken met externe ontwikkelingen die veel impact gaan hebben op onze bedrijfsvoering. Dit betreft vooral de arbeidsmarkt, de inflatie en daarbij in het bijzonder de hogere energieprijzen. Investeringen en onderhoud in gebouwen, civiel en infra zullen onvoorspelbaar duurder worden. Het tekort aan medewerkers kan de realisatie van de begroting vertragen. Grootste bedreiging op het moment van schrijven is de ontwikkeling van de gasprijs. Dit kan financieel fors gaan doorwerken en consequenties hebben voor de ambities en prioriteiten. Het hogere risicoprofiel vertaald zich ook in een hoger gewenst weerstandsvermogen.

Beschikbare weerstandsvermogen Algemene dienst

Het beschikbare weerstandsvermogen voor het afdekken van de risico’s bij de algemene dienst wordt gevormd door het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve (basisdeel). Het (begrote) beschikbare weerstandsvermogen voor 2023 bedraagt € 8.780.000. Dit betreft de geprognotiseerde stand van de algemene reserve; basisdeel per 31 december 2023.

Naast dit deel is voor het opvangen van risico's in het sociaal domein een afzonderlijke reserve sociaal domein is ingesteld. De geprognotiseerde stand van deze reserve bedraagt per 31 december 2023: € 698.000.

Ratio weerstandsvermogen Algemene dienst

Wij drukken het weerstandsvermogen uit in een ratio. Met behulp van dit verhoudingsgetal wordt bepaald of het weerstandsvermogen toereikend is. De gemeente streeft naar een ratio van 1,0 met een ondergrens van 0,8. Komt de ratio onder de ondergrens dan wordt binnen een jaar door het college een voorstel gedaan om het beschikbare weerstandsvermogen te verhogen. De ratio wordt als volgt berekend:

Conclusie:
De ratio van 1,53 valt boven de ondergrens. Het weerstandsvermogen is toereikend.

Risico's Grondbedrijf

In de actualisatie 2022 van de diverse grondexploitaties zijn de risico's benoemd (en waar mogelijk gekwantificeerd) die de gemeente loopt met de uitvoering van grondexploitaties.

Benodigd weerstandsvermogen Grondbedrijf

In de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen is beschreven hoe de norm voor het benodigde weerstandsvermogen wordt berekend. Voor 2023 is het benodigde weerstandsvermogen grondbedrijf genormeerd op € 865.000.

Beschikbare weerstandsvermogen Grondbedrijf

Het beschikbare weerstandsvermogen grondbedrijf wordt gevormd door het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserve Grondbedrijf. De geprognotiseerde omvang van deze reserve bedraagt per 31 december 2023: € 475.000.

Ratio weerstandsvermogen Grondbedrijf

Evenals voor de Algemene Dienst wordt ook voor het Grondbedrijf uitgegaan van een ratio van minimaal 1,0 met een ondergrens van 0,8. Komt de ratio onder de ondergrens dan wordt binnen een jaar een voorstel gedaan om het beschikbare weerstandsvermogen te verhogen. De ratio wordt als volgt berekend:

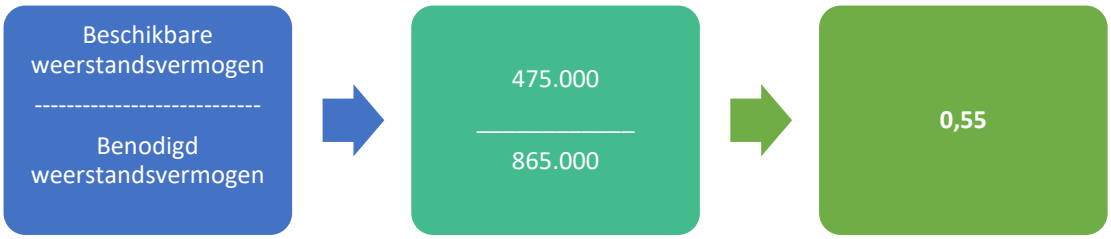

Conclusie:
De actuele weerstandsratio van het grondbedrijf is 0,55 Dit valt onder de ondergrens van 0,8, welke in het voornoemde beleidskader is vastgelegd. Conform de nota weerstandsvermogen heeft het college een jaar de tijd om te zorgen dat de ratio weer binnen de bandbreedte komt. Zoals beschreven in de paragraaf grondbeleid verwachten wij dat in begrotingsjaren 2025 en 2026 de ratio weer binnen de bandbreedte zal vallen. Om te voldoen aan de nota weerstandvermogen zal bij de voorjaarsnota 2023 de reserve grondbedrijf worden aangevuld vanuit de algemene reserve naar de minimale ratio van 0,8. De algemene reserve is voldoende toereikend om de risicoreserve grondbedrijf aan te vullen.

Kengetallen financiële positie

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de rekening of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie.

Bij de beoordeling van de kengetallen maken we gebruik van zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit onder meer de stresstest voor 100.000+ gemeenten en het gemeenschappelijk (provinciaal) financieel toezichts-kader 2020. In de tabel hieronder is te zien welke waarden bij welke categorie (A, B of C) horen. Wij zullen de kengetallen opnemen en indelen in onderstaande drie categorieën waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Signaalwaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Kengetallen:			
Netto schuldquote	< 90 %	90 -130 %	> 130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90 %	90 -130 %	> 130 %
Solvabiliteitsratio	> 50 %	20 – 50 %	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20 – 35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	> 0 %	0%	< 0 %
Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 – 105 %	> 105 %

In de hierna opgenomen tabel zijn de voorgeschreven kengetallen vermeld en zijn de berekende waarden en het verloop van deze waarden ingevuld. Daarna volgt per kengetal een korte uitleg en wordt op de uitkomst en situatie voor Leusden ingegaan.

Kengetallen:	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MRJ 2026
Netto schuldquote	14%	18%	31%	32%	24%	22%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	10%	17%	28%	29%	21%	20%
Solvabiliteitsratio	52%	44%	47%	48%	52%	52%
Grondexploitatie	1%	3%	1%	1%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	0%	1%	1,2%	1,5%	2,4%	-3,1%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	93%	91%	84%	84%	84%	84%

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en zegt het meest over de financiële vermogenspositie van een gemeente. De netto schuldquote geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft of juist op haar tellen moet passen. Daarnaast zegt het kengetal ook wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is, hoe meer kapitaallasten er zijn (rente en aflossing) waardoor een begroting minder flexibel wordt. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.

De netto schuldquote van Leusden neemt in meerjarenperspectief toe omdat onze door een aantal investeringsprojecten waar we mogelijk financiering voor moeten aantrekken. Toch blijft onze netto schuldpositie laag en financieel gezond.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt dit kengetal zowel berekend inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Hoe lager deze percentages, hoe beter.
Het aandeel doorgeleende gelden is voor Leusden relatief beperkt waardoor de uitkomst van dit kengetal niet of nauwelijks afwijkt van de netto schuldquote. Dit geeft aan dat het 'terugbetalingsrisico' gering is.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Normaal bevindt de solvabiliteitsratio van een gemeente zich tussen de 30% en 80%. Leusden bevindt zich binnen deze bandbreedte.
Hierbij moet wel rekening worden gehouden met het grote aandeel van onderhoudsvoorzieningen in onze balans. Dit geeft een negatief effect op de hoogte van ons solvabiliteitsratio, maar geeft wel aan dat we in staat zijn goed te voldoen aan onze financiële verplichtingen.

Kengetal grondexploitatie

Dit cijfer geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren omvat. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Voor 2025 en verder heeft het kengetal een waarde van 0 omdat de grondexploitaties langzaam aflopen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Incidentele baten en lasten betreffen die posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Deze posten zijn tijdelijk en/of hebben een eindig doel. Met andere woorden, er is een einddatum bekend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Het kengetal helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte onze gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen om bijvoorbeeld opgetreden risico's op te vangen wordt vaak gerelateerd aan de totale lokale woonlasten. Daaronder worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Als dit percentage belastingcapaciteit laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze. Voor de begroting 2023 komt het kengetal voor de belastingcapaciteit uit op 84% De belastingcapaciteit ligt beneden het landelijk gemiddelde.
De onbenutte belastingcapaciteit is op basis van het landelijke gemiddelde in 2022 € 1.996.000. Dit was in 2020 nog € 801.000. De toename komt doordat de woonlasten in andere gemeenten gemiddeld meer zijn gestegen dan in de gemeente Leusden.

2022	Leusden	Provincie Utrecht	Nederland
Woonlasten per jaar	€ 759	€ 966	€ 904
Verschil per jaar		-€ 207	-€ 145
Percentage	84%	107%	100%
Onbenutte belastingcapaciteit			€ 1.996.000

Beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie

De gemeente Leusden kent een sluitende begroting en het weerstandsvermogen is toereikend waardoor er voldoende ruimte is om financiële tegenvallers op te vangen. De schuldenlast van Leusden ten opzichte van de eigen middelen is relatief laag. Hierdoor is de druk van de rentelasten en de aflossing van geldleningen op de exploitatie laag te noemen. Daarnaast kent Leusden ten opzichte van het landelijk gemiddelde een gematigde lokale lastendruk. De solvabiliteit neemt af, maar is nog steeds toereikend. Het kengetal grondexploitatie geeft aan dat wij nog boekwaarden aan voorraad gronden hebben die door middel van verkopen moeten worden goedgemaakt. In meerjarenperspectief neemt dit sterk af. Ook beschikken we voor onze grondexploitaties over ruim voldoende weerstandsvermogen om eventuele financiële tegenvallers op te vangen.

Paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Op het gebied van kapitaalgoederen worden twee fasen onderscheiden:

- het verkrijgen (aanschaf) of vervaardiging van kapitaalgoederen;
- het onderhoud van kapitaalgoederen.

In deze paragraaf zijn de actuele ontwikkelingen en de benodigde middelen voor de instandhouding (onderhoud en vervanging) van de aanwezige kapitaalgoederen weergegeven. Het onderhoud van kapitaalgoederen bestaat uit twee soorten onderhoud: het dagelijks klein onderhoud, waarvan de kosten ten laste van de exploitatie komen en het groot onderhoud, waarvan de kosten ten laste worden gebracht van de gemeentelijke onderhoudsvoorzieningen.
Evenals in voorgaande jaren zal aan het einde van de paragraaf kort worden ingegaan op de projecten met betrekking tot de kapitaalinvesteringen vanuit het GRP en de investeringen die plaatsvinden vanuit het beleidsterrein Verkeer en Vervoer.

Beleidskader

Het beleidskader voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen is in het jaar 2012 voor het eerst vastgelegd in de IBOR rapportage (Integraal Beheer Openbare Ruimte). De meest recentelijke onderhoudsactualisatie 2021-2024 is door de raad in haar vergadering van december 2021 vastgesteld. Bij het uitvoeren van het groot onderhoud wordt de kwaliteitsambitie ‘basis’ (B) nagestreefd. De na te streven kwaliteitsmaatstaven per discipline zijn in de onderhoudsactualisatie beschreven. De beleidsvoornemen voor het vakgebied van de riolering zijn vastgelegd in het GRP 2019-2023. Het dagelijks- en het groot onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen vergt historisch gezien circa 20% van de (jaarlijkse) gemeentelijke lasten.

Kapitaalgoederen in Leusden

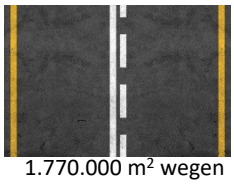
1.770.000 m^2 wegen

22 km watergangen

1.330.000 m^2 groen

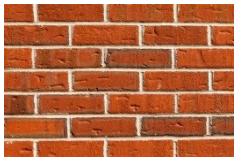
27.000 m^2 gebouwen

260 km riolering

Ontwikkelingen

Actualisatie groot onderhoud in 2021 door de raad vastgesteld

Eind 2021 zijn de groot onderhoudsperspectieven geactualiseerd en vastgesteld door de raad.
De geactualiseerde onderhoudsramingen zijn vastgesteld voor de periode 2021-2024 en financieel doorgerekend tot en met het jaar 2032. De benodigde uitgaven voor het in standhouden van de Openbare Verlichting en de vervanging van de containers voor ondergrondse afvalinzameling maken voor het eerst ook onderdeel uit van de actualisatie van de beheerplannen. In de door de raad vastgestelde onderhoudsactualisatie zijn zowel de uitgaven van groot onderhoud- als de voorziene vervangingsinvesteringen in de aanwezige kapitaalgoederen inzichtelijk gemaakt. Daarmee voldoet de begroting van de gemeente aan de BBV vereiste dat investeringen met maatschappelijk nut worden geactiveerd en – evenals investeringen met economisch nut - afgeschreven worden overeenkomstig de verwachte levensduur.

In het jaar 2023 voorziene werkzaamheden

In de wijk Leusden Zuid wordt het laatste gedeelte van het vervangen van asfalt voor klinkers op de niet doorgaande wegen uitgevoerd. Tegelijkertijd wordt de regenwaterafvoer losgekoppeld van het rioolstelstel.
In de wijk Hamersveld Nieuw worden enkele, niet doorgaande, wegen vervangen voor klinkers en wordt het riool waar nodig aangepakt. Groen- en speelvoorzieningen worden waar mogelijk eveneens meegenomen.
Verder wordt ook de Burgemeester de Beaufortweg volledig aangepakt. Een gedeelte van de weg wordt ook verkeerskundig herzien conform de uitgangspunten in het mobiliteitsplan. De groenvoorzieningen, paden, bruggen en speelvoorzieningen in park Princenhof zijn al langer aan onderhoud toe. Deze werkzaamheden worden in 2023 gekoppeld aan een wens om het park luxer in te richten als gevolg van de transformatie van kantoren naar woningen in dit gebied. Het reguliere onderhoud van verhardingen wordt binnen de kaders van een nieuw af te sluiten raamovereenkomst planmatig op diverse locaties uitgevoerd. Voor het jaar 2023 staat verder een toplaagvervanging van twee velden bij hockeyvereniging MHCL in de planning.

Actualiteit van de gemeentelijke beheerplannen

Voor de beheerplannen en de financiële doorrekening die hier op gebaseerd is, geldt dat alle beheerplannen in 2021 zijn geactualiseerd. De laatste actualisatie van de beheerplannen vond plaats in 2016. Daarmee is voldaan aan de vereiste om de gemeentelijke beheerplannen binnen een termijn van vijf jaar te actualiseren. Tijdens het actualiseren van de beheerplannen is vastgesteld dat er géén sprake is van achterstallig onderhoud waarbij er sprake is van kapitaalvernietiging of onveilige situaties. Wel komt het incidenteel voor dat niet altijd op alle onderhoudsdisciplines het beoogde kwaliteitsniveau van instandhouding wordt gehaald. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door capaciteitsproblemen en de daaruit volgende prioritering in de werkzaamheden van gemeentelijke projectleiders en werkvoorbereiders. Van achterstallig onderhoud of kapitaalvernietiging is hierbij echter geen sprake. De lasten van groot onderhoud worden opgevangen middels de hiertoe ingestelde onderhoudsvoorzieningen. Hierbij worden de onderhoudsvoorzieningen op een dermate niveau gebracht dat het noodzakelijke geachte onderhoud voor een periode van 12 jaar (vanaf het jaar van actualisatie) plaats kan vinden.

Onderhoudsdiscipline	Beleidskader	Beheerplan	Actualisatiejaar
- waterbeheer	Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2024
- wegenbeheer	Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2024
- verkeersregelinstallaties	Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2024
- civiele kunstwerken	Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2024
- gebouwenbeheer	Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2024
- groenonderhoud	Bomenplan 2012-2021 Groenbeheerplan 2019-2030 Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2024
- speelvoorzieningen	Speelruimteplan 2011-2021 Uitvoeringsplan spelen 2020-2023	Groot onderhoud '21-'24	2024
- buitensportaccommodaties	Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2024
- riolering	GRP 2019-2023	GRP 2019-2023	2023-2024
- openbare verlichting	Beleidsplan Openbare verlichting	Beleidsplan OVL '15 –'24 Groot onderhoud '21-'24	2024
- ondergrondse afvalinzameling	Vervangingsplan '20-'30	Groot onderhoud '21-'24	2024

Uitvoering groot onderhoud

Onderstaande tabel geeft inzicht in de totale kosten voor het groot onderhoud van de kapitaalgoederen, zoals opgenomen in de diverse programma's van de begroting. De uitgaven zijn inclusief indirecte kosten en BTW, daar waar de BTW kostprijsverhogend doorwerkt in de budgetten. De onderstaande budgetten zijn gebaseerd op de groot onderhoudsactualisatie 2021-2024. In de onderhoudsactualisatie zijn de benodigde instandhoudingskosten tot en met het jaar 2032 in beeld gebracht. De uit de onderhoudsvoorzieningen bekostigde onderhoudsbudgetten zijn verder met 6% geïndexeerd ten opzichte van 2022 vanwege prijsstijgingen. De indexatie is in de onderstaande budgetten verwerkt.

bedragen x € 1.000

Uitgaven groot onderhoud (incl. VAT en indexatie)	2023	2024	2025	2026
- Wegen	1.062	2.635	322	1.452
- Civiele kunstwerken en parkeerdekken	205	330	224	346
- Verkeersregelinstallaties	14	14	14	14
- Waterbeheer	57	57	63	90
- Groenbeheer	28	71	28	34
- Speelvoorzieningen	27	26	26	26
- Buitensportaccommodaties	607	168	39	46
Gebouwenbeheer				
- verhuurde panden	28	5	141	10
- algemeen gebruik	99	97	80	99
- binnensportaccommodaties	66	297	302	107
- cultureel / sociaal	44	139	113	47
- zwembad Octopus	396	631	219	51
Totaal budgetten groot onderhoud	2.633	4.470	1.571	2.322

Hoogte van de onderhoudsegalisatievoorzieningen

Het groot onderhoud aan de kapitaalgoederen wordt gedekt uit diverse voorzieningen. De voorziene stand van de onderhoudsegalisatievoorzieningen per 1-1-2023 is hieronder opgenomen. Ook de voorziene stand van de voorziening egalisatie rioolbeheer is in de tabel opgenomen.

bedragen x € 1.000

Onderhoudsegalisatievoorzieningen	2023
wegbeheer deklagen: bestrating	1.551
wegbeheer, elementen	186
waterbeheer	45
gebouwenbeheer	752
groenbeheer (en speelvoorzieningen)	83
riolering	2.130
buitensportterreinen	378
Totaal voorzieningen per 1-1-2023	5.125

Toevoegingen aan de onderhoudsegalisatievoorzieningen

Via de exploitatie worden jaarlijks middelen toegevoegd aan de diverse onderhoudsvoorzieningen.
De structurele toevoeging aan de onderhoudsvoorziening (exclusief riolering) loopt in de meerjarenbegroting op naar € 3,2 mln. in het jaar 2026. Vanuit deze jaarlijkse dotatie kunnen naar huidige inzichten de in de onderhoudsactualisatie opgenomen instandhoudingsuitgaven tot en met het jaar 2032 worden bekostigd.

Vervangingsinvesteringen openbare ruimte

De raad heeft in december 2021 ingestemd met de uitgaven voor groot onderhoud én de benodigde vervangingsinvesteringen voor de periode 2021-2032. De in deze rapportage voorziene onderhoudsuitgaven en vervangingskredieten zijn verwerkt in de gemeentelijke begroting. De vervangingsuitgaven worden, evenals de uitgaven voor groot onderhoud, geïndexeerd met 6% ten opzichte van het begrotingsjaar 2022. In de onderstaande tabel staan de beoogde vervangingsinvesteringen weergegeven.

bedragen x € 1.000

Uitgaven vervangingsinvesteringen	2023	2024	2025	2026
Bekostiging vanuit de reserve vervangingsinvesteringen:				
- vervangen wegen	429	381	63	271
- vervangen civiele kunstwerken	232	36	-	-
- vervangen verkeersregelinstallaties	352	-	-	90
- vervangen groenvoorzieningen	212	212	212	212
- vervangen speelvoorzieningen	267	265	88	88
- vervangen buitensportaccommodaties	120	-	-	48
Bekostiging via de exploitatie:				
- vervangen masten en armaturen openbare verlichting	-	-	830	-
- vervangen voorzieningen ondergrondse afvalinzameling	32	33	125	104
Totaal vervangingsinvesteringen	1.644	927	1.318	813

Bekostiging van de voorziene vervangingsinvesteringen

Voor het grootste deel van de in de openbare ruimte voorziene vervangingsinvesteringen worden vooraf in de begroting middelen gespaard/gereserveerd (zie tabel hier boven). Voor deze uitgaven wordt jaarlijks – conform de door de raad bekrachtigde onderhoudsactualisatie - een bedrag van € 725.000 toegevoegd aan de reserve voor vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte. Deze jaarlijkse toevoeging is bij de begrotingsopstelling 2023 met 6% verhoogd in verband met prijsindexatie. De reserve is naar huidige inzichten voldoende gevoed om de (afschrijvingslasten) van de voorziene vervangingsinvesteringen te kunnen dekken. Voor investeringen in de openbare verlichting en de ondergrondse afvalinzameling wordt niet vooraf in de begroting gespaard. Mutaties in de kapitaallasten van de openbare verlichting worden jaarlijks bij het opstellen van de begroting in de

meerjarenbegroting verwerkt. Daarnaast worden de afschrijvingslasten van de investeringen in de ondergrondse afvalinzameling jaarlijks meegenomen bij het de berekening van de hoogte van de afvalstoffenheffing.

Uitgaven vanuit het Gemeentelijke rioleringsplan (GRP)

Op basis van het door de raad in 2019 bekrachtigde GRP worden groot onderhoudsuitgaven en renovatie uitgaven in de gemeentelijke begroting gebracht. Beide typen uitgaven worden (binnen de kaders van het BBV) direct in mindering gebracht op de gespaarde bedragen binnen de voorziening egalisatie rioolbeheer.
In het GRP staan voor het jaar 2023 de onderstaande werkzaamheden opgenomen. Voor deze renovatie- en vervangingswerkzaamheden is op basis van het vastgestelde GRP krediet in de begroting van 2023 opgenomen. Afwijkingen ten opzichte van dit kader worden aan de raad voorgelegd middels de voorjaarsnota dan wel de najaarsnota dan wel verantwoord in de gemeentelijke jaarrekening.

bedragen x € 1.000

Renovatie en vernieuwingsuitgaven GRP	2023
Noordelijk deel Leusden Zuid	425
Vervangen en renovatie divers	40
Doorvoeren verbeteringen/ambities uit het GRP	97
Vervanging gemalen	38
Totaal krediet GRP	600

Kapitaalinvesteringen beleidsplan Verkeer en Vervoer

In december 2021 is het nieuwe Mobiliteitsplan ‘Leusden kijkt vooruit’ vastgesteld. Op basis van deze Mobiliteitsvisie wordt een uitvoeringsagenda opgesteld. Ten tijde van het opstellen van deze begroting wordt er nog gewerkt aan deze uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda wordt eind 2022, begin 2023 ter vaststelling aangeboden, met een dynamisch karakter. Daarmee wordt gestreefd naar een periodieke actualisatie van het uitvoeringsprogramma (actualisatie eens in de twee tot drie jaar) waarbij de financiële positie van de gemeente een belangrijk aandachtspunt vormt voor de beoogde hoogte van investeringen op het gebied van Mobiliteit.
In de uitvoeringsagenda worden de maatregelen genoemd die nodig zijn om Leusden op langere termijn bereikbaar, leefbaar en veilig te houden. Daarbij wordt ook ingezoomd op het onderwerp duurzaamheid, een thema dat steeds belangrijker wordt.
De uitvoeringsmaatregelen uit het nieuwe Mobiliteitsplan worden in eerste instantie gedekt vanuit de nog binnen de reserve bovenwijkse voorzieningen vrij aanwendbare middelen. Hierop aanvullend is vanuit het CUP 2018-2022 een extra investeringsvolume in de begroting opgenomen van € 3,75 mln. (€ 0,75 mln. per jaar). Nieuwe initiatieven en projecten vanuit het Mobiliteitsplan zullen vanuit de beide dekkingsbronnen worden bekostigd.

Uit oogpunt van integraliteit verdient het aanbeveling pas maatregelen te nemen/selecteren aan de hand van het uitvoeringsprogramma waarin alle projecten worden benoemd, waarmee wel kostbare tijd verloren gaat. Vandaar wordt voorgesteld om vooruitlopend op de uitvoeringsagenda in ieder geval één project op voorhand hoge prioriteit te geven. Daarbij gaat het om een project dat onmiskenbaar bijdraagt aan de in het Mobiliteitsplan genoemde ambities, waaronder het stimuleren van het gebruik van de fiets.

Optimaliseren fietsinfrastructuur Hamersveldseweg-zuid

Het gedeelte Hamersveldseweg tussen de Grasdrogerijweg en de Burgemeester van der Postlaan wordt door velen als onveilig ervaren en dat komt voornamelijk door het hoge aantal auto’s dat (vaak met te hoge snelheid) over deze weg rijdt. Het aanzienlijk verminderen van de hoeveelheid autoverkeer op dit weggedeelte komen de fietsveiligheid en het fietsplezier ten goede. Een van de maatregelen die hier aan kan bijdragen is de omvorming van het kruispunt Hamersveldseweg-Burg. van der Postlaan tot een rotonde, waarbij het autoverkeer gedwongen wordt om rechtsaf de Burg. van der Postlaan op te rijden. Dit houdt in dat autoverkeer de Burg. van der Postlaan niet langer kan oversteken. Als het lukt om het autoverkeer dat hier niet echt hoeft te zijn (sluipverkeer) van deze weg te weren biedt dit kansen om dit weggedeelte als fietsstraat aan te wijzen en in te richten. En daarmee ontstaat een directe en veilige fietsverbinding tussen Tabaksteeg (en de beoogde uitbreiding daarvan) enerzijds en het centrum van Leusden anderzijds.

Paragraaf D Financiering

Treasury-functie

De gemeentelijke treasury-functie heeft als doel het financieren van het gemeentelijk beleid (zorgen voor tijdige beschikbaarheid van voldoende geldmiddelen) en het uitzetten van de overtollige geldmiddelen. De risico's en kosten worden daarbij geminimaliseerd en het renteresultaat geoptimaliseerd. De functie wordt uitgevoerd binnen de normen van de wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), de ministeriële Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO) en de Treasury verordening 2016.

Bestuurlijke samenvatting

In 2023 verwachten we € 32.000 aan rentebaten te realiseren. Aan rentelasten over reeds aangetrokken leningen betalen we € 223.000. Op deze aangetrokken leningen lossen we ruim € 1.000.000 af.

Financieringsbeleid

De gemeente zet overtollige geldmiddelen uit bij de Nederlandse Staat (schatkistbankieren).
Om het renteresultaat te optimaliseren wordt financiering met externe middelen beperkt door eerst eigen liquide financieringsmiddelen te gebruiken. Als deze laatste ontoereikend zijn worden externe middelen in de vorm van projectfinanciering aangetrokken.

Financieringspositie

De financieringspositie geeft de financieringsbehoefte van de gemeente aan. Door de som van de boekwaarde van activa te verminderen met de aangewende financieringsmiddelen in het eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (opgenomen leningen en voorzieningen) wordt deze financieringsbehoefte bepaald. In de primaire begroting van 2023 wordt uitgegaan van een financieringsoverschot van € 0,7 mln.

X € 1.000	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Boekwaarde activa	75.859	76.051	72.747	70.693
Vermogen	76.521	74.764	76.190	74.779
Financieringssaldo	**662**	**-1.287**	**3.443**	**4.086**

Bovenstaande berekening is een momentopname. De feitelijke omvang van het financieringssaldo is o.a. afhankelijk van het daadwerkelijke verloop van de geplande investeringen en de dagelijkse ontvangsten en betalingen gedurende het jaar. In de loop van het begrotingsjaar zal blijken wat de werkelijke financieringsbehoefte is.

Indicatoren

Om vooral de financieringsrisico's (renterisico's) te beperken, staan in de Wet FIDO twee instrumenten: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Daarnaast is met het schatkistbankieren een drempelbedrag bepaald.
De provincie toetst of de gemeente aan deze normen voldoet.

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is om tot een spreiding binnen de langlopende lening portefeuille te komen zodat het renterisico wordt beperkt. De jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.
De jaarlijks verplichte aflossingen van de reeds aangetrokken leningen vallen ruim binnen de gestelde norm. De aangetrokken leningen hebben een vast afgesproken rentepercentage voor de gehele looptijd, renteherziening is hierop niet van toepassing.

Kasgeldlimiet

Het doel van de kasgeldlimiet is om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. Gemeenten mogen hun financieringsbehoeften slechts voor een beperkt bedrag met kort geld (looptijd < 1 jaar) financieren. In de wet FIDO is bepaald dat de gemiddelde netto vlottende schuld (looptijd korter dan een jaar) per kwartaal de kasgeldlimiet niet mag overschrijden. De norm is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal.
De Gemeente Leusden heeft op dit moment geen schulden met een looptijd korter dan een jaar (kort geld).

Drempelbedrag schatkistbankieren

De lagere overheden zijn verplicht overtollige middelen aan te houden bij het Ministerie van Financiën (schatkist). Om het dagelijkse kasbeheer doelmatig uit te kunnen voeren is een drempelbedrag bepaald dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Op dit moment is het drempelbedrag 2% van het begrotingstotaal met een ondergrens van € 1.000.000. Wij mogen in 2023 een positief rekening-courantsaldo bij de banken hebben van € 1.460.000. Om echter de negatieve creditrente van banken zoveel mogelijk te ontwijken worden alle overtollige middelen (kosteloos) bij de schatkist gestald.

x € 1.000		2023	2024	2025	2026
1.	Begrotingstotaal (incl. grondbedrijf)	73.003	73.245	73.556	72.089
2.	Renterisiconorm 20% (van 1)	14.601	14.649	14.511	14.418
3.	Verplichte aflossing leningen	1.051	1.051	1.051	1.051
4.	Kasgeldlimiet 8,5% (van 1)	6.205	6.226	6.167	6.128
5.	Drempelbedrag schatkistbankieren 2,0% (van 1)	1.460	1.465	1.451	1.442

Rente

Rentebeleid

In lijn met de BBV-richtlijnen verantwoorden we in de begroting alleen de (verwachte) werkelijk te betalen en te ontvangen rente.
Op het taakveld Treasury wordt de te betalen rente over de investeringen meerjarig geraamd op basis van de aangetrokken leningen. Aan activa worden de werkelijke rentelasten van externe leningen toegerekend. In de Leusdense begroting is dit alleen het geval bij de rente van projectfinanciering (zie hierna bij 'Betaalde rente leningenportefeuille'). Voor de overige activa zijn geen leningen aangetrokken, waardoor er geen rentelasten maar alleen afschrijvingslasten worden toegerekend.
De te ontvangen rente wordt realistisch geraamd op basis van de werkelijk te ontvangen rente.

Betaalde rente leningenportefeuille

De actuele leningenportefeuille bestaat uit de volgende 5 leningen.

Aflossing leningen

x € 1.000	2023	2024	2025	2026
2015; BNG – MFC Atria 25-jarige lening € 6 mln.	240	240	240	240
2018; BNG – Hart van Leusden 25-jarige lening € 5,7 mln.	228	228	228	228
2019; BNG – IKC Berkelwijk 25-jarige lening € 4,3 mln.	173	173	173	173
2020; BNG – MFC Atria uitbr.+MKC 'tRonde 25-jr lening € 3,9 mln.	156	156	156	156
2021; NWB - IKC Groenhouten 25-jr lening € 6,35 mln.	254	254	254	254
Totaal aflossing	**1.051**	**1.051**	**1.051**	**1.051**

Rentelast leningen

x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Rente BNG – MFC Atria lening € 6 mln. 1,705%	72	68	63	60
Rente BNG – Hart van Leusden lening € 5,7 mln. 1,455%	66	63	60	56
Rente BNG – IKC Berkelwijk lening € 4,3 mln. 1,278%	47	44	42	40
Rente BNG - MFC Atria+ MKC 'tRonde lening € 3,9 mln. 0,245%	9	8	8	8
Rente NWB - IKC Groenhouten lening € 6,35 mln. 0,489%	29	28	27	25
Totaal rente	**223**	**211**	**200**	**189**

Renteopbrengst

De rente opbrengsten worden realistisch geraamd op basis van de werkelijk te verwachten rente inkomsten.

x € 1.000		2023	2024	2025	2026
1.	Rente-inkomsten uitgezette leningen duurzaamheid	17	16	15	14
2.	Rente-inkomsten overig	15	15	15	15
3.	**Totaal rente opbrengsten (totaal 1 + 2)**	**32**	**31**	**30**	**29**

Renteschema

In onderstaand schema wordt uiteen gezet hoe de rentetoerekening in de begroting 2023 plaatsvindt:

a.	externe rentelasten over korte en lange financiering		222.500
b.	externe rentebaten		32.000
	Saldo rente lasten en rentebaten		€ 190.500
c1.	rente die aan grondexploitatie wordt doorberekend	0	
c2.	rente van projectfinanciering die aan betreffende taakvelden moet worden doorberekend	215.000	
	Aan taakvelden toe te rekenen rente		215.000
d1	rente over eigen vermogen		-
d2	rente over voorzieningen		-
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente		€ 24.500
e	aan taakvelden toegerekende rente		-
	Positief renteresultaat op het taakveld treasury		€ 24.500

De externe rente lasten (a.) betreffen de rentelasten van de leningen die zijn aangetrokken voor de financiering van de projecten MFC Atria (incl. uitbreiding), Hart van Leusden, IKC Berkelwijk, MKC ’t Ronde en IKC Groenhouten. Dit betreft rente van projectfinanciering die voor het grootste deel wordt toegerekend aan de betreffende taakvelden (c2). Aangezien Leusden geen andere leningen heeft wordt er geen rente doorberekend aan de grondexploitaties (c1) en ook niet aan de overige taakvelden (e). Conform het vernieuwde rentebeleid wordt er geen rente meer berekend over reserves en voorzieningen.

Paragraaf E Bedrijfsvoering

Doel en inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering geeft op hoofdlijnen inzicht in de stand van zaken en beleidsvoornemens van de bedrijfsvoering in onze gemeente voor het jaar 2023.
We werken er bij de gemeente Leusden hard aan om de gemeente Leusden een fijne plek te laten zijn om te wonen, te werken en te leven. Dat doen we voor onze inwoners, organisaties en bedrijven. Samen vooruitkijken, samen werken en als het kan samen besluiten. Dat is de verwachting die we waar willen maken. Met een gezonde werkbalans voor alle medewerkers van de gemeente Leusden.
We werken met kracht en focus aan oplossingen die aansluiten bij de vraagstukken en ambities in de Leusdense samenleving. De gemeente Leusden, faciliteert, regelt, en organiseert. Om alle taken uit te voeren en onze plannen en ambities te realiseren is het van belang dat de organisatie goed is uitgerust. Daarvoor is een goede bedrijfsvoering nodig.

Bedrijfsvoering gaat over mensen, middelen en mogelijkheden om de gemeente goed te laten functioneren en over de randvoorwaarden die onze ambities, plannen en voornemens helpen realiseren. Onderwerpen die daarbij aan de orde kunnen komen zijn: personeel, organisatie, automatisering, huisvesting, financiën enzovoorts.

1. Robuuste en slagvaardige dienstverlening aan samenleving en politiek

We hebben te maken met een stapeling van complexe vraagstukken in een kritische samenleving. Het is belangrijk dat raad, college en ambtenaren elkaar vasthouden. Samen blijven werken aan haalbare en uitvoerbare plannen is daarbij erg belangrijk. Om de wettelijke taken uit te voeren en de politieke ambities waar te maken is een kwalitatief en kwantitatief goed medewerkersbestand nodig.

In maart 2020 heeft de gemeenteraad akkoord gegeven op een 3 jarenplan voor de organisatieontwikkeling. De ambtelijke organisatie is van een versplinterde, zeer ad- hoc ingerichte organisatie die permanent in de overlevingsstand stond aan het ontwikkelen naar een meer gestandaardiseerde en gemanagede organisatie. Het werken aan de organisatieontwikkeling laat successen zien: het ziekteverzuim is gedaald en de werktevredenheid is gestegen. Tegelijkertijd zijn er ook nog stappen te zetten om de doelen van de organisatieontwikkeling te realiseren. Daar gaan we ook in 2023 mee door. Het richten van de organisatie voor een goede balans werk- capaciteit is daarin een belangrijk onderdeel.

De afgelopen jaren met de coronapandemie en de vluchtelingencrisis hebben bij uitstek laten zien dat het huidige tijdsgewricht vraagt om een wendbare en robuuste organisatie. Om in te kunnen springen op plotselinge veranderingen in systeem en/ of omgeving moet niet alleen voldoende strategisch vermogen en sturing in de organisatie aanwezig zijn (dat is de afgelopen 2 jaar verbeterd), maar ook ruimte bij beleids- en uitvoeringsteams om de bakens te kunnen verzetten en zich aan te passen aan de nieuwe omgeving en aangepaste prioriteiten. Op een aantal onderdelen blijkt nu dat daar nog een inhaalslag te maken is. Op een aantal andere punten constateren we dat ambities die structureel van aard zijn slechts incidenteel gedekt zijn waardoor nieuwe investeringen nodig zijn om op hetzelfde niveau te kunnen blijven presteren.

Om op korte termijn niet in serieuze problemen te komen is op enkele taakvelden direct structurele investering nodig. Dit betreft werkzaamheden die verricht moeten worden. Verder uitstel van deze investering leidt tot niet- invulling van taken en/ of extra kosten externe inhuur. De betreffende (formatie)kosten zijn in deze begroting op de diverse taakvelden waar ze betrekking op hebben verwerkt.

2. Intergemeentelijke samenwerking bedrijfsvoering

Per 1 januari 2017 werken de gemeente Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten samen op het gebied van bedrijfsvoering (BLNP-verband). De samenwerking is aangegaan omdat er voordelen en resultaten kunnen worden behaald op de zogenaamde 4K's:

- een betere **k**waliteit van dienstverlening;
- een minder **k**wetsbare positie bij een toenemend takenpakket en de eisen die daaraan gesteld worden;

- een **k**ostenbesparing door gezamenlijke inkoop, standaardisatie en harmonisatie van werkzaamheden;
- een grotere **k**ans voor het personeel in (door-) ontwikkeling en breedte en diepte in het takenpakket.

Wij zijn op onderdelen van de samenwerking tegen de begrenzing van de mogelijkheden aangelopen gelet op de AVG en de Regeling Zonder Meer. Onze Regeling Zonder Meer (die er eerder was dan de AVG) biedt onvoldoende grond om uitwisseling van persoonsgegevens mogelijk te maken. In 2022 is onderzoek verricht naar een duurzame oplossing en is gekeken naar een tussenoplossing voor de korte termijn. In het 4e kwartaal van 2022 wordt het resultaat van het onderzoek bekend.

Samenwerking vindt plaats op de volgende taakvelden:

Financiën

In 2023 gaan we verder met het harmoniseren van processen waarbij de prioriteit met name ligt bij de basis op orde. Bij het harmoniseren van processen kijken we ook naar verbetering van processen waarbij ook bevindingen van de accountant waar mogelijk worden opgevolgd. Door processen te harmoniseren is onderlinge vervanging tussen de vier gemeenten mogelijk en zorgen we voor vermindering van de kwetsbaarheid.
De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording (door het college) is binnen BLNP gezamenlijk opgepakt. De wet is inmiddels door het Parlement aangenomen maar de invoering is met een jaar uitgesteld. Dit betekent dat de wijzigingen voor het verslagjaar 2023 van kracht zijn. We hebben het voornemen om het verslagjaar 2022 als pilot te gaan gebruiken. Het opgestelde gezamenlijke beleidskader zal in het najaar aan de werkgroep financiële verantwoording worden aangeboden.

ICT

In 2023 willen we binnen het taakveld ICT verder doorgroeien op de afgesproken onderdelen zoals:
Gezamenlijke beleidsontwikkeling en uitwerking van een I-visie voor de 4 gemeenten.
De technische implementatie van Wet Open Overheid (WOO).
De steeds toenemende cybercriminaliteit noopt ons zeer attent te blijven op de digitale weerbaarheid van onze omgevingen. Dat vergt meer aandacht en ontwikkeling van kennis en bewustwording op het onderdeel veiligheid.
Het beheer en gebruik van de data wordt steeds belangrijker. Dat vraag meer aandacht voor het respecteren van de persoonsgegevens als onderdeel van de data die we beheren in het kader van de AVG en de ethische aspecten die daarbij een rol spelen.
In het technisch beheer gaan we door met het verder afstemmen van de technische keuzen en het toegroeien naar een uniforme architectuur. De basis moet op orde blijven ook al zijn er nieuwe technische ontwikkelingen.
De werkplek wordt hybride (op meerdere plekken moet kunnen worden gewerkt). De eisen nemen toe, dat vraagt meer ondersteuning die geboden moet worden.
De focus zal de komende jaren blijven liggen op:
De uitbouw van de BLNP-office 365 omgeving: De samenwerkingsomgeving wordt de centrale kolom in de samenwerking. Successievelijk worden daarbij nieuwe diensten aangeboden zoals telefonie, andere communicatiemiddelen, meer uniformiteit van opslag van bestanden, samenwerking aan bestanden en archiefmogelijkheden naar zaaksystemen.
De technische ontwikkelingen die steeds sneller gaan en waarop we zullen blijven anticiperen;
De beleidskeuze ‘Cloud tenzij’: De applicaties zullen meer op afstand komen en dat betekent een successievelijke afbouw van de eigen omgevingen. Naast de applicaties worden ook desktops en storage mogelijkheden vanuit de Cloud aangeboden. Dat gaat leiden tot een geleidelijke afbouw van de eigen (on premise) serverparken.

HRM

Ook het jaar 2023 staat in het teken van harmoniseren, zowel binnen de Personeels- en Salarisadministratie als binnen het team HR-Beleid en Advies. Een continu proces, waarbij net als in de afgelopen periode sprake is van doorontwikkeling van het e-HRM systeem dat door de vier gemeenten gebruikt wordt. De implementatie van modern HR-beleid, - instrumenten en processen heeft impact op de hele organisatie en vraagt om zorgvuldige afstemming en fasering. Dit zien we bijvoorbeeld terug in het harmoniseren van de arbeidsvoorwaarden van de vier gemeenten dat eind 2022/begin 2023 geeffectueerd dient te worden. Investeringen in modern en professioneel HRM zien we als een noodzaak én een kans om te zorgen voor een goede en concurrerende arbeidsmarktpositie en behoud van gemotiveerd personeel. Zo vraagt de huidige krapte op de arbeidsmarkt om een doelgroepgerichte en onderscheidende arbeidsmarktcommunicatie. Het verder implementeren van aanbevelingen uit een

afstudeeronderzoek in 2022 op dit onderwerp is een van de prioriteiten. Verder werken we aan versterking van de verzuimaanpak met de gemeenschappelijke arbodienst en vernieuwing van de gesprekscyclus tussen medewerkers en management. Zo zijn en blijven we als vier gemeenten een aantrekkelijke werkgever.

Juridische Zaken

Ook in 2023 zal Juridische Zaken BLNP zich inspannen om te komen tot een BLNP-brede uitvoering van de juridische dienstverlening in de 4 gemeenten zoals we dat hebben vastgelegd in het jaarplan. Voor het komende jaar leggen we daarbij o.a. de focus op de volgende onderwerpen:
De standaard borging van privacyaspecten bij de start van projecten;
In 2022 hebben we uitvoering gegeven aan de start en uitrol van de Wet Open Overheid, waarbij het 'need to have' voorrang heeft gekregen. In 2023 willen we daar een volgende stap in zetten met een verdere borging/inbedding van de Wet Open Overheid binnen de 4 organisaties;
We blijven toewerken naar (verdere) uniformering en integraal gebruik van zaaksystemen;
Teamontwikkeling JZ BLNP;
Een goede balans behouden tussen enerzijds ad-hoc crisisinzet en anderzijds inzet van mensen en middelen op reguliere werkzaamheden en ontwikkelopgaven.

3. Informatieveiligheid

In 2022 hebben we gezien hoe groot de impact van een kwetsbaarheid als Log4j (veel gebruikte software voor logging) kan zijn in verschillende gemeentelijke informatiesystemen. Ook zijn er afgelopen jaar meer gerichte phishing aanvallen geweest dan de voorgaande jaren. Hoe gaat de gemeente om met deze dreigingen?
De acties en ontwikkelingen die worden uitgevoerd om maatregelen te nemen tegen dergelijke dreigingen zijn gebaseerd op de verplichte overheidsnorm voor informatieveiligheid, de Baseline Informatiebeveiliging voor de Overheid (BIO). Op basis van de BIO wordt periodiek een risicoanalyse gemaakt, op grond daarvan maakt de gemeente keuzes voor het implementeren van maatregelen. Met behulp van een actieplan en het uitvoeren van interne audits, zoals de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA), wordt de voortgang in de gaten gehouden. Door het voldoen aan de BIO-normen zal de weerbaarheid verder toenemen.
Eind 2022 doorlopend naar 2023 wordt er extra ingezet op bewustwording door middel van nieuwe e-learning modules met aansprekende praktijkvoorbeelden. Er wordt verder gegaan met het vastleggen van BIO-verplichtingen in beleid en het professionaliseren van processen. In verband met het vastlopen van de gezamenlijke aanbesteding met de VNG over het aanschaffen van een netwerkmonitoring systeem (een onderdeel van GGI-Veilig), wordt er in 2023 in de BLNP-samenwerking onderzoek gedaan naar een nieuwe oplossing. Deze SIEM/SOC oplossing helpt digitale dreigingen te herkennen en zo te voorkomen.
Een aandachtspunt in 2023 is het implementeren en uitvoeren van het loggingbeleid. Dit loggingbeleid beschrijft de uitgangspunten van en kaders voor logging in de BLNP-samenwerking. Daarmee wordt aangegeven hoe bepaalde maatregelen van het BIO-beleid per gemeente worden ingevuld.

Paragraaf F Verbonden Partijen

Belang van samenwerken met andere partners

De gemeente wil beoogde doelen optimaal realiseren. Een optimale borging van het publieke belang is daarbij essentieel. Soms zoeken we samenwerking met derden of beleggen we de uitvoering extern via subsidiëring of inkoop. Een specifieke vorm van externe uitvoering is de verbonden partij. Soms volgt dit uit wetgeving, bijvoorbeeld bij de Veiligheidsregio's en de Regionale Uitvoeringsdiensten. Soms dwingen de ontwikkelingen van schaalvergroting en nieuwe gemeentelijke taken tot regionale samenwerking voor de uitvoering van deze taken.

Kenmerken van Verbonden Partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een *bestuurlijk belang* en *financieel belang* heeft. Dit betreft enerzijds de publiekrechtelijke gemeenschappelijke regelingen en anderzijds privaatrechtelijke deelnemingen in vennootschappen, verenigingen en stichtingen.
Onder een *bestuurlijk belang* wordt verstaan: een zetel in het bestuur van de verbonden partij, of het hebben van stemrecht.
Met een *financieel belang* wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij of wanneer de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Als de financiële relatie alleen bestaat uit gemeentelijke bijdragen in de vorm van inkomens- of vermogensoverdrachten zoals een subsidie, dan is er geen sprake van een financieel belang. Deze relaties zijn daarom niet in deze paragraaf opgenomen.
Verbonden partijen dienen een publiek, openbaar belang. De raad heeft een kader stellende en controlerende taak en ziet erop toe dat de verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen in de (beleids-)programma's**.**

Lokale en regionale sturing op Verbonden Partijen

Het laten uitvoeren van gemeentelijke taken door Verbonden Partijen heeft het risico dat de democratische controle niet optimaal is. Bij de realisering van beoogde gemeentelijke doelen is een optimale borging van het publieke belang echter essentieel. Sinds 2015 is (op initiatief van de Leusdense raad) daarom een regionale werkwijze voor de sturing en controle op verbonden partijen van kracht. Deze werkwijze is ook beschreven in de Nota Verbonden Partijen (2013). De werkwijze is in 2014 regionaal opgenomen in het Manifest Verbonden Partijen, dat is ondertekend door 10 gemeenteraden uit de regio Zuid-Oost Utrecht. De werkwijze haakt in op de aangescherpte Wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr) 2015. Krachtens de Wgr dienen verbonden partijen jaarlijks vóór 15 april een kadernota met algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het volgende begrotingsjaar aan de raad aan te bieden. Dit is vooral van groot belang bij voorgenomen inhoudelijke of financiële wijzigingen. In de regionale werkwijze worden de verbonden partijen verzocht hun kadernota uiterlijk op 31 januari in te dienen, zodat de raad nog een zienswijze op voorgestelde wijzigingen kan indienen vóórdat het AB van de verbonden partij de concept-begroting vaststelt. Zo wordt het zwaartepunt van sturing door de raad meer vooraan in de beleids- en begrotingscyclus geplaatst.

De raad heeft per verbonden partij twee "rapporteurs" benoemd. Zij volgen namens de hele raad de ontwikkelingen bij de verbonden partij nauwgezet en informeren de raadsfracties.

Gemeentelijk vindt geregeld overleg plaats tussen de accounthouders (beleidsadviseurs) en de financiële adviseurs. Zij toetsen het vastgestelde afsprakenkader rondom sturing en controle aan de praktijk en bespreken nieuwe ontwikkelingen op dit gebied.

Beheersingsmethodiek voor verbonden partijen

De gemeente monitort de verbonden partijen door het beoordelen van management- en bestuursrapportages, kaderbrieven, begrotingen en jaarrekeningen van de betreffende instellingen. Het college rapporteert de raad gedurende het jaar in de P&C-documenten over relevante ontwikkelingen zoals het aangaan of beëindigen van verbonden partijen, wijzigingen in de doelstellingen, nieuwe financiële risico's en beleidswijzigingen in de uitvoering van de taken.

De Nota Verbonden Partijen vormt daarbij het kader.

Overzicht verbonden partijen en deelnemersbijdragen 2023

Naam verbonden partij	Programma begroting	Juridische rechtsvorm	Bijdrage 2022 (begroting)	Bijdrage 2023 (begroting)
1. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	Bestuur	gemeensch. regeling	€ 1.634.000	€ 1.684.000
2. GGD regio Utrecht (GGDrU)	Bestuur en Samenleving	gemeensch. regeling	€ 1.103.758	€ 1.127.400
3. Afval Verwijdering Utrecht (AVU)	Leefomgeving	gemeensch. regeling	€ 776.002	€ 793.400
4. GBLT (belastingen)	Bestuur	gemeensch. regeling	€ 487.000	€ 487.000
5. Regionale uitvoeringsdienst (RUD)	Bestuur en Leefomgeving	gemeensch. regeling	€ 392.000	€ 457.000
6. Regionale Werkvoorziening Amersfoort (RWA) e.o.	Samenleving	gemeensch. regeling	€ 166.000	€ 142.000
7. Amfors Holding BV	Samenleving	vennootschap (BV)	€ 0	€ 0
8. Vitens	Bestuur	vennootschap (BV)	€ 0	€ 0
9. Centrumregeling afvalwaterketen en grondwater	Leefomgeving	regeling	€ 5.095	€ 5.704
10. VvE Atlas	Leefomgeving	vereniging	€ 12.643	€ 13.380
11. VvE Antares	Leefomgeving	vereniging	€ 30.825	€ 30.905
12. VvE Huis van Leusden	Leefomgeving	vereniging	€ 2.800	€ 14.500
13. Inkoopbureau Midden Nederland	Bestuur	stichting	€ 101.550	€ 114.600
14. Samenwerking Bedrijfsvoering BLNP	Bestuur	regeling zonder meer	€ 0	€ 0
TOTAAL BIJDRAGEN 2022 en 2023			€ 4.711.673	€ 4.869.889

Financieel belang
In totaal zal in 2023 door Leusden een deelnemersbijdrage aan de verbonden partijen van € 4,87 miljoen worden betaald. Dit is circa 6,67% van de totale gemeentebegroting. Het grootste deel van deze bijdrage is gekoppeld aan afgenomen producten en diensten. Het resterende deel betreft een bijdrage naar rato van het aantal inwoners of woningen.

Het financiële belang van de gemeente Leusden in de verschillende Verbonden Partijen varieert tussen 0,5% en 10%, afhankelijk van het aantal en de omvang van de andere deelnemers in een Verbonden Partij.

Gegevens en ontwikkelingen per verbonden partij

1. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Vestigingsplaats:	Utrecht
Juridische rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemers:	Alle gemeenten in de provincie Utrecht en de Meldkamer Ambulancezorg (MKA). De politie Eenheid Midden Nederland is aan de veiligheidsregio verbonden door een convenant.
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Burgemeester G.J. Bouwmeester
Doel deelname:	Uitvoering brandweerzorg, organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening bij rampen en noodhulpverlening in de regio Utrecht.
Openbaar belang:	Adequate brandweerzorg, rampen- en crisisbestrijding.
Bestuurlijk belang:	Alle burgemeesters van de 26 Utrechtse gemeenten hebben zitting in het AB.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:
Geen actuele ontwikkelingen.

Programma in begroting:	Domein Bestuur – programma Veiligheid
Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 1.684.000
Financieel belang:	Jaarlijkse inwonerbijdrage op basis van verhoudingen van budgetten binnen het gemeentefonds, de zgn. “ijkpuntscores”.
Financieel belang in % Leusden:	1,90%
Financieel resultaat VP begrotingsjaar:	€ 0, i.c. sluitende begroting na bijdragen deelnemende gemeenten
Eigen vermogen VP:	€ 10.542.000 (stand eind 2023)
Vreemd Vermogen VP:	€ 81.881.000 (stand eind 2023)
Risico’s voor financiële positie gemeente:	Formatie en/of frictiekosten door de komst van de Omgevingswet. Compensatie door het Rijk voor financiële consequenties (on)gelijke behandeling vrijwilligers brandweer.

2. GGD regio Utrecht (GGDrU)

Vestigingsplaats:	Zeist
Juridische rechtsvorm:	Gemeenschappelijke Regeling
Deelnemers:	Alle gemeenten in de provincie Utrecht
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Wethouder P. Kiel.
Doel deelname:	Het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeente op het gebied van openbare gezondheidszorg. De dienst voert wettelijke “basistaken” en op lokaal beleid gebaseerde “keuzetaken” uit.

Openbaar belang:	Invulling geven aan de wettelijke rol bij crises en rampen. Bevorderen van een goede basisgezondheid en gelijke kansen op gezondheid voor de inwoners, onder meer door preventie.
Bestuurlijk belang:	Elke gemeente is met een lid vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur en (met uitzondering van gemeente Utrecht) ook in de bestuurscommissie. Het AB benoemt het DB.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

Een gezond en veilig leven voor iedereen, ook de meest kwetsbaren. Dat is de rode draad in het werk van GGDrU. De begroting 2023 is beleidsarm omdat er een nieuwe bestuursagenda 2023-2027 wordt opgesteld.De GGD regio Utrecht heeft vanuit haar wettelijke taak (Wet publieke gezondheid) op het gebied van Infectieziektebestrijding een grote rol in de bestrijding van het Corona-virus en dat zal ook in 2023 de nodige inzet vragen. De inzet mbt tot corona wordt opgenomen als regulieronderdeel.

Programma in begroting:	Domein Bestuur – programma Veiligheid Domein Samenleving – programma Sociaal Domein
Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 1.127.400
Financieel belang:	De kosten van de wettelijke basistaken worden bij alle deelnemers in rekening gebracht; keuzetaken/maatwerk alleen bij de gemeenten waarvoor de taken zijn uitgevoerd. Een voordelig of nadelig saldo over het begrotingsjaar wordt over de deelnemende gemeenten omgeslagen op basis van het aantal inwoners per 1 januari van dat jaar.
Financieel belang in % Leusden:	ca 2,67%
Financieel resultaat VP:	-/- € 198.000 dekking vanuit het Eigen Vermogen
Eigen vermogen VP:	€ 2.647.000 (stand eind 2023)
Vreemd Vermogen VP:	€ 14.627.000 (stand eind 2023)
Risico's voor financiële positie gemeente:	De verhouding tussen de vaste (inwoner)bijdrage en de maatwerk-opbrengsten moet zodanig zijn, dat de GGDrU in de financieringsstructuur een eventuele daling van maatwerkinkomsten zelf kan opvangen. Afwentelen overhead als gevolg van bezuinigingen op overige deelnemers.

3. Afvalverwijdering Utrecht (AVU)

Vestigingsplaats:	Soest
Juridische rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemers:	Alle gemeenten in de provincie Utrecht
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Wethouder W. Vos
Doel deelname:	Zorgdragen voor een goede, reguliere en milieuverantwoorde verwijdering van door de Utrechtse gemeenten ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen.
Openbaar belang:	Zorgen voor overslag, transport en hoogwaardige verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen; de contractvorming en het -beheer hiertoe; monitoring van de samenstelling van het huishoudelijk restafval; advisering en communicatieve (campagnes) en beleidsmatige ondersteuning van de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijk belang:	Het AB bestaat uit één lid uit elke gemeente.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

AVU werkt samen met Circulus-Berkel en ROVA in "CirkelWaarde", een samenwerking waarmee de drie organisaties de circulaire economie - met name op het gebied van de circulaire verwerking van grondstoffen uit het afval - willen stimuleren.

Programma in begroting:	Domein Leefomgeving – programma Duurzaamheid

Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 793.400
Financieel belang:	Baten en lasten worden 100% aan de deelnemers doorberekend. De GR heeft een 100% belang in de NV Afvalverwijdering Utrecht (en is zo hoofdelijk aansprakelijk voor eventuele omzetbelastingschulden van de NV), en een minderheidsbelang in de NV Rova Holding.
Financieel belang in % Leusden:	1,62%
Financieel resultaat VP begrotingsjaar:	€ 0
Eigen vermogen VP:	€ 350.000 (eind 2023)
Vreemd Vermogen VP:	€ 14.905.000 (eind 2023)
Risico's voor financiële positie gemeente:	Normale bedrijfsrisico's zoals rente-, krediet-, debiteuren- en investeringsrisico's

4. Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT)

Vestigingsplaats:	Zwolle
Juridische rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemers:	Vijf waterschappen en zes gemeenten, te weten Bunschoten, Dalfsen, Dronten, Nijkerk, Leusden en Zwolle.
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Wethouder W. Vos
Doel deelname:	Een efficiënte en effectieve heffing en invordering van gemeentelijke belastingen (en waterschapsbelastingen) en uitvoering van WOZ-taken op een hoog kwaliteitsniveau tegen zo laag mogelijke kosten.
Openbaar belang:	Juiste en klantgerichte uitvoering van gemeentelijke belastingverordening en kwijtscheldingsregels en waardering onroerende zaken.
Bestuurlijk belang:	Elke deelnemer heeft met één bestuurslid zitting in het AB.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:
De kwaliteit van de dienstverlening blijft centraal staan.
De governance bij GBLT is toekomstbestendig gemaakt via een aanpassing van de GR die uitbreiding van het aantal deelnemers aan de regeling mogelijk maakt. De gemeente Ommen heeft bij GBLT een verzoek ingediend om per 2024 tot de regeling te mogen toetreden.

Programma in begroting:	Domein Bestuur – programma Samenwerking
Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 487.000
Financieel belang:	De grondslagen voor de gemeentelijke bijdrage zijn ontleend aan de Basisregistratie Personen en de WOZ-basisregistratie (aantallen inwoners en WOZ-objecten).
Financieel belang in % Leusden:	2,46%
Financieel resultaat VP begrotingsjaar:	€ 0 (sluitende begroting na bijdragen deelnemers)
Eigen vermogen VP:	€ 0 (eind 2023)
Vreemd Vermogen VP:	€ 5.527.000 (eind 2021)
Risico's voor financiële positie gemeente:	Geen bijzondere risico's. GBLT beschikt in principe niet over eigen (weerstands-)vermogen. Financiële resultaten worden verrekend met de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling.

5. Regionale uitvoeringsdienst (RUD)

Vestigingsplaats:	Utrecht
Juridische rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling gevestigd te Utrecht
Deelnemers:	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Nieuwegein, Soest, Utrecht, Woudenberg, alsmede de provincie Utrecht.
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Wethouder W. Vos

Doel deelname:	Uitvoeren van milieutaken op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving voor de deelnemende gemeenten.
Openbaar belang:	Het behartigen van de belangen van de deelnemers tezamen en van iedere deelnemer afzonderlijk op het gebied van de fysieke leefomgeving. Het zorgdragen van een goede, klantvriendelijke en efficiënte uitvoering van de opgedragen milieutaken.
Bestuurlijk belang:	Elke deelnemende gemeente heeft een zetel in het Algemeen Bestuur.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:
De RUD Utrecht is per 2018 overgegaan op een systematiek van output financiering. In het kader van de voorbereiding op de Omgevingswet (OW, inwerkingtreding gepland 1/1/2023) is de dienstverleningsovereenkomst met de RUD Utrecht aangepast. Er is nog geen duidelijkheid over de financiering van de bodemtaken en andere wijzigingen als gevolg van de Omgevingswet. Zie het raadsvoorstel inzake de Programmabegroting 2023 RUD Utrecht, L 23671.

Programma in begroting:	Domein Bestuur – programma Veiligheid Domein Leefomgeving – programma Duurzaamheid
Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 457.000 (inclusief raming uitvoering bodemtaken, exclusief wijzigingen als gevolg van OW, toezicht bodemenergiesystemen en bodem informatiesysteem)
Financieel belang:	De gemeentelijke bijdrage is opgebouwd uit een vaste bijdrage in de overhead (o.b.v. aandeel in de RUD) en variabele kosten op basis van de dienstverleningsovereenkomst. Afrekening vindt voor het variabele deel plaats op basis van de werkelijke productie.
Financieel belang in % Leusden:	2,9%
Financieel resultaat VP begrotingsjaar:	€ 4.000
Eigen vermogen VP:	€ 2.061.000 (eind 2023)
Vreemd Vermogen VP:	€ 1.721.000 (eind 2023)
Risico's voor financiële positie gemeente:	Outputfinanciering (productie, kengetallen en innovatie), ziekteverzuim, bedrijfsvoering, overdracht bodemtaken, wijzigingen door OW, coronacrisis.

6. Regionale werkvoorziening Amersfoort e.o. (RWA)

Vestigingsplaats:	Amersfoort
Juridische rechtsvorm:	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemers:	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Soest en Woudenberg.
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Wethouder P. Kiel
Doel deelname:	Het uitvoeren van alle gemeentelijke taken die voortvloeien uit de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en de daarmee verband houdende voorschriften en regelingen.
Openbaar belang:	Het realiseren van voldoende passend werk voor mensen met een WSW-indicatie.
Bestuurlijk belang:	Elke deelnemende gemeente is in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Werk en inkomen.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

De transitie naar een mensontwikkelbedrijf ligt op koers, waarbij de kerntaak het ontwikkelen van de SW-medewerkers naar hun meest passende en duurzame plek op de arbeidsmarkt is. Voor een gezonde en haalbare toekomstige ontwikkeling van RWA wordt ingezet op Vitaliteit, Innovatie en Duurzaamheid.

Programma in begroting:	Domein Samenleving – programma Sociaal Domein
Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 142.000

Financieel belang:	De gemeente stelt het deel van het Participatiebudget, dat kan worden toegerekend aan de WSW, volledig ter beschikking aan RWA. Daarnaast draagt elke gemeente naar rato bij in een eventueel negatief exploitatieresultaat.
Financieel belang in % Leusden:	6,07%
Financieel resultaat VP begrotingsjaar:	Begroot exploitatietekort € 4.752.000, gedekt door Amfors met € 2.013.000 en door gemeenten met € 2.738.000.
Eigen vermogen VP:	€ 1.800.000 (eind 2020)
Vreemd Vermogen VP:	€ 11.640.000 (eind 2020)
Risico's voor financiële positie gemeente:	Het negatieve subsidieresultaat moet worden opgevangen door het netto resultaat van Amfors. Dit Amfors-resultaat wordt negatief beïnvloed door een afnemende productiviteit van de SW-werknemers vanwege vergrijzing. Dit kan gevolgen hebben voor de gemeentelijke bijdrage.

7. Amfors Holding BV

Vestigingsplaats:	Amersfoort
Juridische rechtsvorm:	Besloten Vennootschap (met gemeentelijke deelneming)
Deelnemers:	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Soest en Woudenberg.
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Wethouder P. Kiel
Doel deelname:	Instandhouding van werkbedrijven waarheen werknemers van RWA gedetacheerd worden om te (leren) werken.
Openbaar belang:	Het realiseren van voldoende passend werk voor mensen met een WSW-indicatie.
Bestuurlijk belang:	De portefeuillehouders Financiën uit de deelnemende gemeenten zijn aandeelhouder van Amfors Holding. Zij controleren begroting, jaarrekening en beleidsplannen. Daarnaast is er een Raad van Commissarissen bestaande uit personen zonder bestuurlijke binding met de gemeenten.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:
Zie verbonden partij 'RWA' (nummer 6).

Programma in begroting:	Domein Samenleving – programma Sociaal Domein
Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 0
Financieel belang:	De gemeente Leusden bezit aandelen Amfors.
Financieel belang in % Leusden:	6,07%
Financieel resultaat VP begrotingsjaar:	Exploitatieoverschot van € 2.013.000 en na aanzuivering tekort aan RWA met € 2.013.000 een financieel resultaat van € 0.
Eigen vermogen VP:	€ 2.500.000 (eind 2020)
Vreemd Vermogen VP:	€ 2.334.000 (eind 2020)

Risico's voor financiële positie gemeente:	De uitstroom van SW-medewerkers loopt niet synchroon met de afname van de rijksbijdrage. Hierdoor blijft een negatief subsidieresultaat, dat echter in de komende jaren minder negatief zal worden. Het negatieve subsidieresultaat moet worden opgevangen door een hoger netto resultaat van Amfors. Dit Amfors-resultaat wordt negatief beïnvloed door een afnemende productiviteit van de SW-werknemers vanwege vergrijzing. Dit kan gevolgen hebben voor de gemeentelijke bijdrage. Landelijke wijziging rondom het lage inkomensvoordeel en de CAO van SW-medewerkers maken hier onderdeel van uit. De gemeente is erg afhankelijk van het behalen van de operationele resultaten van Amfors, die ter aanvulling van het negatief subsidieresultaat RWA nodig is om zodoende de gemeente niet meer te laten bijdragen.

8. Vitens NV

Vestigingsplaats:	Zwolle
Juridische rechtsvorm:	Naamloze Vennootschap
Deelnemers:	Vitens heeft honderdtien aandeelhouders, die gezamenlijk voor € 5.777.247 aandelen bezitten.
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Wethouder W. Vos
Doel deelname:	Zeggenschap op basis van het aantal aandelen in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Openbaar belang:	Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf in Nederland en verzorgt de levering van drinkwater aan haar 5,7 miljoen klanten waaronder de gemeente Leusden. Vitens wil daarbij op duurzame basis een uitstekende kwaliteit drinkwater leveren met de daarbij behorende dienstverlening. drinkwaterbedrijven.
Bestuurlijk belang en bestuurlijke vertegenwoordiger:	De gemeente is aandeelhouder. Wethouder W. Vos is aandeelhouder namens de gemeente Leusden.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:
Door veranderende externe omstandigheden neemt het risicoprofiel van Vitens de komende jaren toe (klimaatextremen, drukte in de ondergrond en fysieke- en cyberbeveiliging). De komende jaren worden, op basis van het Investeringsplan, hogere investeringen verwacht die noodzakelijk zijn om de effecten van klimaatverandering op te kunnen vangen en om aan de vraag te kunnen blijven voldoen. In totaal wordt in de planperiode 2021-2030 ruim 1,8 miljard geïnvesteerd door Vitens. Om dit te kunnen realiseren wordt het financieel beleid aangescherpt met als uitgangspunt het waarborgen van de continuïteit. Vanwege het hoge investeringsniveau in combinatie met de (knellende) regulering vanuit de Rijksoverheid is het de komende jaren niet mogelijk om dividend uit te keren.

Programma in begroting:	Domein Bestuur – programma Samenwerken
Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 0
Financieel belang:	€ 25.902. Gemeente Leusden heeft sinds 2006 een aandelenportefeuille van 25.902 aandelen Vitens met een nominale waarde van € 1,00 per stuk.
Financieel belang in % Leusden	Ongeveer 0,5%
Financieel resultaat VP:	€ 19.400.000 (rekening 2021) De verwachte solvabiliteit blijft naar verwachting ook in 2023 onder de 30%. Op basis van de in de AVA vastgestelde financiële beleidsregels van Vitens wordt in dat geval in beginsel geen dividend aan de aandeelhouders uitgekeerd.
Eigen vermogen VP:	€ 600.300.000 (rekening 2021)
Vreemd Vermogen VP:	€ 1.378.800.000 (rekening 2021)
Risico's voor financiële positie gemeente:	De financiële risico's zijn zeer beperkt. Er is geen verplichte afdekking van een eventueel tekort; aandeelhouders van een NV zijn niet aansprakelijk voor de schulden van een NV.

9. Centrumregeling afvalwaterketen en grondwater

Vestigingsplaats:	Apeldoorn
Juridische rechtsvorm:	Regeling zonder meer
Deelnemers:	College van burgemeester en wethouders van de gemeente Amersfoort, Baarn, Barneveld, Brummen, Bunschoten, Ede, Epe, Eemnes, Ermelo, Harderwijk, Leusden, Nijkerk, Putten, Renkum, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Soest, Veenendaal, Wageningen, Woudenberg. En College van dijkgraaf en heemraden van Waterschap Vallei en Veluwe.
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Wethouder W. Vos
Doel deelname:	Samen met de gemeenten en het waterschap, krijgen we inzicht in het functioneren in de afvalwaterketen zodat deze duurzaam en goed functioneert. De UVO voert deze taken al sinds 2012 uit en door een centrumorganisatie op te richten wordt de UVO robuust en toekomstgericht. Meten, monitoren, databeheer, analyse is een onmisbare basis voor goed (afval)waterbeheer en is een basis voor onderbouwde klimaatadaptatiemaatregelen. Door deskundig en betrouwbaar beheerde gegevens kunnen deze aan de partners beschikbaar worden gesteld.
Algemeen belang:	Voor een relatief kleine gemeente als Leusden zijn we afhankelijk van onze buurgemeentes en hebben we er baat bij om kennis en ervaring over riolering en (grond-)water te delen binnen onze waterschapregio. De uitvoeringsorganisatie c.q. Centrumregeling helpt ons bij het op peil houden van onze kennis, het zicht houden op ons eigen stelsel met complexe technieken en analyses en houdt onze kosten en de belasting van onze organisatie laag.
Bestuurlijk belang:	De Centrumregeling doet niets toe of af aan de bestuurlijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de deelnemende gemeenten en het waterschap. De uitvoering van de taken wordt belegd bij het waterschap maar de verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenten. Het is dus van belang voor iedereen, gemeenten én waterschap.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij: n.v.t.

Programma in begroting:	Domein Leefomgeving – programma Water, riolering en klimaatadaptie
Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 5.704 (rekeingstand 2021)
Financieel belang:	Het Waterschap betaalt 1/3 deel en de deelnemende gemeenten betalen 2/3 deel, waarbij iedereen een vast basisbedrag betaalt van € 2.000 en de rest wordt verdeeld naar rato van inwoneraantallen.
Financieel belang in % Leusden	De bijdrage van Leusden aan de kosten van het basispakket bedraagt ca. 3%.
Financieel resultaat VP:	De Centrumregeling sluit uit dat problemen ontstaan m.b.t. mededinging/markt en overheid. Met het inzetten van het uitvoeringsteam worden specialistische (snipper)taken efficiënt uitgevoerd en kunnen betere investeringsbeslissingen genomen worden. Bovendien wordt kennis opgebouwd van het gebied en de werking van het afvalwatersysteem waardoor de kwaliteit toeneemt en kwetsbaarheid, door onvoldoende technisch personeel, afneemt. Inhoudelijk en financieel geeft een Centrumregeling weinig verschil voor de individuele gemeenten ten opzichte van de voorgaande samenwerkingsovereenkomst. De voorgestelde Centrumregeling is met betrekking tot toe- en uittreding even flexibel als de huidige samenwerkingsovereenkomst. In deze regeling wordt één centrumorganisatie aangewezen die namens de samenwerkingspartners de bevoegdheden uitoefent. Er wordt geen nieuw lichaam en bestuur opgericht. Deze regeling is geschikt voor het gemeenschappelijk organiseren van uitvoerende taken.
Eigen vermogen VP:	€ 0
Vreemd Vermogen VP:	€ 0

Risico's voor financiële positie gemeente:	De financiële gevolgen zijn beperkt. De gemeente Leusden levert vanuit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) een bijdrage aan deze centrumregeling.

10. VvE Atlas

Programma in begroting:	Domein Leefomgeving, accommodaties
Doel:	De gemeente Leusden is eigenaar van de scholen, de gymzaal en de BSO ruimte in MFC Atlas. De Vereniging van Eigenaren is opgericht voor het beheer en onderhoud van de gemeenschappelijke delen.
Betrokkenen:	Gemeente Leusden, Woningstichting Leusden (WSL) en gebruikers waaronder Voila, Cordeo en Human Kind.
Openbaar belang:	Het beheren en exploiteren van de gemeenschappelijke delen van VvE Atlas.
Bestuurlijk belang:	Het behartigen van de belangen van de gemeente Leusden als gedeeltelijke eigenaar van het complex. De VvE wordt bestuurd door Woningstichting Leusden. De concerncontroller is door het college van B&W gemachtigd om namens de gemeente het stemrecht in de VvE uit te oefenen.
Aandelen belang:	In de splitsingsakte is vastgelegd dat de gemeente voor 52% eigenaar is (appartementsindex 1: onderwijs, gymzaal en BSO) en de Woningstichting Leusden 48% (appartementsindex 2: woningen).
Financieel belang:	De begroting van de VvE wordt jaarlijks vastgesteld door de Algemene Leden Vergadering. Op basis van de vastgestelde jaarrekening 2021 bedraagt de bijdrage van de gemeente € 13.380.
Materiële risico's:	Geen.
Ontwikkelingen:	Er zijn geen bijzondere ontwikkelingen.
Ambtelijke benoemingen:	De concerncontroller vertegenwoordigt de gemeente tijdens de ledenvergaderingen. Twee financieel adviseurs van de gemeente Leusden vormen de kascommissie van de VvE.

11. VvE MFC Antares

Programma in begroting:	Domein Leefomgeving, accommodaties
Doel:	De gemeente Leusden is eigenaar van de sportzaal in MFC Antares. De Vereniging van Eigenaren is opgericht voor het beheer en onderhoud van de gemeenschappelijke delen.
Betrokkenen:	Woningstichting Leusden (WSL) en Gemeente Leusden en gebruikers waaronder Voila, Real-gym, Leusden ZET, De Maxima's (horeca exploitant)
Openbaar belang:	Het beheren en exploiteren van de gemeenschappelijke delen van VvE Antares.
Bestuurlijk belang:	Het behartigen van de belangen van de gemeente Leusden als gedeeltelijke eigenaar van het complex. De VvE wordt bestuurd door

	Woningstichting Leusden. De beleidsadviseur vastgoed is door het college van B&W gemachtigd om namens de gemeente het stemrecht in de VvE uit te oefenen.
Aandelen belang:	In de splitsingsakte is vastgelegd dat de gemeente voor 12,5% eigenaar is (appartementsindex 5: sportzaal) en de Woningstichting Leusden voor 87,5% (Onderwijs, Horeca, kinderopvang, commercieel en woningen).
Financieel belang:	De begroting van de VvE wordt jaarlijks vastgesteld door de Algemene Leden Vergadering. De jaarlijkse bijdrage van de gemeente is € 30.905.
Materiële risico's:	Geen
Ontwikkelingen:	De voorgenomen uitbesteding van het VvE beheer is niet gerealiseerd omdat de beoogde beheerder zich heeft teruggetrokken. In 2023 wordt opnieuw bezien of het beheer kan worden uitbesteed. Daarbij wordt ook rekening gehouden met het beleid van de beoogde fusiepartner Eemland Wonen uit Baarn.
Ambtelijke benoemingen:	De beleidsadviseur vastgoed vertegenwoordigt de gemeente tijdens de ledenvergaderingen. Twee financiële adviseurs van de gemeente Leusden vormen de kascommissie van de VvE.

12. VvE Huis van Leusden

Programma in begroting:	Domein Leefomgeving, accommodaties
Doel:	De gemeente is eigenaar van kantoorruimte op de begane grond en de 1e en 2e verdieping van het Huis van Leusden. De Vereniging van Eigenaren is opgericht voor het beheer en onderhoud van de gemeenschappelijke delen.
Betrokkenen:	Gooi & Eemland VvE Beheer en Advies (bestuurder en beheerder), Gemeente Leusden (appartementsrecht 1: eigenaar van kantoorruimte op de begane grond, 1e en 2e verdieping. Woningstichting Leusden: eigenaar van de stallingsruimten en bergingen in het souterrain van gebouw, (zorg)woonruimten op de 1e tot en met de 5e verdieping van het gebouw.
Openbaar belang:	Het beheren en exploiteren van de gemeenschappelijk delen van VvE Huis van Leusden.
Bestuurlijk belang:	Het behartigen van de belangen van de gemeente Leusden als gedeeltelijke eigenaar van het complex. De VvE wordt bestuurd door Gooi & Eemland VvE Beheer en Advies.
Aandelen belang:	In de splitsingsakte is vastgelegd dat de gemeente voor 27,7% eigenaar is.
Financieel belang:	Jaarlijks wordt de begroting van de VvE besproken en vastgesteld door de Algemene Leden Vergadering. De bijdrage van de gemeente voor 2023 is vastgesteld op € 14.500.
Materiële risico's:	Geen
Ontwikkelingen:	Er zijn geen bijzondere ontwikkelingen.
Ambtelijke benoemingen:	De beleidsadviseur vastgoed vertegenwoordigt de gemeente tijdens de ledenvergaderingen.

13. Inkoop Bureau Midden Nederland (IBMN)

Vestigingsplaats:	Vianen
Juridische rechtsvorm:	Stichting
Deelnemers:	Een zevental gemeenten; IJsselstein, Leusden, Molenlanden, Montfoort, Scherpenzeel, Woudenberg en Vijfheerenlanden. En daarnaast drie gemeenschappelijke regelingen; Reinigingsbedrijf Midden Nederland, RSDKRH en Avres
Doel deelname:	Het behalen van financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen door de leden, door inkoop in te zetten als strategisch en tactisch instrument voor waarde creatie.
Openbaar belang:	Professionalisering inkoopproces voor deelnemende gemeenten.
Bestuurlijk belang en bestuurlijke vertegenwoordiger:	In het bestuur van de stichting wordt de gemeente vertegenwoordigd door de gemeentesecretaris. Voor Leusden neemt directeur-gemeentesecretaris W.H. de Graaf-Koelewijn deel aan het AB.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:
Geen actuele ontwikkelingen.

Programma in begroting:	Domein Bestuur – programma Samenwerking
Gemeentelijke bijdrage 2023:	€ 114.600 (o.b.v. jaarrekening IBMN 2021)
Financieel belang:	Op basis van de afgesloten dienstverleningsovereenkomst wordt een vaste bijdrage en een garantieafname vergoed, daarnaast worden de meer uren op basis van feitelijke afname vergoed aan het IBMN.
Financieel belang in % Leusden:	De gemeente Leusden draagt circa 10% bij in de totale begroting van het IBMN (begroting IBMN 2023).
Financieel resultaat VP begrotingsjaar:	-/- € 3.673 (jaarrekening IBMN 2021)
Eigen vermogen VP:	€ 202.000 (jaarrekening IBMN 2021)
Vreemd Vermogen VP:	€ 136.000 (jaarrekening IBMN 2021)
Risico's voor financiële positie gemeente:	Niet realiseren van doelstelling van kostendekkendheid organisatie IBMN (regulier bedrijfsvoeringsrisico IBMN).

14. Samenwerking Bedrijfsvoering BLNP

Vestigingsplaats:	Bij gastgemeente (Bunschoten, Leusden, Nijkerk en Putten), dit is wisselend afhankelijk van het onderwerp.
Juridische rechtsvorm:	Regeling zonder meer
Deelnemers:	De gemeenten Bunschoten, Nijkerk, Leusden en Putten.
Bestuurlijk vertegenwoordiger:	Burgemeester G.J. Bouwmeester
Doel deelname:	Doel is om op een aantal bedrijfsvoeringsgebieden (Financiën, Juridische Zaken, HRM en ICT) structureel samen te werken.
Algemeen belang:	Ondersteuning van een passende dienstverlening voor de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijk belang:	De Regeling zonder meer heeft geen eigen rechtspersoonlijkheid, bestuur en begroting. Wel kent de organisatie een stuurgroep waarin de burgemeesters zitting hebben en een regiegroep waarin de gemeentesecretarissen deelnemen.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:
Zie voor een uiteenzetting hiervan de paragraaf Bedrijfsvoering in deze begroting.

Paragraaf G Grondbeleid

Belang en doelstelling paragraaf

De paragraaf grondbeleid heeft tot doel te informeren over het beleid rondom de ontwikkeling van grond binnen de gemeente. Met grondbeleid wordt bedoeld de beleidsafweging aangaande de grondproductie en de keuze in het daarbij wettelijke en gemeentelijke instrumentarium. Daarbij wil de gemeente transparant zijn over haar handelen en de juiste instrumenten bieden voor de realisatie van de ruimtelijke programma's die al zijn vastgesteld. Hoe de gemeente invulling geeft aan het grondbeleid is verder uitgewerkt in de Nota Grondbeleid 2020.

Bestuurlijke samenvatting

In 2023 zullen we de actualisatie van de grondexploitaties per 1 januari 2023 in mei / juni aanbieden aan de raad. We verwachten op de grondexploitaties tot en met 2025 nog ongeveer € 2,85 miljoen aan winst te kunnen nemen. We verwachten geen verdere specifieke risico's ten opzichte van de risico's benoemd in de Actualisatie Grondexploitaties 2022. Per 1 januari 2023 bedraagt de verwachte weerstandsratio 0,55, wat onder de vastgestelde bandbreedte van 0,8 en 1,2 ligt. Conform de nota weerstandsvermogen heeft het college een jaar de tijd om te zorgen dat de ratio weer binnen de bandbreedte komt. Op dit moment zijn gezien de verwachte toename van de ratio in meerjarenperspectief boven de 0,8 in 2025 en 2026 nog geen maatregelen nodig om de ratio op het juiste niveau te krijgen.

Grondbedrijf en planning-en-controlcyclus

In de planning-en-controlcyclus wordt de gemeenteraad jaarlijks drie keer geïnformeerd over de exploitatie van grond in de gemeente Leusden. Dat is op de volgende momenten:

1. In november via de paragraaf grondbeleid in de programmabegroting
2. In mei/juni via de Actualisatie Grondexploitaties
3. In juli via de paragraaf grondbeleid in de jaarrekening

Beleidskaders

De Nota Grondbeleid 2020 geeft kaders die moeten bijdragen aan een voldoende adequaat grondbeleid. Dit gelet op de ontwikkeling van Leusden en de rol en positieneming van de gemeente Leusden in de samenleving, in het bijzonder het ruimtelijk domein. De financiële beleidskaders zijn geactualiseerd en in het najaar 2020 vastgesteld door de Raad. Deze is als onderdeel toegevoegd aan de Nota Grondbeleid 2020. Hierdoor beschikken we voor zowel het beleid als de financiële sturing over actuele beleidskaders.

In onderstaand model is aangegeven in welke nota's de kaders rondom het grondbeleid zijn vastgelegd en in welke documenten de wijze van uitvoering van het grondbeleid naar voren komt.

Sturing Grondbeleid		
Kaders	Nota grondbeleid 2020	Nota financiële beleidskaders Grondbeleid 2020
	Kaderbrief Grondprijsbeleid	Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen (2010)
	Nota Kostenverhaal 2019	
Uitvoering	Paragraaf Grondbeleid / Weerstandsvermogen	Begroting en jaarrekening
	Actualisatie grondexploitaties	Prijzenbrief Kostenverhaal 2019
	Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken, Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)	Grondprijzenbrief

Ontwikkelingen

Omgevingswet
In relatie tot de ontwikkelingen in het kader van de Omgevingswet wordt verwezen naar domein ‘Leefomgeving’ in de programmabegroting.

Grondproductie
Naar verwachting volgt eind 2022 dan wel begin 2023 het voorstel aan de raad om een grondexploitatie te openen behorende bij de herontwikkeling van één van de voormalige schoollocaties. Daarnaast zal er ook meer duidelijkheid komen over de regionale woningbouwopgave waarbij het grondbeleid ingezet kan gaan worden om deze opgave te kunnen realiseren.

Didam Arrest
De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 26 november 2021 geoordeeld dat een overheidslichaam bij de verkoop van grond gelegenheid moet bieden aan alle potentiële gegadigden om mee te dingen. Dit houdt in dat overheden in principe niet meer vrij zijn om één-op-één grond te verkopen aan een partij naar keuze. Overheden dienen een koper te selecteren aan de hand van objectieve, toetsbare en redelijke criteria, zodat bij uitgifte van grond aan potentiële gegadigden gelijke kansen worden geboden.
Dit betekent voor de gemeentelijke praktijk van gronduitgifte dat er zorgvuldiger moet worden omgegaan bij de verkoop van gronden. De gemeente zal invulling moeten gegeven aan de voorwaarden die in het arrest genoemd zijn. Het vaststellen van de criteria en werkwijze van kenbaar maken dat gemeentelijk eigendom verkocht gaat worden zal onderdeel gaan worden van het gemeentelijk grondbeleid.

Relatie met programma’s

Het grondbeleid van de gemeente Leusden houdt nauw verband met de diverse programma’s in de begroting en jaarrekening van de gemeente Leusden.

Tabel – Relatie met grondbeleid	
Hoofdstuk	**Relatie met grondbeleid**
Programma Ruimte	Met grondopbrengsten kan infrastructuur worden aangelegd.
Programma Ruimte	Grondexploitatie genereert nieuw uit te geven bedrijfskavels, alsmede kavels voor detailhandel.
Programma Ruimte	De doelstellingen op het gebied van Ruimte en Wonen houden nauw verband met grondbeleid.

Begroting 2023 grondbedrijf

De begroting 2023 van het grondbedrijf bestaat uit:

- De jaarschijven 2023 uit de grondexploitaties, zoals vastgesteld bij de Actualisatie Grondexploitaties 2022. De geraamde mutaties binnen de grondexploitaties hebben geen invloed op het begrotingsresultaat (budgettair neutraal) omdat de baten en lasten direct verrekend worden met de boekwaarde op de balans onder de post voorraden.
- Een raming van Algemeen beheer Grondbedrijf, bestaande uit interne doorbelaste uren van ambtelijk personeel en advieskosten derden. Deze mutaties worden verrekend met de Algemene Reserve Grondbedrijf.

De raming van de Vennootschapsbelasting is niet opgenomen in de exploitatiebegrotingen. Deze maakt onderdeel uit van de begroting van de Algemene Dienst en zal, voor wat betreft het aandeel van het Grondbedrijf, worden gedekt vanuit de Algemene Reserve Grondbedrijf.

Actuele prognose resultaat en winstneming

In deze paragraaf grondbeleid is de uitkomst van de projecten gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2022. In onderstaande overzichten is de prognose weergegeven van de balansposten en de verwachte resultaten zoals deze voortkomen uit de Actualisatie Grondexploitaties 2022.

De voorzieningen voor de verliesgevende grondexploitaties zijn gewaardeerd tegen de netto contante waarde. Het effect ten opzichte van de waardering op nominale waarde op de te verwachten resultaten voor zowel de negatieve als positieve grondexploitaties is hieronder toegelicht. De hieronder genoemde nog te verwachten kosten en opbrengsten volgen uit de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2022.

Te verwachten resultaten actief grondbeleid

De gemeentelijke activiteiten inzake grondexploitatie zijn te onderscheiden in zogenoemd actief en faciliterend grondbeleid. Bij actief grondbeleid voert de gemeente zelf alle fasen van de grondexploitatie uit: van de aankoop van de gronden en eventuele opstallen, sloop, bouwrijp en woonrijp maken tot en met de uitgifte/verkoop van de bouwkavel. De gemeente heeft de te ontwikkelen grond in eigen bezit.

Tabel - Verwachte resultaten actieve grondexploitaties (bouwgronden in exploitatie) **(bedrag x € 1.000)**

Complex	Boekwaarde 31-12-2021	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (eindwaarde)	Geraamd resultaat (netto contante waarde)	Afsluiting per
Buitenplaats	334	162	557	61	61	31-12-2022
Larikslaan	271	57	406	78	76	31-12-2022
Hamersveldseweg	925	37	1.113	151	148	31-12-2022
Valleipark	-931	886	66	111	109	31-12-2022
Mastenbroek II	478	7.362	9.288	1.448	1.312	31-12-2026
Totaal	**1.077**	**8.504**	**11.430**	**1.849**	**1.706**	

Boekwaarde 31-12-2021	1.077
Nog te verwachten opbrengsten actieve grondexploitaties	11.430
Nog te verwachten kosten actieve grondexploitaties	8.504
Te verwachten winstsaldo (eindwaarde 1-1-2022) (negatief = verlies)	**1.849**
Reeds verwerkte verliesvoorzieningen 31-12-2021	0
Te verwachten te nemen winst 2022 en verder	**1.849**

De huidige boekwaarde van € 1,1 miljoen zal in de toekomst terugverdiend moeten worden door het genereren van de hierboven genoemde opbrengsten. De eindconclusie is dat de te verwachten te nemen winst in komende jaren € 1.849.000 (eindwaarde) bedraagt voor de actieve grondexploitaties.

Te verwachten resultaten faciliterend grondbeleid

Bij faciliterend grondbeleid is de bouwkavel in het bezit van een private partij (ontwikkelaar, particulier, etc.) en wordt deze door die partij ontwikkeld. De gemeente treedt enkel c.q. vooral op als overheid, die de plannen van private partijen faciliteert als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is.

Tabel - Verwachte resultaten passieve grondexploitaties (faciliterend) **(bedrag x € 1.000)**

Complex	Boekwaarde 31-12-2021	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (eindwaarde)	Geraamd resultaat (netto contante waarde)	Afsluiting per
Plantage	-411	143	359	627	590	31-12-2024
Groot Agteveld	-95	46	320	369	355	31-12-2023
Mastenbroek II	8	99	111	4	4	31-12-2026
	-498	288	790	1.000	949	

Boekwaarde 31-12-2021	-498
Nog te verwachten opbrengsten passieve grondexploitaties	790
Nog te verwachten kosten passieve grondexploitaties	288
Te verwachten winstsaldo (eindwaarde 1-1-2022) (negatief = verlies)	**1.000**
Reeds verwerkte verliesvoorzieningen 31-12-2021	0
Te verwachten te nemen winst 2022 en verder	**1.000**

De hierboven genoemde nog te verwachten kosten en opbrengsten volgen uit de geactualiseerde passieve grondexploitaties per
1 januari 2022. De eindconclusie is dat de te verwachten te nemen winst in komende jaren € 1,0 miljoen (eindwaarde) bedraagt voor de faciliterende grondexploitaties.

De totale nog te nemen winst (eindwaarde) op alle grondexploitaties wordt geraamd op € 2.849.000 (€ 1.849.000 + € 1.000.000).

Algemene reserve grondexploitatie (weerstandsvermogen)

In de vorige alinea is weergegeven dat de grondexploitaties risico's met zich meebrengen. Om mogelijke risico's af te dekken, wordt er een buffer gevormd in de vorm van de algemene reserve grondexploitaties.

Tabel – Mutaties Algemene Reserve Grondbedrijf **(bedrag x € 1.000)**

	Stand 1-1-2022	Geraamde toevoegingen	Geraamde onttrekkingen	Stand 31-12-2022
Algemene Reserve Grondbedrijf	513	703	741	475
Totaal reserves grondbedrijf	513	703	741	475

De beleidsuitgangspunten voor risico's zijn omschreven in de Nota Risicomanagement en Weerstandvermogen 2010. In de nota zijn de beleidskaders opgenomen hoe risico's moeten worden geïdentificeerd, geanalyseerd en beoordeeld. Om eventuele risico's op te vangen dient de gemeente, alsmede het grondbedrijf, te beschikken over een weerstandsvermogen. De wijze waarop het weerstandsvermogen wordt berekend is tevens vastgesteld in de eerdergenoemde nota.

Zoals toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' van deze begroting, bedraagt per 1 januari 2023 de weerstandsratio van het grondbedrijf naar verwachting 0,55. Dit ligt onder de bandbreedte van 0,8, welke in het voornoemde beleidskader is vastgelegd. De ratio zal in meerjarenperspectief weer stijgen, hieronder is de verwachte ontwikkeling van het weerstandsvermogen in meerjarenperspectief weergegeven.

Tabel – Verwachte ontwikkeling weerstandsvermogen grondexploitaties **(bedrag x € 1.000)**

Complex	2023	2024	2025	2026
Verwachte aanwezige weerstandscapaciteit	475	273	660	505
Verwachte benodigde weerstandscapaciteit	865	670	600	600
Resultaat weerstandsvermogen	-390	-397	60	-95
Ratio weerstandsvermogen	0,55	0,41	1,10	0,84

Kanttekening hierbij is dat er naar verwachting in 2022 en verder een aantal nieuwe exploitaties geopend zal worden. De effecten van deze nieuwe exploitaties zijn vanzelfsprekend nog niet opgenomen. Conform de nota weerstandsvermogen heeft het college een jaar de tijd om te zorgen dat de ratio weer binnen de bandbreedte komt. Op dit moment zijn gezien de verwachte ontwikkeling van de ratio boven de 0,8 in 2025 en 2026 nog geen maatregelen nodig om het op het juiste niveau te krijgen. We blijven de ontwikkeling van de ratio uiteraard scherp volgen en bepalen bij de eerstvolgende actualisering/ Voorjaarsnota of een aanvullende storting in de Algemene Reserve Grondbedrijf benodigd is. Voor een toelichting op de actuele ratio weerstandsvermogen wordt verwezen naar de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing'.

Voorzieningen grondexploitaties

Tabel - Stand voorzieningen grondexploitaties		(bedragen x € 1.000)
	Stand 1-1-2021	**Stand 31-12-2021**
Voorz. De Buitenplaats	114	0
Voorz. Afgesloten complexen	65	38
Totaal voorzieningen	179	38

Voorziening De Buitenplaats

Deze voorziening diende ter dekking van het verwachte negatieve resultaat van de grondexploitatie De Buitenplaats. Het saldo van de voorziening is in 2021 volledig vrijgevallen als gevolg van het berekende projectresultaat in de Actualisatie Grondexploitaties 2022.

Voorziening afgesloten complexen

Voor de afgesloten projecten Leusden-Zuid en De Biezenkamp worden naar verwachting in totaal nog € 37.500 aan kosten in de toekomst gemaakt. Hiertoe zijn middelen gereserveerd in de voorziening afgesloten complexen.

Risico's per complex

Voor een nadere beschrijving van de risico's per complex kan worden verwezen naar de Actualisatie Grondexploitaties 2022, welke in juni van 2022 ter vaststelling aan de raad is aangeboden. Hierin zijn de risico's benoemd (en waar mogelijk gekwantificeerd) die de gemeente loopt met de uitvoering van alle grondexploitaties.

Vennootschapsbelasting

De te betalen vennootschapsbelasting (vpb) door de gemeente wordt bepaald op het totaal van activiteiten die vennootschapsbelastingplichtig zijn. Naar verwachting is de gemeente over haar grondbedrijfsactiviteiten in 2023 en 2024 vennootschapsbelasting verschuldigd, respectievelijk € 71.000 en € 85.000. Deze lasten worden gedekt uit de algemene reserve grondbedrijf. Doordat de vennootschapslast gedekt wordt vanuit de algemene reserve grondbedrijf heeft het een budgettair neutraal effect. Over de afgelopen jaren is relatief weinig vennootschapsbelasting betaald. Als gevolg van het feit dat we meer winst maken dan geraamd en het in exploitatie nemen van de winstgevende exploitatie Mastenbroek II wordt de omvang van de vpb-last de komende jaren hoger.

Financiële Begroting

Uiteenzetting financiële positie

Begrotingsresultaat 2023-2026

In onderstaande tabel geven wij u de uitkomsten van de begroting 2023-2026 waarbij als startpositie de Voorjaarsnota 2022 is genomen.

bedragen afgerond op € 1.000

	2023	2024	2025	2026
Begrotingsresultaat na Voorjaarsnota	-258	-789	-593	-609
Budgettair effect meicirculaire 2022	2.557	3.755	4.356	375
Begrotingspositie na meicirculaire	2.299	2.966	3.763	-234
Ontwikkelingen na Voorjaarsnota:				
WMO en jeugd 75%	684	576	467	70
Aanname: opschalingskorting loopt door na 2025				854
Financieel technische mutaties	126	22	32	-21
Begrotingspositie na ontwikkelingen	3.109	3.564	4.262	669
Nieuw beleid 2023	-425	-386	-404	-384
Robuuste en slagvaardige dienstverlening	-755	-741	-741	-741
Politieke ambities vanuit Coalitieakkoord 2022-2026	-1.448	-1.693	-1.544	-1.446
Strategische raadsagenda	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Resultaat begroting	479	744	1.573	-1.903

Sociaal Domein

De begroting 2023 Sociaal Domein, beslaat een bedrag van € 32 miljoen en vormt daarmee 44% van de totale gemeentelijke begroting. Binnen dit Domein is een budget van € 12,6 miljoen opgenomen voor WMO- en Jeugdzorg. Op een aantal onderdelen binnen deze taakvelden doen zich in 2022/ 2023 relevante ontwikkelingen voor die hun weerslag (zullen) hebben op deze Meerjarenbegroting:

Het nieuwe beleidskader Sociaal Domein 2023-2026 zal in het voorjaar 2023 aan de raad ter vaststelling worden aangeboden. De uitvoering van het beleidskader wordt gerealiseerd in samenwerking met onze inwoners en samenwerkingspartners. Voor de nog in het beleidskader te benoemen speerpunten wordt een incidenteel ontwikkelbudget van € 490.000 gevraagd (zie CUP 2022-2026). De totale benodigde middelen voor uitvoering van het nieuwe beleidskader zullen in het voorjaar van 2023 bekend zijn en onderdeel zijn van het voorstel aan de raad.

Voor 2023 heeft het Rijk via de meicirculaire aanvullende middelen voor de jeugdzorg beschikbaar gesteld. De extra middelen voor 2024 en verder komen beschikbaar na het afronden van de hervormingsagenda jeugd. De provincie adviseert gemeenten om voor de jaren 2024 tot en met 2026 een stelpost in de begroting op te nemen van 100% van de extra rijksbijdragen jeugd alsmede ook de geplande bezuinigingen vanuit de hervormingsagenda. In onze meerjarenraming hebben we hier rekening mee gehouden. Voor Leusden wordt deze stelpost geraamd op € 1,5 mln. in 2023 aflopend tot € 0,9 mln. in 2026. Deze middelen worden vrijwel volledig aangewend voor de nog in de begroting af te boeken stelposten jeugd/WMO en voor de benodigde investeringen in het Sociaal (Lokaal) Team, onderdeel basis op orde.

Het beleid van Leusden om gebruik te maken van de mogelijkheid om op basis van het draagkrachtprincipe een bijdrage aan inwoners te vragen leidt er toe dat met name de WMO kosten voor Huishoudelijke Hulp minder hard stijgen dan in de omliggende gemeenten. Het rijk wil, in samenwerking met gemeenten, cliënten en het CAK, vanaf 2025 weer een inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor Huishoudelijke Hulp invoeren. Voor de verwachte extra inkomsten bij gemeenten doet het Rijk nu al een uitname uit het Gemeentefonds. Voor Leusden gaat het om € 100.000 vanaf 2025.

In de 2e helft 2022 en 2023 wordt de selectie- en gunningsfase van het regionale inkooptraject zorg verder voorbereid en afgerond. Het aantal gecontracteerde partijen wordt daarbij sterk gereduceerd, en het beschikbare startbudget wordt volledig taakgericht aanbesteed. Aandachtspunten in de voorbereiding zijn het bepalen van de in te brengen startbudgetten (wat zetten we lokaal weg en wat doen we regionaal) en het (door) ontwikkelen van een adequaat systeem van data-analyse en monitoring.

De huidige afspraken rondom de regionale risicoverevening, op de zorgkosten die zijn betrokken bij de inkoop 2023, lopen eind 2022 af. Het Bestuurlijk Overleg Sociaal Domein heeft de regiogemeenten gevraagd om nader te onderzoeken of voor de onderdelen LTA en Beschermd Wonen (vanaf 2024) een vorm van risicoverevening vanuit het solidariteitsprincipe nog wenselijk is.

Lokaal wordt ingezet op versterking van de Sociale Basis Infrastructuur (SBI) en de transformatieopgaven. Deze zullen op termijn moeten leiden tot lagere zorgkosten. Er wordt aanvullend geïnvesteerd in het Sociaal (Lokaal) Team van Lariks, waarbij meer cliënten direct en actief worden begeleid in plaats van met een beschikking worden doorverwezen naar duurdere zorgvormen. De kosten bedragen € 240.000 in 2023 oplopend tot € 640.000 structureel vanaf 2025. De verwachting is dat de benodigde investeringen gecompenseerd worden door een evenredige verlaging van de zorgkosten. De (zekere) kosten en verwachte (nog onzekere) dekking van dit traject zijn opgenomen in de MJR 2023-2026, onderdeel nieuw beleid. Voor de versterking van de lokale SBI zijn in deze begroting aanvullende middelen opgenomen. Daarmee kunnen een aantal projectmatig/incidenteel opgezette voorliggende voorzieningen (zoals de POH-SOH, het geldloket, verankering van wijk- en buurtverenigingen) structureel worden geborgd (Zie onderdeel nieuw beleid nr's (3.1 t/m 3.8).

De ontwikkelingen binnen het brede sociale domein en de veranderingen in het zorglandshap blijven de komende jaren onzeker en zijn onvoldoende stabiel. Het financiële risicoprofiel voor het Sociaal Domein blijft daarmee ongewijzigd hoog.

Nieuw beleid 2023-2026

In onderstaande tabel geven wij inzicht in de uitgaven voor bestaand en nieuw beleid in deze begroting.
Per domein is bij 'Wat mag het kosten?' een overzicht gegeven van de budgetten voor nieuw beleid en CUP 2022-2026.
Een toelichting op de budgetten nieuw beleid geven we in Bijlage A. In Bijlage B is een samenvatting van het CUP opgenomen.

bedragen afgerond op € 1.000

	2023	2024	2025	2026
Uitgaven bestaand beleid	72.906	71.909	70.872	72.188
Uitgaven nieuw beleid				
- CUP incidenteel	776	629	480	382
- Nieuw beleid incidenteel	105			
- CUP structureel	1.427	1.805	1.805	1.805
- Nieuw beleid structureel	320	386	404	384
- Strategische raadsagenda	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
	2.628	2.820	2.689	2.571
Totaal uitgaven begroting excl grondexploitatie	75.534	74.729	73.560	74.758

Reserves en voorzieningen

De reserves en voorzieningen zijn te beschouwen als het fundament voor de Leusdense financiële positie. De stand van de reserves en voorzieningen einde boekjaar 2023 en de prognose in meerjarenperspectief is als volgt:

bedragen afgerond op € 1.000

einde boekjaar	2023	2024	2025	2026
Algemene reserves				
Algemene reserve				
- Basisreserve	8.778	9.495	11.120	9.223
- Toevoeging exploitatie	195	195	195	195
- Flexibel inzetbaar	76	76	76	76
Algemene reserve grondbedrijf	267	653	498	1.427
Bestemmingsreserves				
Middelen met aangewezen bestemming	6.218	6.087	5.990	6.007
Reserve kapitaallasten economisch nut	5.072	4.738	4.405	4.071
Reserve kapitaallasten maatschappelijk nut	16.218	16.276	15.967	16.041
Reserve vervangingsinvesteringen openbare ruimte	95	142	480	418
Reserve toekomstbestendige openbare ruimte	5.960	5.960	5.960	5.960
Reserve Sociaal Domein	698	698	698	698
Reserve bovenwijkse voorzieningen	351	351	351	721
Reserve rente starters- en duurzaamheidsleningen	782	778	775	771
Reserve vernieuwing en uitbreiding onderwijshuisvesting	895	871	847	829
Reserve egalisatie COVID-19	802	802	802	802
Totaal reserves	46.406	47.123	48.164	47.239
Voorzieningen				
Voorziening onderhoud infrastructuur	3.060	1.505	2.995	3.833
Voorziening diverse complexen grondbedrijf	38	38	38	38
Voorziening egalisatie reinigingsrechten	38	33	28	23
Voorziening egalisatie rioolbeheer	1.916	2.055	2.006	1.802
Voorziening Masterplan Princenhof	375	375	375	375
Voorziening arbeidsvoorwaarden gerelateerde verplichtingen	3.183	3.182	3.180	3.179
Totaal voorzieningen	8.609	7.186	8.621	9.250
Totaal reserves en voorzieningen	55.015	54.309	56.786	56.488

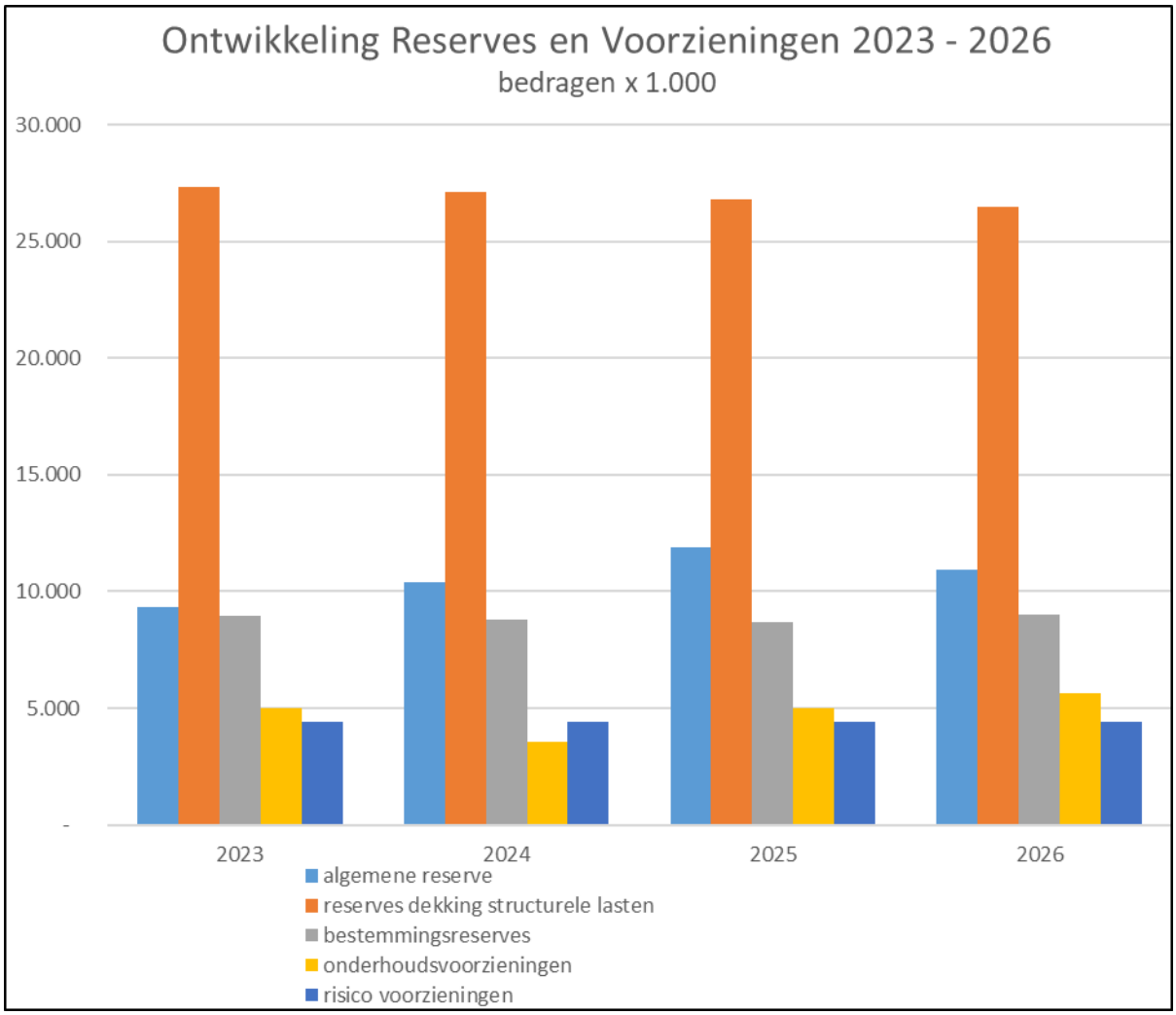

Uit het overzicht blijkt dat de totale vermogenspositie in meerjarenperspectief fluctueert. Onderstaand een toelichting op de voornaamste mutaties:

Reserves

• Algemene reserve basisdeel

De toevoeging is gelijk aan het begrotingsresultaat 2023-2026. De onttrekking in 2023 heeft te maken met de sloopkosten politiebureau.

• Algemene reserve grondbedrijf

De stijging van de reserve ontstaat doordat in de aangegeven jaren een aantal exploitaties wordt afgesloten (o.a. de Plantage en Groot Agteveld). De resultaten hiervan komen in de Algemene Reserve Grondbedrijf. Bij de jaarlijkse herziening wordt bepaald of deze reserve zo instant blijft (afhankelijk van het benodigde weerstandsvermogen in het Grondbedrijf) of dat er geld kan worden afgestort naar de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserves

• Algemene reserve; aangewezen bestemming

Incidentele onttrekking in 2023 voor nieuw beleid CUP 2.1 Energie- en warmtetransitie en CUP 4.1.4 Transformeren kantoren/bedrijven naar woningen voor € 0,25 mln. Structurele onttrekking voor nieuw beleid CUP 3.1 Beleidskader Sociaal Domein en CUP 4.1.1 Woonzorgvisie voor € 0,17 mln.

• Dekking kapitaallasten economisch en maatschappelijk nut

Investeringen met een economisch nut als ook investeringen met een maatschappelijk nut dienen te worden geactiveerd. Gedurende de toekomstige gebruiksduur wordt de investering afgeschreven en de kapitaallasten in de exploitatie opgenomen. De dekking van de kapitaallasten vindt gedeeltelijk plaats door een onttrekking uit een reserve egalisatie kapitaallasten met economisch nut of de reserve egalisatie kapitaallasten met maatschappelijk nut.

Op deze wijze worden de lasten van investeringen met economisch- en een maatschappelijk nut (gedeeltelijk) gedekt uit reserves en kostenneutraal verantwoord in de exploitatie.

• Reserve vervangingsinvesteringen openbare ruimte

Eind 2021 is het beheerplan 'ibor - uitgaven groot onderhoud en vervanging kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2032' vastgesteld, waarin een nieuw bestemmingsreserve "vervangingsinvesteringen openbare ruimte" met een startsaldo van € 1,0 miljoen is ingesteld.

• Reserve toekomstbestendige openbare ruimte

Eind 2021 is het beheerplan 'ibor - uitgaven groot onderhoud en vervanging kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2032' vastgesteld, waarin een nieuw bestemmingsreserve "toekomstbestendige openbare ruimte" met een startsaldo van € 6,0 miljoen is ingesteld.

• Reserve Sociaal Domein

De reserve Sociaal Domein is ingesteld voor het tijdelijk opvangen van fluctuaties die kunnen optreden in de zorgkosten voor WMO en de jeugdzorg. Met name de kosten voor gespecialiseerde jeugdzorg kunnen sterk fluctueren. De huidige omvang van deze reserve valt binnen de door de raad aangegeven bandbreedte (tussen de € 0,6 en € 0,9 mln.).

• Reserve bovenwijkse voorzieningen

De reserve wordt de komende jaren nog beperkt versterkt door bijdragen vanuit de grondexploitaties. De in de reserve resterende middelen worden aangewend voor (gedeeltelijke) dekking van majeure infrastructurele projecten. Prioritering van middelen vindt plaats middels het Mobiliteitsplan dat nog aan de raad ter besluitvorming zal worden voorgelegd.

• Reserve vernieuwing en uitbreiding onderwijshuisvesting

De reserve is ingesteld om vernieuwing en uitbreidingen van schoolgebouwen, op grond van de leerlingenprognoses en de in de verordening onderwijshuisvesting vastgestelde uitgangspunten en normbedragen, uit te kunnen voeren. De onttrekking betreft de dekking van de uit de gepleegde investeringen voortvloeiende kapitaallasten. De dotatie aan deze reserve betreft de vanuit het Rijk ontvangen middelen voor onderwijshuisvesting.

• Reserve egalisatie COVID-19

In 2020 is deze reserve gevormd met als doel het beschikbaar houden van de compensatiebedragen vanuit het Rijk voor een tekort aan compensatie. Hierdoor worden de baten en lasten vanwege Corona geëgaliseerd en is er dekking voor kosten waarvoor geen recht op compensatie is. De reserve heeft een tijdelijk karakter, maar zal in 2023 nog fluctueren als gevolg van aanvullende rijksmiddelen en nadere, nog te verwerken, aanwendingen voor specifieke doelen.

Voorzieningen

• Voorziening onderhoud infrastructuur

Eind 2021 is het beheerplan 'ibor - uitgaven groot onderhoud en vervanging kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2032' vastgesteld, waarin de egalisatievoorziening groot onderhoud in overeenstemming is gebracht met het geactualiseerde beheerplan groot onderhoud 2021 – 2032. Er wordt een saldo van € 4,6 miljoen in de egalisatievoorziening groot onderhoud aangehouden. Tevens wordt een structureel budget van € 50.000 voor kleine verkeerskundige aanpassingen aangehouden.

• Voorziening Masterplan Princenhof

De voorziening is ingesteld als dekking van de kosten om de openbare ruimte een kwaliteitsimpuls te geven zodat deze past bij een woonomgeving. De ontwikkelaars betalen een exploitatiebijdrage aan de gemeente.
Omdat in de overeenkomsten met de ontwikkelaars afspraken zijn vastgelegd over de wijze van besteding en een eventuele terugbetaling kan de gemeente niet vrij over deze gelden beschikken. Conform de van toepassing zijnde voorschriften uit de BBV moeten de exploitatiebijdrages gestort worden in een daarvoor in te stellen voorziening.

Meerjarig Investeringsplan (MIP)

Alle vervangingsinvesteringen worden bijeengebracht op het Meerjarig Investeringsplan (MIP). In bijlage C is een overzicht opgenomen van het complete MIP, waarbij de investeringen per programma zijn weergegeven. In de tabel hierna geven wij u een samenvatting van de geplande investeringen.

bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026
	Investeringslasten				Structurele lasten			
A1. Vervangingsinvesteringen ict, tractie, inventaris	1.001	281	431	713	0	181	216	274
A2. Vervangingsinvesteringen openbare verlichting	0	0	830	0	0	0	0	17
A3. Vervangingsinvesteringen ondergrondse afvalinzameling	32	33	125	104	0	3	7	19
B1. Investeringen verkeer en vervoer	52	0	0	0	0	0	0	0
B2. Onderwijshuisvesting	5.420	0	0	0	0	165	164	163
B3. Vervangingsinvesteringen buitenruimte	1.612	894	363	709	0	55	87	101
C1. Groot onderhoud buitenruimte	2.026	4.302	1.531	2.275	0	0	0	0
C2. Groot onderhoud sportterreinen	607	168	39	46	0	0	0	0
C3. Investeringen GRP	600	247	433	587	0	0	0	0
Totaal	11.351	5.924	3.752	4.434	0	404	473	573

*) e: = investeringen met economisch nut, m = investeringen met maatschappelijk nut, o = onderhoud van kapitaalgoederen

De onderdelen van het MIP lichten wij nader toe:

A.	Investeringen die door middel van activering en afschrijving t.l.v. de exploitatie worden gebracht	A1.	Vervangingsinvesteringen, dit betreft geplande investeringen op basis van de diverse vervangingsplannen.
		A2.	Vervangingsinvesteringen Openbare Verlichting, geplande investeringen conform het beleidsplan openbare verlichting
		A3.	Vervangingsinvesteringen ondergrondse afvalinzameling, dekking vanuit de afvalstoffenheffing.
B.	Investeringen die t.l.v. reserves worden gebracht	B1.	Investeringen uitvoeringsplan verkeer en vervoer (maatschappelijk nut), dekking uit reserve infrastructuur/ bovenwijkse voorzieningen. De genoemde bedragen zijn gebaseerd op door de raad vastgestelde uitgavenprioritering binnen de reserve bovenwijkse voorzieningen.
		B2.	Onderwijshuisvesting, investeringen wordt hoofdzakelijk vanuit reserve onderwijshuisvesting bekostigd.
		B3.	Vervangingsinvesteringen buitenruimte op basis van door de raad vastgestelde onderhoudsactualisatie december 2021.
C.	Uitgaven die t.l.v. voorzieningen worden gebracht	C1.	Uitgaven IBOR, gebaseerd op meerjarige onderhoudsplannen voor wegen, water, groen en gebouwen dekking uit voorzieningen onderhoud infrastructuur op basis van inspecties worden de definitieve onderhoudsmaatregelen in jaarplannen verwerkt. Dekking uit de diverse onderhoudsvoorzieningen.
		C2.	Investeringen onderhoudsplan sportterreinen, dekking uit voorziening onderhoud sportterreinen.
		C3.	Investeringen Gemeentelijk Rioleringsplan, dekking uit egalisatievoorziening rioolbeheer.

Budgetautorisatie

Ter vereenvoudiging van de besluitvorming zijn de vervangingsinvesteringen van rubriek A voor de jaarschijf 2023 functioneel in de primitieve begroting geraamd. Ditzelfde geldt voor de investeringen uit rubriek C. Hierbij wordt aangetekend dat het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) eens in de vijf jaar aan de raad ter vaststelling wordt voorgelegd. In het raadsvoorstel wordt inzicht gegeven in de ophanden zijnde investeringen in de komende planperiode. Voor investeringen uit de categorie B1 en B2 worden u afzonderlijke besluiten ter vaststelling voorgelegd. Een specificatie van de voor 2023 geraamde investeringen is opgenomen in bijlage C.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Op grond van het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) is een gemeente verplicht om afzonderlijk in te gaan op de zogenoemde 'jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume'. Bij deze verplichtingen is het doorslaggevend of het verloop van de uitgaven gedurende een aantal begrotingsjaren - in de regel betreft dit de begrotingsperiode van vier jaar - gelijkmatig dan wel ongelijkmatig is. Bij een gelijkmatig verloop zoals bijvoorbeeld lonen, premies en vakantiegeld moeten de uitgaven in de begroting worden geraamd. Is er sprake van een sterke omvangwisseling in het uitgavenpatroon dan moeten de uitgaven ten laste van een voorziening worden gebracht. De kosten voor voormalig personeel, verlofsaldo's en wethouderpensioenen worden gedekt uit voorzieningen omdat hier sprake is van een ongelijk volume. De hoogte van de voorzieningen (per 1 januari 2023 € 3.184.179) dient te zijn afgestemd op de achterliggende verplichtingen. Jaarlijks vindt er daarom een doorrekening plaats. Deze heeft laatstelijk plaatsgevonden bij het opstellen van de Jaarrekening 2021.

Meerjarenbalans 2021-2026

Het BBV schrijft voor dat in de begroting een geprognosticeerde balans moet worden opgenomen. Met deze meerjarenbalans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer de investeringen, reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. Hieronder is de meerjarenbalans 2021-2026 opgenomen. We benadrukken dat het voor de aangegeven begrotingsjaren een prognose is. In de balans zijn de belangrijkste ontwikkelingen verwerkt zoals we die op dit moment kennen. Door toekomstige besluitvorming en (financiële) dynamiek die er nu eenmaal altijd is bij gemeenten zullen de hieronder vermelde cijfers in werkelijkheid gaan afwijken. Dit maakt dat de meerjarenbalans een behoorlijke mate van onzekerheid in zich heeft.

bedragen x € 1.000	werkelijk	Begroot				
einde boekjaar	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Activa						
Immateriële vaste activa	306	280	260	240	230	210
Materiële vaste activa	65.632	69.281	72.930	72.667	70.504	68.504
Financiële vaste activa	2.469	1.861	2.133	2.044	2.010	1.976
Voorraden	1.080	2.620	536	1.100	3	3
Uitzettingen liquide middelen	19.918	20.250	19.150	18.050	17.050	16.050
Liquide middelen	373	50	50	50	50	50
Overlopende activa	1.789	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
	91.567	96.342	97.059	96.151	91.847	88.793
Passiva						
Reserves (eigen vermogen)	48.398	47.450	46.775	47.492	48.533	47.546
Voorzieningen	10.836	9.120	8.609	7.186	8.621	9.250
Langlopende schulden	23.418	22.188	21.137	20.086	19.035	17.984
Netto vlottende schulden	3.721	3.700	3.700	3.700	3.700	3.700
Overlopende passiva	5.194	13.884	16.838	17.687	11.957	10.314
	91.567	96.342	97.059	96.151	91.847	88.793

EMU-saldo

Het BBV schrijft voor dat gemeenten in de begroting een meerjarige berekening van het EMU-saldo opnemen.
Het EMU-saldo geldt binnen de Europese Unie als een indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te bepalen. De overheden mogen een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). In dit tekort van 3% hebben, naast de rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. Het aandeel voor de gezamenlijke gemeenten is tot en met 2023 genormeerd op 0,27%. Om aan afzonderlijke gemeenten een beeld te geven wat dit voor hen betekent publiceert het Ministerie van BZK jaarlijks een lijst met individuele referentiewaarden. Voor Leusden is in 2022 een referentiewaarde van € 2,5 miljoen vermeld. Dit bedrag is geen norm, maar geeft een indicatie voor het aandeel in de gezamenlijke tekortnorm.
Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar van ontvangsten en uitgaven op basis van transacties binnen een begrotingsjaar. Het ene jaar kan het EMU-saldo van de gemeente daardoor een tekort vertonen en het andere jaar een overschot. Dit komt door schommelingen in de hoogte van de investeringen en het aan- en verkopen van bouwgronden.

Uit de tabel blijkt dat het EMU-saldo van Leusden in 2023 de referentiewaarde overschrijdt, en vanaf 2024 beneden de referentiewaarde blijft.

bedragen afgerond op € 1.000

	2022	2023	2024	2025	2026
1. (+) Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.044	-715	717	1.041	-926
2. (-) Mutatie (im)materiële vaste activa	4.715	4.715	-352	-2.197	-2.033
3. (+) Mutatie voorzieningen	-1.716	-512	-1.422	1.435	628
4. (-) Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.540	-2.084	564	-1.097	0
5. (-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-9.015	-3.858	-918	5.771	1.736
Referentiewaarde gem. Leusden 2022	-2.537	-2.537	-2.537	-2.537	-2.537
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde			1.619	8.308	4.273
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde	-6.478	-1.321			

Overzicht baten en lasten

bedragen afgerond op € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJR 2024	MJR 2025	MJR 2026
Domein Bestuur						
Lasten	-5.478	-5.434	-5.643	-5.826	-5.832	-5.824
Baten	731	338	308	581	574	574
Saldo	-4.746	-5.096	-5.335	-5.244	-5.258	-5.250
Domein Leefomgeving						
Lasten	-17.452	-17.614	-18.879	-18.648	-18.787	-18.881
Baten	16.595	9.774	8.778	8.672	8.598	8.598
Saldo	-857	-7.841	-10.101	-9.975	-10.190	-10.283
Domein Samenleving						
Lasten	-30.665	-31.194	-31.959	-32.063	-31.985	-32.012
Baten	6.679	5.633	5.448	5.339	5.339	5.339
Saldo	-23.986	-25.561	-26.511	-26.724	-26.646	-26.673
Domein Ruimte						
Lasten	-4.795	-5.525	-4.874	-5.002	-4.409	-4.530
Baten	3.388	2.647	2.399	2.921	1.670	3.219
Saldo	-1.407	-2.878	-2.475	-2.081	-2.739	-1.310
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						
Lasten	-1.092	-888	-2.613	-2.695	-2.600	-1.827
Baten	49.438	49.814	55.036	56.129	57.097	53.114
Saldo	48.347	48.926	52.424	53.434	54.497	51.287
Overhead						
Lasten	-8.600	-8.875	-8.943	-8.922	-8.931	-8.956
Baten	756	342	319	319	319	319
Saldo	-7.844	-8.533	-8.624	-8.603	-8.612	-8.637
Onvoorzien						
Lasten	0	-61	-63	-63	-64	-64
Saldo van baten en lasten	9.507	-1.044	-685	744	989	-931
Toevoeging aan reserves						
Domein Bestuur	0	0	0	0	0	0
Domein Leefomgeving	-11.753	-3.413	-2.980	-2.311	-1.788	-1.788
Domein Samenleving	-167	-63	-103	-103	-103	-116
Domein Ruimte	-1.055	-666	-721	-627	0	-1.821
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-7.933	-1.526	0	0	0	0
Overhead	0	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen	-20.908	-5.667	-3.804	-3.041	-1.891	-3.725
Onttrekking aan reserves						
Domein Bestuur	321	131	44	44	44	44
Domein Leefomgeving	5.374	3.578	3.851	2.563	2.082	2.098
Domein Samenleving	1.408	767	278	172	172	64
Domein Ruimte	576	1.265	660	263	178	547
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzie	6.426	1.975	0	0	0	0
Overhead	317	387	135	0	0	0
Totaal onttrekkingen	14.422	8.103	4.968	3.041	2.475	2.753
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen	-6.486	2.436	1.164	0	584	-972
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	3.021	1.392	479	744	1.573	-1.903

Toelichting verschillen lasten en baten

Domein Bestuur

Binnen het Domein Bestuur neemt het (negatieve) saldo 2023 ten opzichte van 2022 toe met circa € 0,24 mln.
De toename wordt met name veroorzaakt door:

- € 0,08 mln. hogere lasten vanwege stijging van de gemeentelijke bijdrage aan de VRU;
- € 0,05 mln. vanwege hogere lasten gas en elektra in verband met stijgende prijzen;
- € 0,25 mln. hogere salarislasten als gevolg van uitbreiding van aantal fte's uit de verschillende CUP onderdelen binnen dit domein;
- € 0,17 mln. lagere lasten doordat er geen inhuurkosten als gevolg van langdurig ziekteverzuim zijn begroot in 2023 (was incidenteel 2022).

Domein Leefomgeving

Binnen het Domein Leefomgeving nemen de lasten met € 1,2 mln. toe ten opzichte van het begrotingsjaar 2022. De belangrijkste oorzaken daarvoor zijn:

- € 0,52 mln. hogere lasten salarissen;
- € 0,23 mln. lagere lasten ingeleend personeel;
- € 0,12 mln. lagere lasten sloopkosten, waarbij politiebureau toeneemt met € 0,1 mln. en schoolgebouwen afneemt met € 0,22 mln.;
- € 0,28 mln. hogere lasten gas, water en elektra;
- € 0,15 mln. hogere lasten onderzoek toekomst De Korf;
- € 0,34 mln. hogere lasten storting in egalisatie voorziening wegbeheer, gebouwenbeheer, sportterreinen, groenbeheer en rioolbeheer;
- € 0,21 mln. lagere lasten groenonderhoud onderhoud bomen;
- € 0,09 mln. lagere lasten onderhoud wegen;
- € 0,14 mln. hogere lasten groenonderhoud;
- € 0,08 mln. lagere lasten waterbeheer;
- € 0,08 mln. hogere lasten gemalen en pompen (exclusief GWE);
- € 0,05 mln. lagere lasten tijdelijke huisvesting schoolgebouwen;
- € 0,06 mln. hogere lasten inzamelen en verwerken afvalstromen AVU;
- € 0,11 mln. hogere lasten milieu programma energie;
- € 0,08 mln. hogere lasten milieu beheer;

Binnen het Domein Leefomgeving nemen de baten met € 1,01 mln. af ten opzichte van het begrotingsjaar 2022. De belangrijkste oorzaken daarvoor zijn:

- € 1,01 mln. lagere baten grondinkomsten;
- € 0,14 mln. hogere baten rioolheffing;
- € 0,03 mln. hogere baten huurinkomsten, waarbij verhuur Fila Tekna zorgt voor een afname van € 0,04 mln. en verhuur (sport)accommodatie zorgt voor een toename van € 0,07 mln;
- € 0,25 mln. lagere baten milieu programma energie;
- € 0,08 mln. lagere baten afvalstoffenheffing;
- € 0,07 mln. hogere baten verwerken afvalstroom papier;
- € 0,05 mln. hogere baten bodembescherming / sanering;
- € 0,04 mln. hogere baten gemalen en pompen.

Domein Samenleving

Binnen het domein Samenleving neemt het (negatieve) saldo 2023 ten opzichte van 2022 toe met € 0,98 mln. Deze toename wordt met name veroorzaakt door een toename van de lasten met € 0,80 mln. die bestaat uit:

- € 0,3 mln. hoger subsidie aan Stichting Lariks. Dit betreft een indexering van het subsidie met 3% (95K) en de 1e jaarschijf van de Businesscase project minder beschikken meer begeleiden waarvoor de formatie van Lariks is uitgebreid (€ 240.000);
- € 0,73 mln. hoger geraamde zorgbudgetten voor de WMO en Jeugdtaken. De zorgbudgetten 2022 zijn voor 2023 met 6% opgehoogd ten laste van de stelpost loon- en prijsstijgingen;

- € 0,24 mln. lagere lasten als gevolg een voor 2023 opgenomen taakstelling op het zorgbudget om de extra formatielasten van Lariks voor uitvoering van de Businesscase meer begeleiden minder beschikken te kunnen dekken;
- € 0,18 mln. lagere lasten Inburgering vanwege het nog niet functioneel in de begroting verwerken van de nog door het Rijk af te geven beschikking voor de Nieuwe wet Inburgering (gaat via de Najaarsnota);
- € 0,01 mln. hogere lasten als gevolg van andere in de Sociaal Domein begroting doorgevoerde indexeringen (€ 50.000 voor leerlingenvervoer en € 50.000 voor gesubsidieerde instellingen);
- € 0,1 mln. hogere lasten als gevolg van het verwerken van de nieuw beleid projecten 3.3 wijk- en buurtverenigingen (€ 40.000) en 3.1 praktijkondersteuning huisartsen (€ 65.000).

De afname van de baten met 0,18 mln. wordt veroorzaakt door het nog niet verwerken van de te verwachten rijksbijdrage voor de nieuwe wet Inburgering.

Domein Ruimte

Binnen het Domein Ruimte nemen de lasten met € 0,7 mln. af ten opzichte van het begrotingsjaar 2022. De belangrijkste oorzaken daarvoor zijn:

- € 0,2 mln. hogere lasten door mutaties in grondexploitaties. Deze worden echter budgettair neutraal in de begroting geraamd;
- € 0,3 mln. lagere lasten vanwege incidenteel geraamd budget in 2022 voor de implementatie van de Omgevingswet;
- € 0,1 mln. lagere lasten vanwege incidenteel geraamd budget in 2022 voor gemeentelijke (plan)kosten voortkomend en gedekt uit anterieure overeenkomsten;
- € 0,4 mln. lagere lasten vanwege incidenteel geraamd budget in 2022 voor Masterplan Princenhof;
- € 0,09 mln. lagere lasten vanwege incidenteel geraamd budget in 2022 voor CUP project doorontwikkeling winkelgebied;
- € 0,08 mln. lagere lasten vanwege incidenteel geraamd budget in 2022 voor bijdrage koopwoningen Maanwijk

Binnen het Domein Ruimte nemen de baten met € 0,2 mln. af ten opzichte van het begrotingsjaar 2022 af. De belangrijkste oorzaken daarvoor zijn:

- € 0,3 mln. hogere baten (grond-) exploitatie projecten. Deze worden echter budgettair neutraal in de begroting geraamd;
- € 0,68 mln. lagere baten vanwege incidenteel geraamd budget in 2022 voor Masterplan Princenhof;
- € 0,1 mln. hogere geraamde opbrengst uit anterieure overeenkomsten.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Binnen het Onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien nemen de lasten in 2023 met 1,7 mln. toe ten opzichte van 2022.
Voornaamste oorzaak van deze stijging is de hogere stelpost begrotingsruimte met 1,2 mln., met name als gevolg van de extra middelen voor loon- en prijsstijgingen op basis van de Meicirculaire van het Gemeentefonds. Daarnaast stijgen de uitgaven ten opzichte van 2022 met 0,4 mln. als gevolg van een verhoging van de stelpost taakmutaties Gemeentefonds. Voor de belastingen ontstaat een nadeel van 0,2 mln. ten opzichte van 2022 als gevolg van verwachte aanslag vennootschapsbelasting en het opnemen van een post kwijtschelding belastingen die voorheen op het domein Samenleving stond. Tot slot ontstaat een voordeel van 0,1 mln. als gevolg van de vrijval van een nog openstaande stelpost voor oude taakstellingen. Voor een verdere specificatie van- en inhoudelijke toelichting op de bedragen verwijzen wij u naar het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

De baten op dit onderdeel stijgen in 2023 ten opzichte van 2022 met € 5,22 mln.
Voornaamste oorzaak voor deze toename is de hogere Algemene Uitkering met 4,5 mln. Bij de voorjaarsnota was de stand voor de jaarschijf 2022 van de Algemene Uitkering 41,1 mln. Op basis van de meicirculaire stijgt deze in 2023 naar € 45,6 mln. Daarnaast stijgende de belastingopbrengsten Onroerendezaakbelasting (OZB) ten opzichte van de stand voorjaarsnota met 0,7 mln.

Overhead

Binnen de overhead neemt het (negatieve) saldo 2023 ten opzichte van 2022 toe met € 0,09 mln. De belangrijkste oorzaak daarvoor is de toename van de salarislasten als gevolg van de uitbreiding van het aantal fte's uit het CUP onderdeel Basis op orde.

Overzicht incidentele baten en lasten – structureel evenwicht

Volgens artikel 19 en 23 van het BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan beoordeeld worden of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting, ofwel een begroting structureel in evenwicht is. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat de structurele lasten worden gedekt met structurele baten.
Wij dekken de incidentele lasten in deze meerjarenbegroting grotendeels uit structurele baten en een klein deel uit incidentele baten. Hierdoor laat de tabel een positiever resultaat zien dat het begrotingsresultaat. Dit is een gunstige uitkomst.

In onderstaande tabel is het saldo van incidentele baten en lasten per programma en het structureel begrotingsevenwicht opgenomen.

bedragen afgerond op € 1.000

Programma / Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Leefomgeving	368	524	480	382
Samenleving	0	0	0	0
Ruimte	293	181	76	76
Overhead	85	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	63	0	0	0
Saldo van incidentele baten, lasten en reservemutaties in de begroting	**809**	**705**	**556**	**458**
Begrotingsresultaat	479	744	1.573	-1.903
Structureel begrotingsevenwicht	**1.288**	**1.449**	**2.129**	**-1.445**

Voor het bepalen van de incidentele baten en lasten is de “notitie structurele en incidentele baten en lasten commissie BBV” (augustus 2018), de handreiking van de provincies (september 2021) en de notitie “Incidentele baten en lasten gemeente Leusden” (mrt 2022) als uitgangspunt genomen. Hierin zijn de volgende standpunten opgenomen.

- Definitie structureel: baten en lasten bij periodiek terugkerende, blijvende taken.
- Definitie incidenteel: baten en lasten die eenmalig voorkomen met een duidelijke, concrete en onvoorwaardelijke einddatum. De mogelijkheid dat in de toekomst anders besloten kan worden, wordt niet als duidelijk en als onvoorwaardelijk gezien.
- Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid blijven naar hun aard structureel.
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere toevoegen/onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten).

Hierna volgt een toelichting van incidentele baten en lasten per programma.

bedragen afgerond op € 1.000

Programma / Omschrijving	B/L	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Leefomgeving						
Energie- en warmtetransitie (CUP 2.1)	L	187	172	182	162	Externe kosten warmte- energietransitie met een projectmatig karakter.
Dekking reserve met aangewezen bestemming	B	-228				Gedeeltelijke dekking van structurele latsten.
Duurzaamheidsagenda (CUP 2.2)	L	30				Betreft een vervolg op Duurzaam Doen Leusden (voorheen Duurzaamheidsagenda).
Lokaal hitteplan (CUP 2.2)	L	80	0	0	0	Klimaatadaptatieplan t.b.v. de gevolgen van klimaatverandering.
Dekking 50% rioolheffing	B	-40	0	0	0	Middels een beperkte verhoging van de rioolheffing.
Dekking 50% reserve toekomst bestendige OR	B	-40	0	0	0	
Beleid maatschappelijk vastgoed (CUP 2.3)	L	31	25	21		Basis voor maatschappelijke vastgoedprojecten.
Beleid sport (CUP 2.4)	L	33	26			Basis voor o.a. maatschappelijke vastgoedprojecten.
Onderzoek toekomst de Korf (CUP 2.5)	L	152	150	125	125	Onderzoek naar toekomst locatie De Korf.
Beleid cultuur (CUP 2.5)	L	33	26			Basis voor o.a. maatschappelijke vastgoedprojecten.
Visie Burgm. Buiningpark (CUP 2.6)	L		30	57	5	Basis keuzes in het gebied voor de korte en middellange termijn.
Onderzoek toekomst Octopus (CUP 2.7)	L		15	15	10	Exploitatie en onderhoud versus nieuwbouw en energiegebruik.
Actualisatie Onderwijshuisvesting (Nw Bld 3.10)	L	50	0	0	0	Periodieke actualisatie Scholen Integraal Huisvesting Plan (SIHP) te actualiseren.
Dekking reserve onderwijshuisvesting	B	-50				
Milieubeleid (Nw Bld 2.1)	L	25				Milieubeleid i.h.k.v. Omgevingswet.
Onderzoek exploitatie begraafplaats (Nw Bld 2.6)	L	25	0	0	0	Onderzoek naar exploitatie en beheer begraafplaats Oud Leusden (nieuw beleid 2.9).
Sloop politiebureau	L	100	0	0	0	Sloop van het huidige politiebureau ten behoeve van herontwikkeling van deze locatie.
Dekking uit de algemene bedrijfsreserve	B	-100				
Proeftuin Eurowoningen	L	537	503	428	429	Projectuitgaven Eurowoningen in het Programma Aardgasvrije Wijken.
Proeftuin Eurowoningen	B	-537	-503	-428	-429	Rijksbijdrage vanuit het Programma Aardgasvrije Wijken.
O&O beleidsadviseur OR en sporthalbeheerder	L	32				Raadsbesluit organisatie ontwikkeling maart 2020.
Dekking reserve toevoeging exploitatie	B	-32				Dekking project organisatie ontwikkeling maart 2020.
Bouwagenda	L	117	33			Project om leerervaring op te doen met ondersteunen en ontzorgen van woningeigenaren bij verduurzaming woning.
Bouwagenda en ontzorgingsexperiment	B	-117	-33			Ontvangen subsidie voor project Bouwagenda.
Adviseur warmteplannen vanuit Bouwagenda	L	80				Projectleider gemeentelijke inzet voor wijkgerichte aanpak i.r.t. de Bouwagenda.
dekking reserve met aangewezen bestemming	B	-80				Ontvangen subsidie voor project Bouwagenda.
Storting in reserve met aangewezen bestemming	L	64	64	64	64	Terugverdieninvesteringen Atlas-Atria; huurinkomsten -/- OZB-lasten
Storting in reserve met aangewezen bestemming	L	16	16	16	16	Reserveren t.b.v. sluitingen zwembad
Subtotaal Leefomgeving		**368**	**524**	**480**	**382**	

bedragen afgerond op € 1.000

Programma / Omschrijving	B/L	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Samenleving						
Beleidskader sociaal domein (CUP 3.3)	L	150	150	150	35	Het nieuwe beleidskader wordt vanaf 2023 de basis van onze inzet binnen het Sociaal Domein.
Aangewezen bestemming jeugdmiddelen 2021	B	-150	-150	-150	-35	Dekking lasten beleidskader Sociaal Domein.
Nationaal programma onderwijs	L	89	0	0	0	Onderwijsachterstanden en begeleiding.
Dekking SPUK Nationaal programma onderwijs	B	-89	0	0	0	SPUK bijdrage voor onderwijsachterstanden.
Bijdrage zendmachtiging	L	7	7	7	7	Incidentele investeringsbijdrage aan pilotproject Nieuwsplein33 bij afgifte zendmachtiging 2022-2026
dekking reserve aangewezen bestemming	B	-7	-7	-7	-7	Dekking investeringsbijdrage aan pilotproject Nieuwsplein33 bij zendmachtiging 2022-2027
Poortwachter dyslexie nb 3.6 (2022)	L	10				Voorzetting pilot poortwachter dyslexie in 2023. Vanaf 2024 structureel begroot.
dekking reserve aangewezen bestemming	B	-10				Dekking Poortwachter dislexie vanuit de gereserveerde CUP middelen Sociaal Domein.
Voorziening ouderen SBI (Nw Bld 2022)	L	20				Omstelkosten nieuwe aanpak Algemene Voorziening Ouderen.
Dekking reserve aangewezen bestemming	B	-20				Dekking omstelkosten nieuwe aanpak Algemene Voorziening Ouderen.
Lokale initiatieven (2022 CUP 3.6b)	L	35				Het versterken van het signaleren van financiële problematiek door inwoners/organisaties.
Dekking reserve sociaal domein	B	-35				Dekking signaleren van financiële problematiek.
Pilot Wijkkamers	L	5				Projectsubsidie buurtkamer Alandsbeek t.b.v. ondersteuning kwetsbare inwoners.
dekking reserve corona	B	-5				Dekking projectsubsidie buurtkamer
Subtaal Samenleving		**0**	**0**	**0**	**0**	
Ruimte						
Actualisatie bomenbeleid (CUP 2.2)	L	37				Beleid in de groene ruimte wordt aangepast aan de huidige situatie.
Woonzorgvisie (CUP 4.1)	L	20	20	20	20	Woononderzoek om de woonbehoefte van de senioren inzichtelijk te krijgen.
Dekking woonzorgvisie reserve Volkshuisvesting	B	-20	-20	-20	-20	Dekking woononderzoek.
Wooninnovatie (CUP 4.1)	L	50	50			Bijdrage aan faciliteren van diversiteit en bijzondere woonvormen voor jongvolwassenen.
Optoppen en splitsen bestaande woningen (CUP 4.1)	L	75	55			Ontwikkelen van beleid voor het optoppen en/of splitsen van woningen.
Transformeren kantoren/bedrijven (CUP 4.1)	L	105	80	80	80	Actieve rol voor de gemeente bij de transformatie van kantoren en bedrijven naar woningen.
Dekking Transformeren reserve Volkshuisvesting	B	-25				Dekking voor de transformatie van kantoren en bedrijven naar woningen.
Visie zoekgebieden WVG (CUP 4.1.5)	L	20				Opstellen visie t.b.v. gebieden waar op de Wet voorkeursrecht gemeenten is gevestigd.
Dekking visie WVG via uitvoeringskosten OMW	L	-20				Dekking visie gebieden met Wet voorkeursrecht gemeenten.
Herziening landschapsontwikkelingsplan (Nw Bld 4.1)	L	15				Evaluatie van het Landschapsontwikkelingsplan en opstellen van een nieuw plan.
Intensivering ruimte bedrijventerreinen (Nw Bld 4.2)	L	25				Onderzoek naar ruimtegebruik op bedrijventerreinen.
Werkbudget ondernemersloket (Nw Bld 4.3)	L	15				Verkenning mogelijkheden voor inrichting van een ondernemersloket.
Dekking reserve starters- en duurzaamheidsleningen	B	-4	-4	-4	-4	Structurele beheerlasten starters- en duurzaamheidsleningen.
Subtotaal Ruimte		**293**	**181**	**76**	**76**	

bedragen afgerond op € 1.000

Programma / Omschrijving	B/L	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Overhead						
Visie Dienstverlening (CUP 1.2)	L	40				Visie op toekomstbestendig maken van de gemeentelijke dienstverlening.
I-visie (CUP 1.2)	L	29				Visie op de doorontwikkeling van de gemeentelijke informatievoorziening.
Organisatie ontwikkeling strategisch adviseur.	L	71				Bij het project organisatieontwikkeling is voor 3 jaar een strategische adviseur aangesteld.
Dekking reserve toevoeging exploitatie.	B	-71				Dekking voor het project organisatieontwikkeling (maart 2020)
Organisatie ontwikkeling, tijdelijk extra teammanagers	L	151	0	0	0	Bij het project organisatieontwikkeling zijn voor 3 jaar extra teammanagers aangesteld.
Dekking reserve toevoeging exploitatie	B	-135				Dekking voor het project organisatieontwikkeling (maart 2020)
Subtotaal overhead		**85**	**0**	**0**	**0**	
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						
Minder dividendopbrengsten Vitens	B	63	0	0	0	Voor 2023 wordt verwacht dat Vitens geen dividendopbrengst zal uitkeren.
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen		**63**	**0**	**0**	**0**	
Saldo van incidentele baten, lasten en reservemutaties in de begroting		**809**	**705**	**556**	**458**	
Begrotingsresultaat		479	744	1.573	-1.903	
Structureel begrotingsevenwicht		**1.288**	**1.449**	**2.129**	**-1.445**	

Grondslag van de begrotingsramingen

		2023	2024	2025	2026
	Loon- en prijspeil:				
-	loon- en prijsstijgingen	3%			
-	loonpeil salarissen	1-4-2022			
-	gesubsidieerde instellingen	3%			
	Rentepercentages:				
-	rendement beleggingen	0,5%	1%	1%	1%
	Woningbouw en inwoners:				
-	woningen per 1 januari	13.707	13.849	13.849	14.160
-	inwoners per 1 januari	31.349	31.466	31.960	31.866
	Algemene uitkering:				
-	circulaire	mei 2022	mei 2022	mei 2022	mei 2022
-	uitkeringsfactor	1,285	1,326	1,358	1,256
	Belastingen en rechten:				
-	inflatiecorrectie op alle tarieven exclusief afvalstoffenheffing	3%			

P&C-cyclus kaart

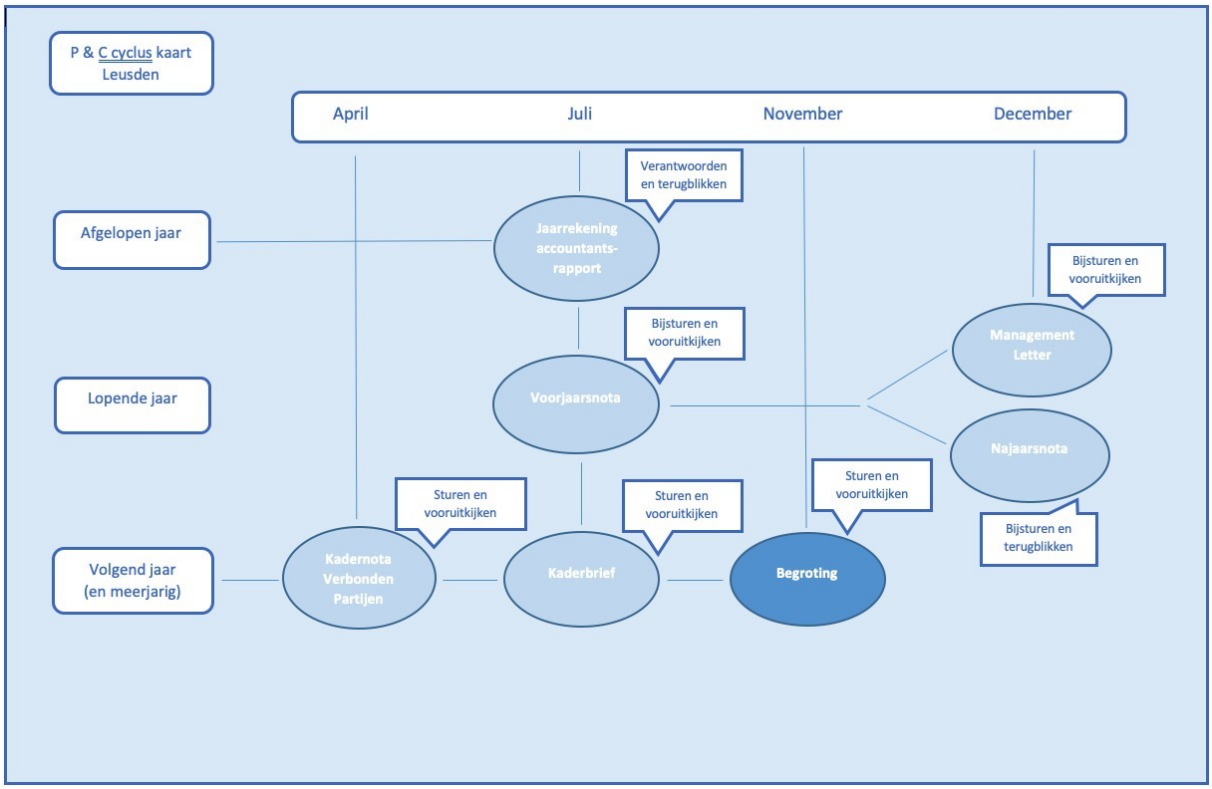

BIJLAGEN

Bijlage A Nieuw beleid

(bedragen x € 1.000)

		Categorie*)	Incidenteel	Structureel			
				2023	**2024**	**2025**	**2026**
1. Domein Bestuur							
1.1	Software applicatie vergunningen APV, evenementen, D&H	5	-	13,7	13,7	13,7	13,7
2. Domein Leefomgeving							
2.1	Milieubeleid	3	25,0	x	-	-	-
2.2	Aanschaf elektrische auto t.b.v. buitendienst en milieustraat	5	-	5,0	5,0	5,0	5,0
	dekking: deels via verhogen afvalstoffenheffing			*-2,5*	*-2,5*	*-2,5*	*-2,5*
2.3	Aanschaf rollpacker	5	-	2,6	2,6	2,6	2,6
	dekking: verhogen afvalstoffenheffing			*-2,6*	*-2,6*	*-2,6*	*-2,6*
2.4	Zwerfafvalbudget 2023	5	30,0	x	-	-	-
	dekking: egalisatiereserve afvalstoffenheffing		*-30,0*				
2.5	Bijdrage regionale aanpak digitaliseringsopgave mobiliteit	5	-	5,0	5,0	5,0	5,0
2.6	Onderzoek exploitatie en beheer begraafplaats Oud Leusden	5	25,0	x	-	-	-
2.7	Reinigen natuursteen Hamershof	5	-	35,0	35,0	35,0	35,0
2.8	Vastgoed applicatie	5	-	6,5	6,5	6,5	6,5
3. Domein Samenleving							
3.1	Continueren praktijkondersteuning huisartsen	2	-	65,0	65,0	65,0	65,0
3.2	Subsidie De Bron	2	-	26,0	26,0	26,0	26,0
3.3	Wijk- en buurtverenigingen	2	-	40,0	40,0	40,0	40,0

		Categorie*)	Incidenteel	Structureel			
				2023	**2024**	**2025**	**2026**
3.4	Poortwachter dyslexie	2	-	-	10,0	10,0	10,0
3.5	Geldloket	2	-	25,0	25,0	25,0	25,0
3.6	Uitvoering Wet gemeentelijke schuldhulpverlening	2	-	25,0	25,0	25,0	25,0
3.7	Coördinatie buurtbemiddeling Welzin	2	-	-	-	18,0	18,0
3.8	Actualisatie subsidie zwemvereniging De Haaien	2	-	5,0	5,0	5,0	5,0
3.9	Get stronger	5	-	12,0	12,0	12,0	12,0
	dekking: begrotingsruimte			*-12,0*	*-12,0*	*-12,0*	*-12,0*
3.10	Herijking Integraal Huisvestingsplan	5	50,0	x	-	-	-
	dekking: reserve onderwijshuisvesting		*-50,0*				
3.11	Minder beschikken, meer zelf begeleiden	5	-	240,0	480,0	640,0	640,0
	dekking: conform business case			*-240,0*	*-480,0*	*-640,0*	*-640,0*
3.12	Algemene voorziening ouderen	5	-	16,3	31,0	20,0	-
3.13	Herfinanciering bibliotheekwerk	5	-	12,0	24,0	35,0	35,0
3.14	Werkbudget nieuw beleidskader Sociaal Domein	5	-	-	28,5	28,5	28,5
3.15	Sport- en Beweegakkoord	5	-	20,0	20,0	20,0	20,0
	dekking: Rijksmiddelen beweegakkoord 203-2026			*-20,0*	*-20,0*	*-20,0*	*-20,0*
3.16	Swim experience	5	-	20,0	20,0	20,0	20,0
3.17	Actualisatie bijdrage buurtsportcoaches	5	-	23,4	23,4	23,4	23,4
4. Domein Ruimte							
4.1	Herziening Landschapsontwikkelingsplan	5	15,0	x	-	-	-
4.2	Intensivering ruimtegebruik op bedrijventerreinen	5	25,0	x	-	-	-

	Categorie*)	Incidenteel	Structureel			
			2023	**2024**	**2025**	**2026**
4.3 Werkbudget Ondernemersloket	5	15,0	x	-	-	-
Totaal		**105**	**320,4**	**385,6**	**403,6**	**383,6**

*) Categorie:
1. Basis op orde, onvermijdelijk
2. Op niveau houden bestaand beleid
3. Wettelijke plicht, keuze qua intensiteit
4. Beleidswens op basis van het Coalitieakkoord / CUP 2022-2026
5. Overige beleidswens

Toelichting beleidswensen

1.1 Software applicatie vergunningen APV, evenementen, D&H
De gemeente Leusden heeft te maken met een jaarlijkse toename van het aantal vergunningaanvragen voor evenementen, APV en D&H. Om deze toename administratief beter te kunnen verwerken, de vergunningverleningsprocessen efficiënter en doelmatiger te kunnen laten verlopen en de kwaliteit van dienstverlening richting evenementen organisatoren, horeca exploitanten, aanvragers en ketenpartners te vergroten is het noodzakelijk gebruik te gaan maken van een vernieuwd software applicatie; RX Launch. De keuze voor deze module is, naast voorgenoemde inhoudelijke argumenten, gemaakt omdat deze module na implementatie van RX-Mission (vernieuwd zaaksysteem) hierop aansluit. Hierdoor heeft het technische en kwalitatieve voordelen ten opzichte van andere vergelijkbare modules van andere leveranciers.
De aanschaf c.q. investering bedraagt € 16.000, afschrijving in 5 jaar, kapitaallasten € 3.200. De licentiekosten bedragen structureel € 10.500.

2.1 Milieubeleid
Om te kunnen werken onder de Omgevingswet verwachten we dat er voor specifieke milieucomponenten, zoals geur, bodem en omgevingsveiligheid, beleid opgesteld moet gaan worden. Hiervoor zijn aanvullende middelen nodig van incidenteel € 25.000.

2.2 Aanschaf elektrische auto t.b.v. buitendienst en milieustraatSinds augustus 2021 is de afvalcoach in dienst bij team buitendienst en milieustraat. Omdat hij ook gedumpt afval of containers mee moet kunnen nemen heeft hij vervoer nodig. Per februari 2022 is de stratenmaker in dienst gekomen bij team buitendienst en milieustraat. Vervoer van materiaal hoort bij zijn werkzaamheden. De afvalcoach en de stratenmaker kunnen samen 1 auto delen. Hiervoor is € 35.000 nodig, afschrijving in 8 jaar. De structurele lasten (afschrijving, rente, verzekering) bedragen in totaal € 5.000. Hiervan kan 50% worden toegerekend aan de afvalstoffenheffing.
De afvalstoffenheffing stijgt hierdoor met circa € 0,40 per huishouden

2.3 Aanschaf rollpacker
Om het aangeboden afval in de containers op de milieustraat aan te kunnen drukken is een rollpacker nodig. Deze zorgt ervoor dat er meer afval in de container kan, waardoor er minder transportbewegingen naar de verwerker nodig zijn. Hiermee verdient de rollpacker zichzelf op termijn terug.
De investering bedraagt € 25.000. Afschrijving in 10 jaar. De kapitaallasten bedragen € 2.600 en kunnen worden toegerekend aan de afvalstoffenheffing. Deze stijgt hierdoor met circa € 0,20 per huishouden. De besparing op transportkosten is p.m.

2.4 Zwerfafvalbudget 2023
Vanuit de Nederlandse producenten die verpakkingsafval op de markt brengen is jaarlijks een subsidie voor zwerfafval beschikbaar. Dit wordt middels een projectsubsidie (ruim € 30.000) van 2018 t/m 2022, volledig doorgegeven aan Opgeruimd Leusden. Dit is een project van de Groene Belevenis. Met dit geld organiseert Opgeruimd Leusden o.a. op opruimactiviteiten, educatie, communicatie, bewustwordingsactiviteiten en participatie. Inmiddels worden de activiteiten uitgevoerd door 78 Opgeruimde Leusdenaren die Leusden zwerfafvalvrij houden. Door de invoering van statiegeld op kleine petflesjes en blikjes zijn er nieuwe afspraken met de producenten gemaakt en stopt de huidige subsidie regeling eind 2022. In de strijd tegen wegwerpplastic in het milieu heeft de Europese Commissie de richtlijn ‘betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu’ opgesteld, kortom: de SUP-Richtlijn. SUP staat voor Single Use Plastics, dus plastic dat maar één keer wordt gebruikt en vervolgens weggegooid. De richtlijn is op 1 juli 2021 in werking getreden. In de SUP is ook een Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid opgenomen. Hieruit komt subsidie voor zwerfafval beschikbaar vanaf (vermoedelijk) 1 januari 2024. Dit betekent dat er voor 2023 geen landelijke subsidieregeling is voor zwerfafval. Om de succesvolle zwerfafvalaanpak van Opgeruimd Leusden en de vele vrijwilligers te continueren in de tussenliggende periode, is incidenteel € 30.000 nodig. De (incidentele) kosten kunnen worden gedekt uit de egalisatiereserve afvalstoffenheffing.

2.5 Bijdrage regionale aanpak digitaliseringsopgave mobiliteit
Gemeente Leusden participeert actief in een door de provincie Utrecht gecoördineerde digitalisering van mobiliteitsdata. Alle overheden staan op basis van landelijke afspraken die in het BO MIRT zijn gemaakt, aan de lat om 15 data items die betrekking hebben op mobiliteit, digitaal te ontsluiten en dit te borgen in de organisaties. Hiertoe wordt een samenwerkingsovereenkomst voorbereid die Leusden ook zal ondertekenen. Leusden is ambassadeur in een regionaal data team dat is opgericht en levert hiervoor naast de financiële bijdrage van € 5.000 ook 100 manuren per jaar.

2.6 Onderzoek exploitatie en beheer begraafplaats Oud Leusden
Op dit moment biedt de gemeentelijke begraafplaats (Oud Leusden) onvoldoende ruimte om te voorzien in de wettelijke verplichting om inwoners van de gemeente te begraven. Vanuit de Amersfoortse begraafplaats Rusthof wordt wel voldoende capaciteit gewaarborgd. Deze situatie kan structureel worden gewijzigd door de beheerverordening te actualiseren, waardoor perspectief voor een (kostendekkende) exploitatie mogelijk kan worden. Onderzoek en daaruit volgend een plan is nodig op welke wijze een optimale exploitatie mogelijk is. Momenteel wordt in samenwerking met CBA (begravingen) en Eemfors (terreinonderhoud) uitgevoerd. Herziening van deze samenwerkingen maken onderdeel uit van het onderzoeks- / exploitatieplan. De kosten worden geraamd op incidenteel € 25.000.

2.7 Reinigen natuursteen Hamershof
Het natuursteen op de Hamershof verontreinigt en beperkt daardoor de beeldkwaliteit. De bij aanleg aangebrachte coating als bescherming tegen vervuiling blijkt onvoldoende te werken, waardoor reiniging (hogedruk/stoom) nodig is. Omdat de mate van verontreiniging niet overal gelijk is, is het niet efficiënt om regulier 100% te reinigen. De verwachting is dat geregeld (ca 6x per jaar), pleksgewijze (ca 25% van de oppervlakte) reiniging aanzienlijk resultaat zal geven. Op grond van ervaring wordt geschat dat € 35.000 per jaar voldoende zal zijn om het gewenste resultaat te bereiken.

2.8 Vastgoed applicatie
Aanschaf vastgoedsoftware pakket licentie ten bedrage van € 6.500 voor maatschappelijk vastgoed in samenwerking met gemeenten Nijkerk en Bunschoten. De hier opgevoerde kosten betreffen de licentiekosten voor Leusden. Installatie en implementatiekosten alsmede uren zijn niet inbegrepen.

3.1 Continueren praktijkondersteuning huisartsen
In 2019 is een pilot gestart met een praktijkondersteuner huisartsen (POH) bij de huisartsen en een sociaal ondersteuner huisartsen (SOH, psycholoog) bij de gemeente in dienst. In de pilotperiode zijn er enkele ontwikkelingen geweest, waardoor er wat wijzigingen zijn. Hierbij gaat het om de positionering van de functie van de SOH en structurele uitbreiding van de functie POH. De aard van de pilot is dat deze structureel ingebed zou worden wanneer de pilot succesvol bewezen zou zijn. De kosten bedragen structureel € 65.000. Deels betekent dit een verhoging van de subsidie aan de huisartsen en beoogde subsidieverhoging bij Lariks.

3.2 Subsidie De Bron
De Bron is een algemene voorziening in de gemeente sinds 4 jaar. Er is een structureel bedrag van € 55.000 beschikbaar voor de coördinatie van De Bron. Voorheen was de coördinatie in handen van dagbestedingsvoorziening De Bron in handen van Lariks. Sinds 2020 is dit overgenomen door Abrona/Leger des Heils en is door de raad voor de jaren 2021 en 2022 een incidenteel budget van € 26.000 beschikbaar gesteld om de coördinatie op deze voorziening (naast het activiteitenbudget van € 54.000) te kunnen voortzetten op hetzelfde niveau. Zonder deze bijdrage kan deze algemene voorliggende voorziening niet langer in stand worden gehouden. Om het huidige voorzieningenniveau te behouden is het noodzakelijk dat de coördinatie-uren worden voortgezet door de uitvoerende partij. Dit betekent dat een aanvullend bedrag van € 26.000 structureel nodig is.

3.3 Wijk- en buurtverenigingen
De raad heeft in juli 2021 een motie aangenomen om een meerjarenvisie op wijk- en buurtverenigingen in Leusden te ontwikkelen. Dit onderzoek wordt vanaf april tot juli uitgevoerd. Op dit moment zijn er vier wijkverenigingen met een subsidie van circa € 10.000 per wijkvereniging. Dit is de laatste jaren incidenteel gedekt uit CUP middelen. Om de wijkverenigingen te continueren zijn er structurele middelen nodig. De wijkverenigingen zijn een belangrijk onderdeel van de basisinfrastructuur in Leusden, hetgeen aansluit bij het beleidskader Focus en Transparantie 2019-2022. De kosten bedragen structureel € 40.000.

3.4 Poortwachter dyslexie
Betreft het vanaf 2024 voortzetten van de Poortwachter Dyslexie. Dit is een interventie om te komen tot een duurzame dyslexieketen voor kinderen met Ernstig Enkelvoudige Dyslexie (EED). Met de poortwachter - en de gehele ketenaanpak dyslexie - is een kwalitatieve verbetering zichtbaar in de samenwerking tussen gemeente, SWV de Eem en zorgaanbieders, en daarnaast betere regionale monitoring, meer inzicht in data, verwijzingen en kwaliteit van onderwijs. De kosten bedragen jaarlijks € 10.000 en zijn in 2022 en 2023 incidenteel gedekt vanuit CUP-middelen van het Sociaal Domein.

3.5 Geldloket
Het geldloket biedt laagdrempelige ondersteuning en hulp aan inwoners met vragen over geldzaken. Hiermee is afgelopen jaren een pilot gedaan. Voorstel is om deze voorziening structureel te maken. De kosten bedragen structureel € 25.000.

3.6 Uitvoering Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
Op grond van de wet hebben gemeenten de verplichting alle signalen van betalingsachterstanden op te volgen. Om dit uit te voeren zijn meer uren nodig. De kosten bedragen € 25.000. In 2021 is in de dekking voorzien met middelen die het Rijk incidenteel heeft toegekend, en in 2022 met incidenteel gemeentelijk geld. Om de taakuitvoering structureel voort te zetten stellen we voor vanaf 2023 € 25.000 beschikbaar te stellen.

3.7 Coördinatie buurtbemiddeling Welzin
De buurtbemiddeling werd tot en 2020 uitgevoerd door vrijwilligers. Vanaf 2021 is de uitvoering belegt bij Welzin, omdat deze taak niet meer vrijwillig kan worden uit gevoerd. Tot en met 2024 is in de financiële dekking voorzien. Deze aanvraag betreft het vanaf 2025 structureel voortzetten van de coördinatie en uitvoering van buurtbemiddeling in principe door uitvoeringsorganisatie Welzin Amersfoort. De kosten bedragen € 18.000. Het bedrag kan op termijn nog wijzigen, maar dan is er alvast een bedrag opgenomen in de begroting, wat nu niet het geval is.

3.8 Actualisatie subsidie zwemvereniging De Haaien
De bijdrage in de zwembadhuur voor de zwemvereniging is drie jaar niet geïndexeerd. De badhuur wordt door de SRO (verhuurder) echter wel geïndexeerd. Het huidige huurbedrag is € 52.656. De zwemclub heeft aangegeven dat zij met een reparatie en daarna indexatie de vereniging weer financieel gezond kan worden. Voor 2022 wordt een tekort van € 5.000 verwacht. Er wordt hard gewerkt aan het werven van nieuw leden.

3.9 Get stronger
Get Stronger heeft zich als pilot project de afgelopen jaren positief als laagdrempelige preventieve activiteit in de jeugdhulp bewezen en draagt bij in het afremmen van de instroom in de geïndiceerde Jeugdzorg. Daarom willen we dit als een collectieve voorziening borgen binnen de lumpsum subsidie van Lariks. Hiervoor verschuiven we binnen de kaders van de begroting structureel jaarlijks € 12.000 naar het Algemeen Jeugd- en jongerenwerk Lariks vanaf 2023.

3.10 Herijking Integraal Huisvestingsplan (IHP)
Het is gebruikelijk om een IHP elke 5 jaar of bij tussentijdse aanleiding te actualiseren. Het laatste IHP is van 2015. Een update is nodig vanwege:
- Bekijken in hoeverre het huidige IHP aansluit bij de huidige werkelijkheid. Welke projecten zijn er sinds 2015 uitgevoerd (Atlas, Atria), wat wordt nog opgeleverd (IKC Groenhouten) en wat staat nog op stapel (Achterveld)? Daarbij de bouwkostenontwikkeling meenemen.
- Eventuele aanpassingen ten behoeve van ventilatie (mede door Covid) kunnen hier zo nodig in mee worden genomen.
- Afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot de huisvesting van vluchtelingen (naast Oekraïne ook het voortdurende vluchtelingenprobleem globaal) moet dit een plek krijgen in het IHP. De kosten worden geraamd op € 50.000 in 2023, te dekken ten laste van de reserve onderwijshuisvesting.

3.11 Minder beschikken, meer zelf begeleiden
In de regiovisies Jeugdhulp en OMNV (vastgesteld door de raad in september 2021) is het principe 'Versterken begeleiding lokale teams' opgenomen. Kern hiervan is dat de lokale teams (In Leusden is dat Lariks) zelf begeleiding in het kader van de Jeugdwet en Wmo 2015 gaan uitvoeren. Het AEF rapport van december 2020 bevestigt enerzijds een inhoudelijke transformatie en anderzijds kostenbeheersing. In de businesscase 'Versterken begeleiding door Lariks' wordt met een onderbouwing van de kosten verondersteld, dat als Lariks, zelf meer begeleiding gaat bieden in het kader van de Jeugdwet en Wmo 2015, dat deze sneller en passender is dan wanneer hiervoor wordt doorverwezen naar specialistische hulp (waar ook een beschikking voor nodig is). De businesscase toont aan dat de transformatie budgetneutraal kan verlopen immers de omvang van de zorg die momenteel nog geleverd wordt door gecontracteerde aanbieders zal evenredig afnemen.

3.12 Algemene voorziening ouderen
Het vervoer kost jaarlijks vanaf 2022 circa € 20.000. De doorstroom van maatwerk naar de AV Ouderen is lager dan de Business Case voorzag voor 2022. Echter deze populatie in de maatwerk faseert zich in de komende jaren uit door verminderde vraag en doorstroom naar WLZ. Dat betekent dat vanaf 2025 er een positief resultaat ontstaat dat vanaf 2027 circa € 40.000 structureel is. Hiermee is de investering in 2027, na 3 jaar, volledig terugverdiend.

3.13 Herfinanciering bibliotheekwerk
De Bibliotheek Eemland kent een gezamenlijke financiering vanuit de gemeenten Bunschoten, Baarn, Woudenberg, Amersfoort en Leusden. Eerder zijn afspraken gemaakt over de financiering waarbij de kosten verdeeld worden over de gemeentes op basis van inwoneraantal en ledenaantal. Huisvestingskosten zijn hierbij buiten schot gebleven terwijl daar grote verschillen in bestaan. Door verschillende politieke keuzes is de onderlinge verhouding binnen de gezamenlijke financiering scheef gegroeid. De bibliotheek kaart dit nu aan en wil komen tot een nieuwe verdeelsleutel om te komen tot een eerlijke en uniforme financiering van het bibliotheekwerk in de regio. Op basis van de eerste inschatting zal de bijdrage voor Leusden met € 35.000 op jaarbasis toenemen. Daarbij wordt voorgesteld een ingroeipad van drie jaar te hanteren.

3.14 Werkbudget nieuw beleidskader Sociaal Domein
De aframing ongedaan maken vanaf 2024 in verband met onverwachte ontwikkelingen Sociaal Domein voor extern onderzoek, werkconferenties etc.
Kosten: € 28.500 structureel vanaf 2024.

3.15 Sport- en Beweegakkoord
De Rijksregeling Sport- en Beweegakkoorden is in 2022 verlengd. Voor nieuwe initiatieven blijft er budget beschikbaar. Met het oog op de brede erkenning van het grote belang van sport en bewegen, juist in deze tijden van pandemie, is het van belang dat de beweging die het Sport- en Beweegakkoord -met het Platform als drijvende kracht- heeft bewerkstelligd, blijft bestaan. In 2022, als er een nieuw beleidskader Sociaal Domein wordt geformuleerd, wordt ingezet op continuering van het Platform (in bredere samenstelling) en handhaven we het Sport- en Beweegakkoord, verbonden met het Leefstijlakkoord en vitaliteit.

3.16 Swim Experience
Het vorige college (2014-2018) heeft, na de bezuinigingen op het schoolzwemmen, de (mondelinge) belofte gedaan een bijdrage te gaan leveren aan de Swim Experience. Dit is nog niet uitgevoerd. De raad heeft in september 2021 ingestemd met de visie op (overdekt) zwemmen en het belang van Swim Experience onderstreept voor een goede zwemvaardigheid en zwemveiligheid van de Leusdense kinderen. Swim Experience wordt al jaren gesponsord door bedrijven in Leusden. De SRO (exploitant) legt er echter ook al jaren op toe. Kosten van het zwemwater dat nog niet is gedekt: € 20.000. Sponsoren hebben nu voor hun sponsoring als voorwaarde gesteld dat de gemeente ook bij gaat dragen.

3.17 Actualisatie bijdrage buurtsportcoaches
De subsidie aan de buurtsportcoaches is gebaseerd op de rijksregeling Brede Regeling Combinatiefuncties (buurtsportcoaches): 40% betaalt het Rijk, 60% betaalt de werkgever. Deze regeling en daarmee de subsidie die de gemeente doorgeeft naar de werkgevers is niet geïndexeerd, omdat de regeling nog maar kort bestaat en de afgelopen 2 of 3 jaar de subsidies niet zijn geïndexeerd. We willen dit repareren om te voorkomen dat er steeds minder uren door buurtsportcoaches geleverd kunnen worden. De kosten bedragen structureel € 23.400 (Lariks: € 8.200, SNO: € 4.200, Impala (van MBO naar HBO): €11.000). De Buurtsportcoaches hebben hun meerwaarde bewezen voor het in beweging zetten/houden van inwoners van Leusden.
Naast reparatie van de indexering gaat het bij Impala om het omzetten van MBO naar HBO niveau bij de buurtsportcoaches. Bij de buurtsportcoaches bij Lariks gaat het om reparatie indexering over de periode 1 januari 2020 tot 1 juli 2021. Dat vraagt jaarlijks een verhoging van de subsidie van € 8.200. Bij SNO gaat het om reparatie indexering. De kosten bedragen structureel € 23.400 (Lariks: € 8.200, SNO: € 4.200, Impala: €11.000).

4.1 Herziening Landschapsontwikkelingsplan
Het Landschapsontwikkelingsplan dient geëvalueerd te worden en er moet een nieuw plan komen waar in o.a. staat hoe het landschap en biodiversiteit moeten worden ingepast in relatie tot de energie transitie. De kosten worden geraamd op € 15.000 incidenteel.

4.2 Intensivering ruimtegebruik op bedrijventerreinen
Via het vaststellen van het Regionaal Programma wonen & werken (13 juli 2021, L276013) heeft Leusden zich verbonden aan het onderzoeken van de vraag in hoeverre er op onze bedrijventerreinen zorgvuldiger gebruik kan worden gemaakt van de ruimte, zodat er meer arbeidsplaatsen / bedrijven gevestigd kunnen worden. In dit programma is Paardenmaat / Ambachtsweg benoemd als pilot-gebied. Zowel provincie als regio Amersfoort zien er op toe dat Leusden deze verkenning uitvoert. Er zijn geen middelen of capaciteit (kennis) beschikbaar om dit onderzoek uit te voeren. Voorgesteld wordt om een onderzoeksbureau in te schakelen om onze opdracht uit te voeren en hiervoor incidenteel € 25.000 beschikbaar te stellen.

4.3 Werkbudget Ondernemersloket
Op 8 juli 2021 is raadsbreed een motie aangenomen ten aanzien van de inrichting van een Ondernemersloket (M 10.2). Dit is erop gericht vragen van ondernemers sneller, adequater en integraler te beantwoorden. Kortom: een verbeterde en heldere diensteverlening. De verkenning van de mogelijkheden behelst een verbeterde zichtbaarheid (aanpassing website gemeente Leusden) en verbetering / verduidelijking van interne procedures. De verkenning is nog niet afgerond op moment van schrijven, maar voor de uitvoering wordt nadrukkelijk verwacht dat een incidenteel werkbudget noodzakelijk zal zijn. Het budget wordt geraamd op € 15.000.

Bijlage B Financieel overzicht CUP 2022 – 2026

		Structureel				Incidenteel					
		2023	2024	2025	2026	2022	2023	2024	2025	2026	FTE-S
1. Domein Bestuur											
1.1	Veiligheid	109	109	109	109						1,2
1.2	Robuuste en slagvaardige dienstverlening	686	741	741	741	25	69				10,3
2. Domein Leefomgeving											
2.1	Energie- en warmtetransitie	422	730	730	730		187	172	182	162	3,7
2.2	Duurzaamheid, klimaatadaptatie en versterking groene kwaliteit	61	76	76	76		67				1,0
2.3	Beleid vastgoed						31	25	21		
2.4	Beleid sport						33	26			
2.5	De Korf					95	185	176	125	125	
2.6	Visie Brgm. Buiningpark en Jan Banninkpark							30	57	5	
2.7	Toekomst zwembad Octopus							15	15	10	
3. Domein Samenleving											
3.1	Beleidskader Sociaal Domein					0	0	0	0	0	
4. Domein Ruimte											
4.1	Programma Bouwen en wonen	78	78	78	78	110	205	185	80	80	1,1
4.2	Leusden op de kaart	71	71	71	71						0,5
	Totaal lasten CUP 2022-2026	**1.427**	**1.805**	**1.805**	**1.805**	**230**	**776,0**	**629,4**	**479,6**	**381,8**	**17,8**

Tabel 1 Totaal lasten CUP 2022-2026 *bedragen x € 1.000*

Dekking incidentele lasten		**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**Totaal**
	Bruto saldo incidentele lasten CUP 2022-2026	**310**	**1.101**	**826**	**598**	**432**	**3.267**
2.2.2	Hitteplan. dekking: 50% uit GRP		-40				
2.2.2	Hitteplan.dekking: 50% uit reserve toekomstbestendige buitenruimte		-40				
3.2	Beleidskader SD. Dekking 3.2: AR AB jeugdmiddelen 2021	-5	-150	-150	-150	-35	
4.1-1	Woonzorgvisie. Dekking reserve volkshuisvesting	-50	-20	-20	-20	-20	
4.1-4	Transformatie kantoren. Dekking reserve volkshuisvesting	-25	-25				
4.1-5	Visie zoekgebieden WVG. Dekking: via budget uitvoeringskosten omgevingsvisie		-20				
	Subtotaal niet ten laste van begrotingsresultaat	**-80**	**-295**	**-170**	**-170**	**-55**	**-770**
	Subtotaal ten laste van het begrotingsresultaat	**-230**	**-806**	**-656**	**-428**	**-377**	**-2.497**
	Resultaat	0	0	0	0	0	0

Tabel 2 Dekking incidentele lasten CUP 2022-2026 *bedragen x € 1.000*

Bijlage C Meerjareninvesteringsprogramma 2023-2026

(e) : betreft investeringen met economisch nut
(m) : betreft investeringen met maatschappelijk nut
(o) : betreft onderhoud van kapitaalgoederen

			Investeringsuitgaven				Structurele lasten			
			2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026
1		**Domein Bestuur**								
		Vervangingsinvesteringen								
	A1	Apparatuur & Programmatuur (e)	814.400				0	162.880	162.880	162.880
				12.300					2.460	2.460
					61.500					15.750
						576.100				
	A1	Inventaris en meubilair (e)	85.900					5.727	5.727	5.727
				22.900					1.527	1.527
					305.300					33.852
						103.200				
		Subtotaal programma 1	900.300	35.200	366.800	679.300	0	168.607	172.594	222.196
2		**Domein Leefomgeving**								
		Vervangingsinvesteringen								
	A1	Tractie en overig materiaal (e)	100.851					12.606	12.606	12.606
				245.560					30.695	30.695
					64.191					8.024
						34.057				
	A2	Investeringen Openbare Verlichting (o)			830.000					16.600
	A3	Vervanging voorzieningen ondergr afvalinzameling (e)	32.000					3.200	3.200	3.200
				33.000					3.300	3.300
					125.000					12.500
						104.000				

			Investeringsuitgaven					Structurele lasten			
			2023	2024	2025	2026		2023	2024	2025	2026
		Investeringen Riolering									
	C3	Investeringen, renovaties & reparaties (e/o)	600.000	247.000	433.000	587.000		0	0	0	0
	C1	Groot onderhoud: (o)									
		Groot onderhoud Wegen + kunstwerken	1.266.600	2.964.900	545.700	1.798.100		0	0	0	0
		Groot onderhoud Verkeersregelinstallaties	14.000	14.000	14.000	14.000		0	0	0	0
		Groot onderhoud Gebouwen	633.900	1.168.700	854.800	313.500		0	0	0	0
		Groot onderhoud Water	57.100	57.100	62.500	89.500		0	0	0	0
		Groot onderhoud Groen	27.800	71.100	27.800	34.300		0	0	0	0
		Groot onderhoud Speelvoorzieningen	27.000	25.900	25.900	25.900		0	0	0	0
		Vervangingsinvesteringen (m)									
	B3	Vervanging wegen + kunstwerken	661.000								
				417.000							
					63.000						
						271.000					
		Vervanging verkeersregelinstallaties	352.000						19.000	19.000	19.000
						90.000					
		Vervanging speeltoestellen	267.000						26.700	26.700	26.700
				265.000						26.500	26.500
					88.000						8.800
						88.000					
		Vervanging groenvoorzieningen	212.000						5.300	5.300	5.300
				212.000						5.300	5.300
					212.000						5.300
						212.000					
		Vervanging buitensportaccommodaties (e)	120.000						4.000	4.000	4.000
						48.000					

			Investeringsuitgaven					Structurele lasten		
			2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026
	C2	Groot onderhoud Sportterreinen (o)	607.400	167.900	39.100	45.600				
	B2	Investeringen onderwijshuisvesting: (e)								
		IKC Groenhouten	5.420.000					164.500	163.500	162.600
		Subtotaal programma 2	10.398.651	5.889.160	3.384.991	3.754.957	0	235.306	300.101	350.425
4		**Domein Ruimte**								
	B1	Investeringen Verkeer en Vervoer (m)	52.000							
		Subtotaal programma 4	52.000	0	0	0	0	0	0	0
		Totaal	11.350.951	5.924.360	3.751.791	4.434.257	0	403.913	472.695	572.621

Bijlage D Subsidieplafonds 2023

De gemeente Leusden geeft subsidies aan organisaties die activiteiten ontplooien voor Leusden en een bijdrage leveren aan de beleidsdoelstellingen van de gemeente. Per programma zijn per programma de maximale subsidieplafonds vastgesteld.

Programma 2

Leefomgeving, onderdeel Milieu en Duurzaamheid

Programma 3

Samenleving, onderdeel Eigenkracht en netwerk
Samenleving, onderdeel Saamhorigheid
Samenleving, onderdeel Preventie en vroegsignalering
Samenleving, onderdeel Maatwerkvoorzieningen

Programma 4

Ruimte, onderdeel Recreatie en Toerisme

In onderstaande tabel staan de maximale subsidieplafonds voor het jaar 2023.

Programma	**Maximaal subsidieplafond 2023**
Programma 2 Leefomgeving	€ 321.600
Programma 3 Samenleving	€ 5.236.600
Programma 4 Ruimte	€ 25.400

Bijlage E Overzicht van baten en lasten

bedragen afgerond op € 1.000

		2023			2024			2025			2026		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.1	Bestuur	1.779	0	-1.779	1.779	0	-1.779	1.779	0	-1.779	1.769	0	-1.769
0.10	Mutaties reserves	3.804	4.968	1.164	3.041	3.041	0	1.891	2.475	584	3.725	2.753	-972
0.2	Burgerzaken	1.219	280	-939	1.377	553	-824	1.382	545	-837	1.384	545	-838
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	614	204	-411	484	204	-280	480	204	-276	459	204	-255
0.4	Ondersteuning organisatie	8.943	319	-8.624	8.922	319	-8.603	8.931	319	-8.612	8.956	319	-8.637
0.5	Treasury	230	255	24	219	305	87	207	293	86	195	281	85
0.61	OZB woningen	361	5.398	5.037	376	5.452	5.076	385	5.573	5.189	401	5.594	5.193
0.62	OZB niet-woningen	0	3.575	3.575	0	3.576	3.576	0	3.576	3.576	0	3.576	3.576
0.63	Parkeerbelasting			0			0			0			0
0.64	Belastingen overig	0	24	24	0	24	24	0	24	24	0	24	24
0.7	Alg. uitk. en overige uitk. gemeentefonds	507	45.631	45.124	514	46.618	46.104	440	47.477	47.037	-399	43.485	43.884
0.8	Overige baten en lasten	1.372	7	-1.365	1.430	7	-1.423	1.498	7	-1.491	1.559	7	-1.552
0.9	Vennootschapsbelasting	71	0	-71	85	0	-85	0	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	1.958	12	-1.947	1.982	12	-1.971	1.982	12	-1.971	1.982	12	-1.971
1.2	Openbare orde en veiligheid	687	17	-670	688	17	-671	689	17	-672	689	17	-672
2.1	Verkeer en vervoer	4.302	65	-4.237	4.595	65	-4.530	4.905	65	-4.840	5.023	65	-4.959
2.2	Parkeren	96	10	-86	95	10	-85	93	10	-83	92	10	-82
2.3	Recreatieve Havens			0			0			0			0
2.4	Economische Havens en vaarwegen			0			0			0			0
2.5	Openbaar vervoer	30	0	-30	30	0	-30	30	0	-30	30	0	-30
3.1	Economische ontwikkelingen	21	0	-21	21	0	-21	21	0	-21	21	0	-21
3.2	Fysieke bedrijfs - infrastructuur	21	0	-21	21	0	-21	21	0	-21	21	0	-21
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	113	7	-106	113	7	-106	113	7	-106	113	7	-106
3.4	Economische promotie	96	235	139	56	235	179	56	214	158	56	197	142
4.1	Openbaar basisonderwijs			0			0			0			0

bedragen afgerond op € 1.000

		2023			2024			2025			2026		
		lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
4.2	Onderwijshuisvesting	1.511	278	-1.234	1.461	278	-1.184	1.461	278	-1.183	1.449	278	-1.171
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.280	242	-1.038	1.191	154	-1.038	1.190	154	-1.036	1.191	154	-1.038
5.1	Sportbeleid en activering	456	20	-436	494	20	-474	495	20	-475	438	20	-418
5.2	Sportaccomodaties	3.213	1.335	-1.878	3.139	1.335	-1.804	3.111	1.335	-1.776	3.111	1.335	-1.776
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	361	29	-332	354	29	-325	328	29	-299	328	29	-299
5.4	Musea	20	0	-20	20	0	-20	20	0	-20	20	0	-20
5.5	Cultureel erfgoed	86	0	-86	86	0	-86	86	0	-86	86	0	-86
5.6	Media	492	0	-492	504	0	-504	515	0	-515	515	0	-515
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.311	67	-2.244	2.309	67	-2.243	2.390	67	-2.323	2.410	67	-2.344
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.501	58	-1.443	1.454	58	-1.396	1.453	58	-1.395	1.338	58	-1.280
6.2	Wijkteams	4.051	0	-4.051	4.291	0	-4.291	4.451	0	-4.451	4.451	0	-4.451
6.3	Inkomensregelingen	6.572	4.988	-1.585	6.572	4.988	-1.584	6.572	4.988	-1.584	6.572	4.988	-1.584
6.4	Begeleide participatie	1.528	0	-1.528	1.522	0	-1.522	1.474	0	-1.474	1.453	0	-1.453
6.5	Arbeidsparticipatie	312	0	-312	310	0	-310	306	0	-306	306	0	-306
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	799	86	-713	799	86	-713	799	86	-713	799	86	-713
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	5.182	89	-5.094	5.177	89	-5.088	5.166	89	-5.077	5.146	89	-5.057
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	6.876	0	-6.876	6.867	0	-6.867	6.707	0	-6.707	6.947	0	-6.947
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	83	0	-83	83	0	-83	83	0	-83	83	0	-83
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.420	0	-1.420	1.420	0	-1.420	1.420	0	-1.420	1.420	0	-1.420
7.1	Volksgezondheid	1.223	20	-1.203	1.204	0	-1.204	1.204	0	-1.204	1.204	0	-1.204
7.2	Riolering	1.769	2.127	358	1.689	2.087	398	1.689	2.087	398	1.689	2.087	398
7.3	Afval	3.076	3.987	911	3.046	3.955	909	3.044	3.955	911	3.051	3.955	904
7.4	Milieubeheer	2.769	587	-2.183	2.621	553	-2.068	2.523	478	-2.045	2.504	479	-2.025
7.5	Begraafplaatsen	114	47	-67	89	47	-42	89	47	-42	89	47	-42
8.1	Ruimtelijke ordening	1.339	303	-1.035	1.256	346	-910	1.245	210	-1.034	1.234	165	-1.069
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	1.243	1.527	284	1.530	2.006	477	939	912	-26	1.061	2.523	1.463
8.3	Wonen en bouwen	967	464	-504	947	464	-483	842	464	-378	851	464	-387
Totaal taakvelden		76.777	77.257	479	76.259	77.003	744	74.499	76.072	1.573	75.819	73.917	-1.903